

ΣΧΕΔΙΟ ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ, ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ ΛΟΦΟΥ ΠΡΟΦΗΤΗ ΗΛΙΑ

Δήμος Τρικκαίων

Σχέδιο Ανάδειξης, Προστασίας και Αναβάθμισης λόφου Προφήτη Ηλία

Περιεχόμενα

1.	ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	3
2.	ΜΕΡΟΣ Α: ΑΝΑΛΥΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ- ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΩΝ5	
2.1.	Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΛΟΦΟΥ	5
2.2.	ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	8
2.2.1.	Γεωλογία- μορφολογία.....	8
2.2.2.	Υδρολογία.....	11
2.2.3.	Σεισμικότητα Περιοχής Μελέτης	12
2.2.4.	Κλιματολογικά – Μετεωρολογικά Στοιχεία	13
2.2.5.	Βλάστηση- Χλωρίδα	17
2.2.6.	Πανίδα.....	18
2.3.	Ο ΛΟΦΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΛΗ	19
2.3.1.	Η σημασία του λόφου του Προφήτη Ηλία για το πολεοδομικό συγκρότημα των Τρικάλων.....	19
2.3.2.	Η σχέση του λόφου με τις χωρικές ενότητες της πόλης.....	23
2.3.3.	Προσβασιμότητα- σύνδεση με την πόλη.....	25
2.3.4.	Βασικά συμπεράσματα ως προς τη σχέση του λόφου του Προφήτη Ηλία με την πόλη των Τρικάλων.....	32
2.4.	ΟΙ «ΓΕΙΤΟΝΙΕΣ» ΤΟΥ ΛΟΦΟΥ	33
2.4.1.	Δίκτυο δρόμων εντός του λόφου	33
2.4.2.	Ειδικά Σημεία Ενδιαφέροντος και Υφιστάμενες Χρήσεις:	35
i.	Εκκλησία του Προφήτη Ηλία και Περιβάλλον Χώρος:	36
ii.	Ζωολογικός Κήπος Τρικάλων	38
iii.	Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Τρικάλων- Περτουλίου.	39
iv.	Νταμάρια- Παλαιό Λατομείο- Μνημείο.....	40
v.	Πρώην Στρατόπεδο Πούλιου- ΤΑΞΥΠ.....	42
2.5.	ΙΣΧΥΟΝ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ ΤΟΥ ΛΟΦΟΥ	44
2.5.1.	Το υφιστάμενο Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο Τρικάλων	44
2.5.2.	Το προτεινόμενο Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο Τρικάλων.....	46
2.5.3.	Το αισθητικό δάσος Αηλιά – Κάστρου Τρικάλων.....	48
2.5.4.	Τα αισθητικά δάση στην δασική νομοθεσία	50
2.5.5.	Τα αισθητικά δάση στην περιβαλλοντική νομοθεσία.....	52
2.5.6.	Το αισθητικό δάσος λόφων Κάστρου και Αηλιά Τρικάλων ως Τοπίο Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους (ΤΙΦΚ) 53	
2.5.7.	Καθεστώς προστασίας, όροι και περιορισμοί στον λόφο Προφήτη Ηλία	55
3.	ΜΕΡΟΣ Β: ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ	58
3.1.	ΕΙΣΑΓΩΓΗ	58
3.2.	ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ	59
3.3.	ΆΞΟΝΕΣ ΚΑΙ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΧΕΔΙΟΥ ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ, ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ ΛΟΦΟΥ	63
3.3.1.	Άξονας 1: Βελτίωση της Προσβασιμότητας του λόφου και της σύνδεσής του με την πόλη.....	63
i.	Βελτίωση των εισόδων και των κατωφλιών προς τον λόφο.....	63
ii.	Σύνδεση του λόφου Προφήτη Ηλία με το λόφο του Κάστρου	65
iii.	Περιορισμός των οχημάτων στο χώρο του λόφου.....	65
iv.	Εναλλακτική συγκοινωνιακή προσέγγιση του λόφου	66
3.3.2.	Άξονας 2: Ανάπτυξη, Ανάδειξη και ανάπλαση δικτύου μονοπατιών	68

v.	Σχεδιασμός Δικτύου Μονοπατιών.....	68
vi.	Διαμόρφωση μονοπατιών και σημείων στάσης και θέασης.....	70
vii.	Σήμανση μονοπατιών.....	72
3.3.3.	Άξονας 3: Προστασία και αναβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος.....	73
viii.	Ολοκλήρωση και Υλοποίηση του Διαχειριστικού Σχεδίου του Δάσους.....	73
ix.	Περίφραξη του συνόλου του λόφου, με παράλληλη δημιουργία αντυπυρικής ζώνης.....	73
x.	Ενίσχυση και προστασία της χλωρίδας με κατάλληλες φυτεύσεις, καθαρισμούς και κλαδεύσεις.....	73
xi.	Σύνδεση με «Σχέδιο Ασκληπιός» με εντοπισμό και σχεδιασμό θέσεων για τη συλλογική καλλιέργεια φαρμακευτικών και αρωματικών φυτών.....	74
xii.	Σχεδιασμός και δημιουργία πάρκου ενδημικής χλωρίδας και πανίδας.....	75
xiii.	Ενίσχυση και προστασία της ορνιθοπανίδας και δημιουργία τεχνητών φωλιών.....	76
3.3.4.	Άξονας 4: Ένας λόφος για τους κατοίκους: Δασική Αναψυχή και Εκπαίδευση.....	78
xiv.	Ήπιες παρεμβάσεις διαμόρφωσης περιβάλλοντων χώρων και συνδέσεων μεταξύ υφιστάμενων εγκαταστάσεων.....	78
xv.	Μετατροπή του Κέντρου Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Χώρο Ανάδειξης & Προώθησης της Τοπικής Γαστρονομίας, με παράλληλη μεταφορά του ΚΠΕ εντός του Πάρκου Ενδημικής Χλωρίδας και Πανίδας.....	79
xvi.	Μελέτη και δημιουργία χώρου εναλλακτικών δραστηριοτήτων που έχουν σχέση με τη φύση.....	79
xvii.	Δημιουργία θεματικής παιδικής χαράς «Κιβωτός του Νώε», εντός του οριοθετημένου χώρου του Ζωολογικού Κήπου.....	81
xviii.	Σχεδιασμός Εκπαιδευτικής Οικολογικής Διαδρομής «Μαθαίνω το δάσος μου!».....	81
3.3.5.	Διαδρομές Ιστορίας και Πολιτισμού.....	86
xix.	Δημιουργία μνημείου στη θέση «Νταμάρια».....	86
xx.	Σχεδιασμός Διαδρομής Ιστορίας και Πολιτισμού.....	86
xxi.	Αξιοποίηση του πρώην στρατοπέδου Πούλιου για δημιουργία χώρου τέχνης και πολιτισμού και σύνδεσή του με το λόφο του Προφήτη Ηλία.....	88
3.1.	ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΜΕ ΤΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΛΟΦΟΥ ΤΟΥ ΠΡΟΦΗΤΗ ΗΛΙΑ.....	89

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το παρόν κείμενο, αποτελεί το A Παραδοτέο της υπηρεσίας «Παροχή υπηρεσιών συμβούλου για την αξιοποίηση, ανάδειξη και προστασία του λόφου Προφήτη Ηλία και διασύνδεσή του με τις λειτουργίες της πόλης» που ανατέθηκε στο «Συνεταιρισμό Εργαζομένων Commonspace – Αρχιτεκτονική, Αστικός Σχεδιασμός, Χωρικές Στρατηγικές και Συμμετοχικός Σχεδιασμός» από το Δήμο Τρικκαίων, σύμφωνα με την υπ.αρ. 3781/ 2019 σύμβαση μεταξύ της εταιρείας και του Δημάρχου Τρικκαίων, Δημήτρη Παπαστεργίου.

Το Παραδοτέο Α έχει τίτλο Μέρος Α: Σχέδιο Ανάδειξης, Προστασίας και Αναβάθμισης λόφου Προφήτη Ηλία και, σύμφωνα με τη σύμβαση και την Τεχνική Έκθεση που κατέθεσε η «Commonspace ΣΥΝ. ΕΡΓ.», χωρίζεται σε δύο κεφάλαια. Α.1. Ανάλυση Υφιστάμενης Κατάστασης – Καταγραφή Προβλημάτων και Δυνατοτήτων.- Α.2: Στρατηγική- Σχέδιο Παρεμβάσεων στο λόφο του Προφήτη Ηλία. Στις επόμενες ενότητες θα παρουσιαστούν τα περιεχόμενα των δύο αυτών κεφαλαίων.

Για το παρόν έργο, διεξήχθησαν διαδοχικές συναντήσεις με το Δήμο Τρικκαίων και τη Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών καθώς και επισκέψεις στην περιοχή μελέτης. Η ομάδα εργασίας μελέτησε διεξοδικά το υλικό που της παραδόθηκε από την Τεχνική Υπηρεσία και ειδικότερα τα παρακάτω:

Α. Την υπ. αριθμ. 687/ 11-02-04 απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Θεσσαλίας για παραχώρηση κατά χρήση του άλσους Προφήτη Ηλία στο Δήμο Τρικκαίων.

Β. Τη «Μελέτη Αναδάσωσης- Ανάπλασης Λόφων Βόρειων Περιοχών (Προφήτης Ηλίας)» του 2008 και τις συνοδευτικές μελέτες αυτής.

Γ. Το με αρ.πρωτ.7127/08.12.2005 έγγραφο του Δασαρχείου Τρικάλων με τίτλο «Απόψεις επί της περιβαλλοντικής αδειοδότησης του έργου «Ανάπλαση- Αναδάσωση Βόρειων Περιοχών (Άλσος Αηλιά)».

Εκτός των παραπάνω, ελήφθησαν υπόψιν και άλλες μελέτες και σχέδια για διαμορφώσεις εντός της περιοχής παρέμβασης και σε γειτονικές περιοχές. Παράλληλα, η ομάδα μελέτης, προχώρησε σε μια ενδελεχή επισκόπηση όλου του θεσμικού πλαισίου που σχετίζεται άμεσα ή έμμεσα με το σχεδιασμό της περιοχής μελέτης, όπως το ΓΠΣ και το Περιφερειακό Χωροταξικό, την πρόσφατη Στρατηγικών Βιώσιμης Ανάπτυξης, την περιβαλλοντική νομοθεσία για το καθεστώς προστασίας του λόφου κ.α.

Η επισκόπηση του θεσμικού πλαισίου συνδυάστηκε με την καταγραφή των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της περιοχής και της σχέσης της με την πόλη των Τρικάλων. Με συνοπτικό και συνδυαστικό τρόπο, παρουσιάζονται βασικά στοιχεία για την ιστορία του λόφου, το φυσικό του περιβάλλον (γεωλογικά, κλιματολογικά κ.α. δεδομένα), τη σημασία του για την πόλη και τη συνδεσιμότητά του με αυτήν καθώς και για τη σημερινή του κατάσταση. Ο στόχος αυτής της ανάλυσης είναι να αναδείξει το χαρακτήρα του λόφου, τα βασικά προβλήματα που αντιμετωπίζει και τις ανάγκες που οφείλει να ικανοποιήσει το Σχέδιο Ανάδειξης, Προστασίας και Αναβάθμισής του.

Με βάση τα παραπάνω, το Β μέρος του κειμένου προχωρά στην περιγραφή της Στρατηγικής και την ανάλυση των προτεινόμενων παρεμβάσεων. Αρχικά παρουσιάζονται οι βασικές αρχές του σχεδιασμού που θα καθορίσουν τη συνολική στρατηγική. Το σχέδιο, στη συνέχεια, καταλήγει σε **5 βασικούς Άξονες** και **20 προτεινόμενες παρεμβάσεις**. Οι παρεμβάσεις αυτές ποικίλουν ως προς τον χαρακτήρα και την ιεράρχησή τους σε σχέση με την αμεσότητα και την εφικτότητά τους. Αυτό ξεκαθαρίζεται στην ειδική αναφορά που γίνεται στο τέλος του κειμένου, όπου αξιολογείται κάθε πρόταση ως προς το βαθμό συμβατότητάς της με το καθεστώς προστασίας του λόφου.

Η ομάδα εργασίας που εργάστηκε στην τρέχουσα φάση του έργου αποτελείται από τους εξής επιστήμονες.:

Ανδρίτσος Αθανάσιος, Αρχιτέκτονας Μηχανικός ΠΘ, MSc Πολεοδομία- Χωροταξία ΕΜΠ, Υπ. Διδάκτορας Χαροκοπείου Πανεπιστημίου, συντονιστής του έργου.

Τριανταφυλλοπούλου Ελένη, Πολιτικός Μηχανικός- Συγκοινωνιολόγος ΕΜΠ, MSc Περιβάλλον και Ανάπτυξη ΕΜΠ, Υπ. Διδάκτορας Πανεπιστημίου Χούμπολντ Βερολίνου

Βουρεκάς Κωνσταντίνος, Αρχιτέκτονας Μηχανικός ΕΜΠ, MSc Πολεοδομία- Χωροταξία ΕΜΠ, Υπ. Διδάκτορας ΕΜΠ

Πούλιος Δημήτριος, Αρχιτέκτονας Μηχανικός ΠΘ, MA Urban Design, Cardiff University, Υπ. Διδάκτορας ΕΜΠ

Μουγιάκου Ελένη, Γεωπόνος- Αρχιτέκτονας Τοπίου ΓΠΑ, MSc Γεωπληροφορική ΕΜΠ, Υπ. Διδάκτορας ΕΜΠ

Τσιάρας Δημήτριος, Δασολόγος ΑΠΘ, MSc Περιβαλλοντικός Σχεδιασμός Πόλεων και Κτιρίων ΕΑΠ

Νικήσιανης Νικόλαος, Βιολόγος ΑΠΘ, Διδάκτορας ΑΠΘ

Τσάδαρη Σοφία, Αρχιτέκτονας Μηχανικός ΕΜΠ, MSc Πολεοδομία- Χωροταξία ΕΜΠ, Διδάκτορας ΕΜΠ

Βελεγράκης Γεώργιος, Ηλεκτρολόγος Μηχανικός ΕΜΠ, MSc Περιβάλλον και Ανάπτυξη ΕΜΠ, Διδάκτορας Χαροκοπείου Πανεπιστημίου

Χρηστάκη Αναστασία, Αρχιτέκτονας Μηχανικός ΕΜΠ, Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια Πολεοδομίας- Χωροταξίας ΕΜΠ

2. ΜΕΡΟΣ Α: ΑΝΑΛΥΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ- ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΩΝ

2.1. Η Ιστορία του Λόφου

Ο Λόφος του Προφήτη Ηλία είναι ένας σημαντικός δασικός όγκος και ένας αξιόλογος πνεύμονας πρασίνου σε πολύ κοντινή απόσταση από το κέντρο της πόλης των Τρικάλων. Για το λόγο αυτό αποτελεί ένα σημαντικό προσρισμό για τους κατοίκους και τους επισκέπτες της πόλης. Επιπροσθέτως, ο λόφος φέρει ένα σημαντικό ιστορικό φορτίο καθώς η ιστορία του είναι συνδεδεμένη με αυτή της πόλης των Τρικάλων.

Μαζί με το λόφο του Κάστρου, αποτελούν τη νοτιότερη απόληξη του ορεινού συγκροτήματος των Αντιχασίων. Στην ψηλότερη θέση του λόφου (θέση "Ντάπια") έχουν εντοπιστεί νεολιθικά μονόχρωμα όστρακα, ενώ σε ανασκαφή που έγινε το 1950 από τον Α. Ορλάνδο, κάτω από το λόφο εντοπίστηκε τμήμα παλαιοχριστιανικής βασιλικής που χρονολογείται στο δεύτερο μισό του 5ου αιώνα.

Στα τέλη του 19ου αιώνα, οι λόφοι λειτουργούσαν ως οχυρά, καθώς τοποθετούνταν πυροβολοστάσια (ντάπιες). Ο ναός του προφήτη Ηλία άρχισε να κατασκευάζεται το 1896 και αποπερατώθηκε το 1912. Οι περισσότερες εικόνες που κοσμούν το εξωκλήσι χρονολογούνται στις αρχές του 20ου αιώνα και αποτελούν έργα του Τρικαλινού ζωγράφου Β. Βούλγαρη.

Η περιοχή γύρω από την εκκλησία του Προφήτη Ηλία άρχισε να φυτεύεται στις αρχές του 1930, ωστόσο μία πυρκαγιά το 1934 κατέστρεψε μία έκταση δύο περίπου στρεμμάτων. Δύο χρόνια αργότερα, το 1936 αναλήφθηκε

από τον Δήμο πρωτοβουλία για τη δημιουργία ενός τεχνητού άλσους τραχείας πεύκης και κυπαρισσιού με εκτεταμένες φυτεύσεις στο σύνολο της έκτασης του λόφου. Στο γενικό πολεοδομικό σχέδιο του 1979 χαρακτηρίστηκε ως "αισθητικό δάσος" (ΦΕΚ660/1979).

Εικόνα 2-1: Εικόνα από την πρώτη περίοδο φύτευσης του λόφου. Πηγή:ergotexniki.blogspot.com

Κατά τα χρόνια της γερμανικής κατοχής, τοποθετήθηκε στην κορυφή της Ντάπιας ένα τεράστιο κανόνι με αρκετά μεγάλη ακτίνα βολής, η οποία περιλάμβανε τον κάμπο και περισσότερο τα χωριά Μεγαλοχώρι, Φλαμούλι, Ριζαριό, Λυγαριά, Πηγή, Κηπάκι, Κρινίτσα, Πύργο, Πυργετό κ.ά. Στο λόφο, επίσης, είχε δημιουργηθεί ναρκοπέδιο καθιστώντας την πρόσβαση και την προσέγγιση σε αυτόν επικίνδυνη, ακόμη και μετά το τέλος του πολέμου. Το ναρκοπέδιο διατηρήθηκε και στα χρόνια του εμφυλίου πολέμου, ενώ στην Ντάπια είχαν εγκατασταθεί στρατιωτικά φυλάκια.

Αναφορικά με την ιστορική σημασία του λόφου θα πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι η θέση του παλιού λατομείου (θέση "Νταμάρια") αποτέλεσε τόπο εκτέλεσης αντιστασιακών και δεκάδων Τρικαλινών - μελών του ΔΣΕ - ως αποτέλεσμα αποφάσεων των έκτακτων στρατοδικείων κατά τη διάρκεια του εμφυλίου πολέμου.

Εν συνεχεία, στις αρχές της δεκαετίας του 1980 πραγματοποιήθηκε η εγκατάσταση του ζωολογικού κήπου σε χώρο περίπου 30 στρεμμάτων, καθώς και η εγκατάσταση της παιδικής χαράς και της πέτρινης βρύσης. Το 1986 κτίστηκε Δασικό Τουριστικό Περίπτερο στη θέση Ντάπια, παραπλεύρως υπάρχουσας υδατοδεξαμενής και

δημοτικό περίπτερο, το οποίο λειτούργησε για περίπου 20 έτη ως αναψυκτήριο. Σήμερα στεγάζεται εκεί το κέντρο περιβαλλοντικής εκπαίδευσης Τρικάλων-Περτουλίου, της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης Τρικάλων.

Ο λόφος του προφήτη Ηλία αποτελεί έναν σημαντικό πνεύμονα πρασίνου και σημείο αναφοράς όχι μόνο για τους κατοίκους των κοντινών γειτονιών, αλλά για όλη την πόλη των Τρικάλων. Ο βασικότερος κίνδυνος που αντιμετωπίζει είναι η εκδήλωση πυρκαγιάς. Η εκδήλωση πυρκαγιών σε διάφορα σημεία του δάσους είχε ως αποτέλεσμα το να κηρυχθούν μία σειρά από εκτάσεις ως αναδασωτέες, κάτι που διαμορφώνει τη σημερινή εικόνα στην οποία εντοπίζονται διαφορετικές ποιότητες και πυκνότητες βλάστησης.

Εικόνα 2-2: Παράθεση αεροφωτογραφιών, υπόβαθρα 2015-2016 και 1945-1960. Πηγή: Ελληνικό Κτηματολόγιο (<http://gis.ktimanet.gr>)

2.2. Φυσικό Περιβάλλον

2.2.1. Γεωλογία- μορφολογία

Οι γεωλογικοί σχηματισμοί που δομούν την υπό μελέτη περιοχή του Δήμου Τρικκαίων είναι σύγχρονες - τεταρτογενείς αποθέσεις (πεδινή περιοχή) και μολασσικοί σχηματισμοί της μεσοελληνικής αύλακας (λοφώδης περιοχή). Το τεχνικογεωλογικό υπόβαθρο της περιοχής των Τρικάλων μπορεί να διακριθεί στις εξής ενότητες :

- αργιλιούδες έως ιλυούχες άργιλοι
- αμμούχες αργιλιούδες
- αμμοιούδες έως αργιλοιλιοούχες άμμοι
- αμμοχάλικα
- μολασσικά ιζήματα
- Σύγχρονες προσχώσεις - αλλουβιακές αποθέσεις (al)
- Μολασσικοί σχηματισμοί της μεσοελληνικής αύλακας (m)

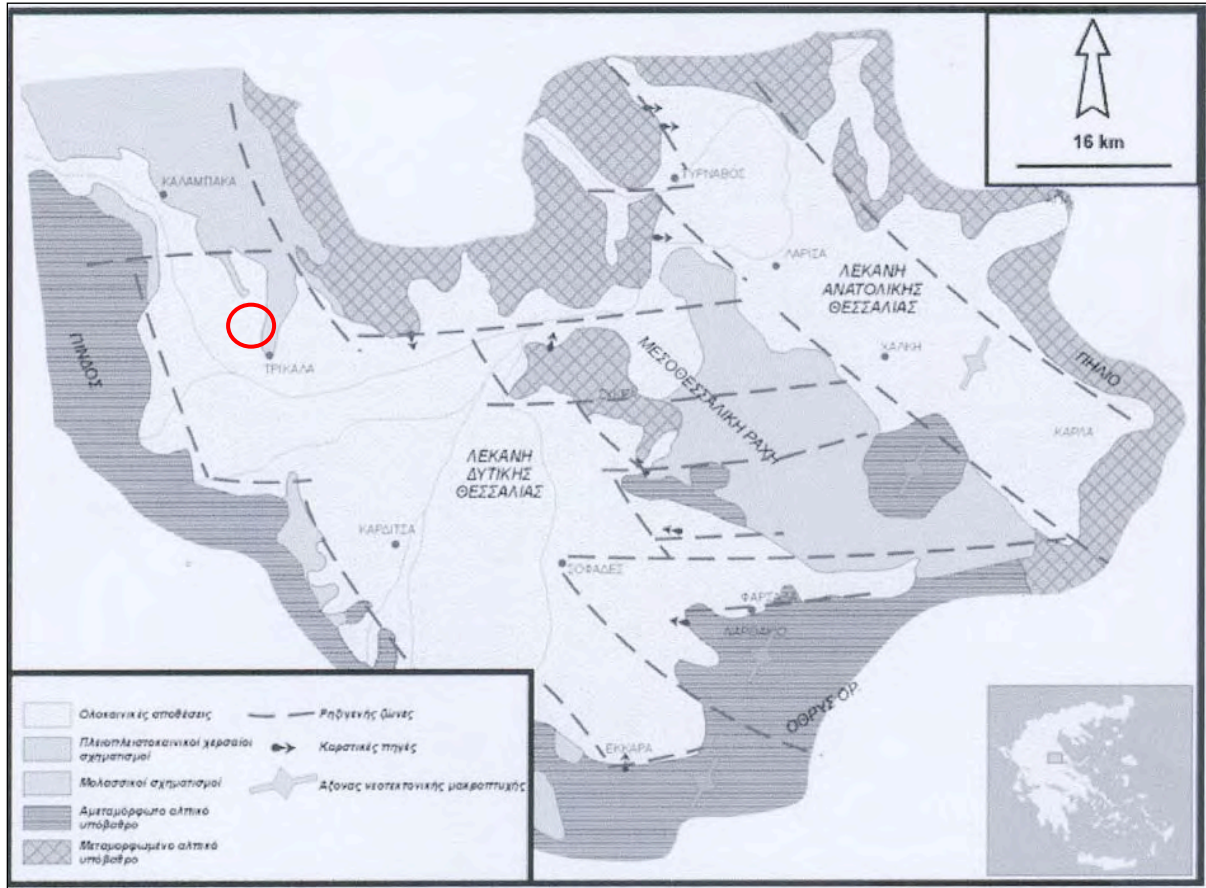
Οι σύγχρονες προσχώσεις - αλλουβιακές αποθέσεις (al) αναπτύσσονται στη πεδινή περιοχή και αποτελούν σύγχρονες αποθέσεις λεκανών και κοιλάδων. Συνίστανται από άμμο, ιλύ, άργιλο με συμμετοχή χαλίκων και κροκάλων.

Η ευρύτερη περιοχή μελέτης ανήκει γεωτεκτονικά στο χώρο της «Μεσοελληνικής Αύλακας» που αναπτύσσεται στο γεωλογικό χώρο της πελαγονικής και υποπελαγονικής ζώνης.

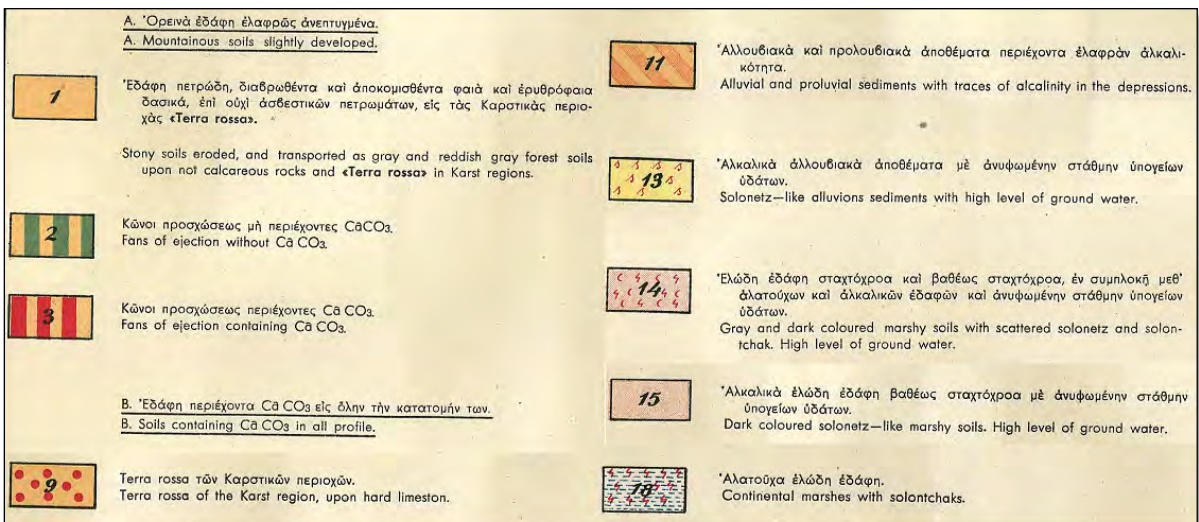
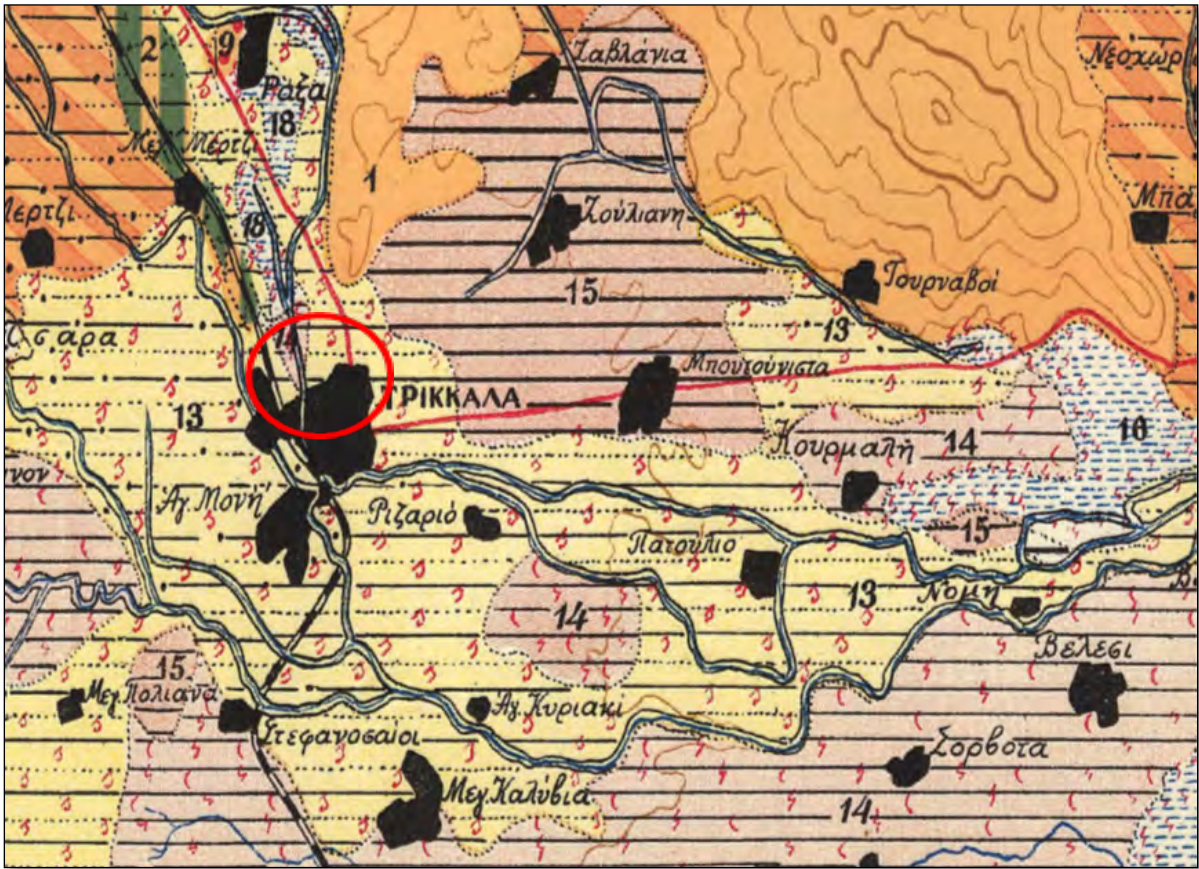
Οι μολασσικοί σχηματισμοί της μεσοελληνικής αύλακας (m) που υπόκεινται των σύγχρονων προσχώσεων – αλλουβιακών αποθέσεων (ηλικία Βουρδιγάλιο) αναπτύσσονται στη λοφώδη περιοχή και αποτελούνται από Μάργες κυανές έως φαιοκίτρινες, ιλυώδεις, μαρμαρυγιούχες με παρουσία ψαμμιτικών τραπεζών.

Ο λόφος του Προφήτη Ηλία, μαζί με τον λόφο του Κάστρου, βρίσκονται στη νότια απόληξη του ορεινού συγκροτήματος των Αντικασίων. Πρόκειται για μια λοφώδη έκταση με ομαλό ανάγλυφο και με σχετικά ήπιες κλίσεις που στο μεγαλύτερο μέρος κυμαίνονται από 15-20% και περιορισμένα εμφανίζονται πιο έντονες. Το έδαφος είναι βαθύ ως αβαθές, καστανόφαιο αργιλοαμμώδες μέχρι αμμοαργιλώδες. Παρουσιάζεται μέτρια διαβρωμένο με μέτρια διηθητικότητα, ενώ δεν παρατηρούνται προβλήματα κινητικότητας.

Από άποψη τεκτονικής, η ευρύτερη περιοχή του Δήμου Τρικκαίων εντάσσεται σε ένα ευρύτερο νεοτεκτονικό πλαίσιο μακροδομών (βλέπε Εικόνα 2-3)

Εικόνα 2-3: Χάρτης Νεοτεκτονικών Μακροδομών ευρύτερης περιοχής Θεσσαλίας

Εικόνα 2-4: Απόσπασμα Εδαφολογικού Χάρτη Θεσσαλίας (Ζνογυκίν & Vrissimdj)

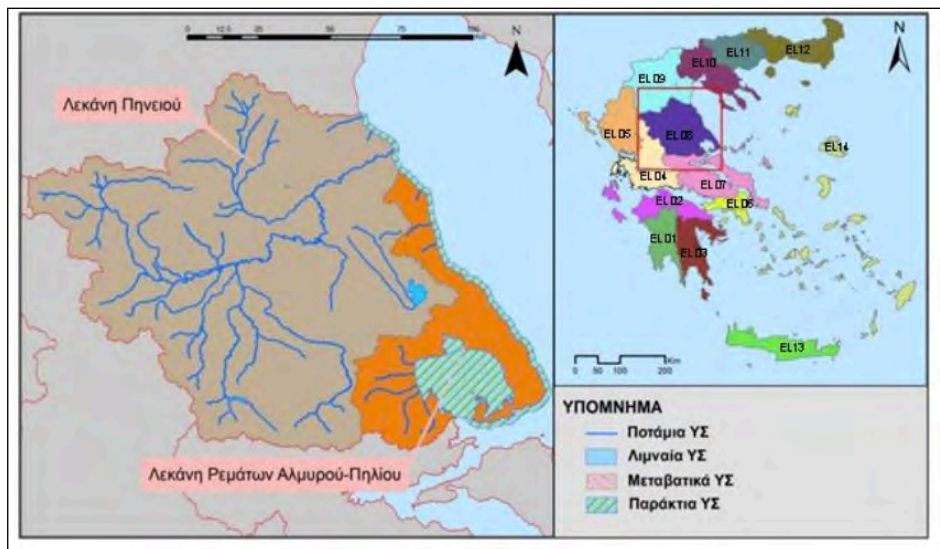
2.2.2. Υδρολογία

Η περιοχή μελέτης ανήκει στην υπολεκάνη του Πηνειού (EL0816). Η κύρια υδρολογική λεκάνη του Υδατικού Διαμερίσματος Θεσσαλίας είναι η λεκάνη του Πηνειού. Κυριότεροι παραπόταμοι του Πηνειού είναι προς τα νότια ο Ενιπέας, ο Φαρσαλιώτης, ο Σοφαδίτης (στον οποίο έχει κατασκευαστεί το φράγμα του Σμόκοβου) και ο Καλέντζης (που δέχεται νερά από την εκτροπή του π. Ταυρωπού μέσω του ταμιευτήρα Πλαστήρα), προς τα δυτικά-νοτιοδυτικά ο Πάμισος και ο Πορταϊκός και στο βόρειο μέρος ο Ληθαίος (που διασχίζει την πόλη των Τρικάλων), ο Νεοχωρίτης και ο Τιταρήσιος. Επίσης, η λεκάνη του Πηνειού περιλαμβάνει 3 τεχνητές λίμνες: την τεχνητή λίμνη Σμοκόβου (με επιφάνεια 9,9 km²), την τεχνητή λίμνη Αργυροπουλίου (με επιφάνεια 0,5 km²) και την τεχνητή λίμνη Κάρλας (με επιφάνεια 34,9 km²). Το κύριο υδρογεωλογικό ενδιαφέρον στη ΛΑΠ Πηνειού αφορά στις τεταρτογενείς αποθέσεις οι οποίες φιλοξενούν υψηλού δυναμικού υπόγειες υδροφορίες και δευτερευόντως στα καρστικά συστήματα που αναπτύσσονται στην περίμετρο των πεδινών εκτάσεων.

Η περιοχή του λόφου δεν παρουσιάζει ιδιαίτερο υδρολογικό ενδιαφέρον. Αναπόσπαστο στοιχείο του τοπίου της ευρύτερης περιοχής είναι ο Ληθαίος ποταμός. Η πορεία του ξεκινά από τα δυτικά του Δήμου Καλαμπάκας, περνάει βόρεια του οικισμού της Ράξας, συναντάει τα υδατορεύματα του Μετσόβου και του Ασμανίου και με διεύθυνση νοτιοανατολική διέρχεται από την πόλη των Τρικάλων για να εκβάλλει στον Πηνειό. Το δυτικό όριο του λόφου βρίσκεται σε κοντινή απόσταση από την κοίτη του Ληθαίου, ενώ σε πολλά σημεία του ο λόφος προσφέρει τη δυνατότητα μοναδικής θέας προς το ποτάμι, στοιχείο που αναβαθμίζει την αισθητική του τοπίου.

Υδατικό Διαμέρισμα	Κωδικός Λεκάνης	Όνομασία Λεκάνης Απορροής Ποταμού (ΛΑΠ)	Έκταση (km ²)
Θεσσαλία (EL08)	EL0816	Πηνειού	11.062
	EL0817	Ρεμάτων Αλμυρού – Πηλίου	2.078

Πίνακας 2-1. Υδρολογικά στοιχεία Υδατικού Διαμερίσματος Θεσσαλίας (EL08) Πηγή: Σχέδιο Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής Ποταμών του Υδατικού Διαμερίσματος Θεσσαλίας, 1η Αναθεώρηση, ΥΠΕΚΑ)

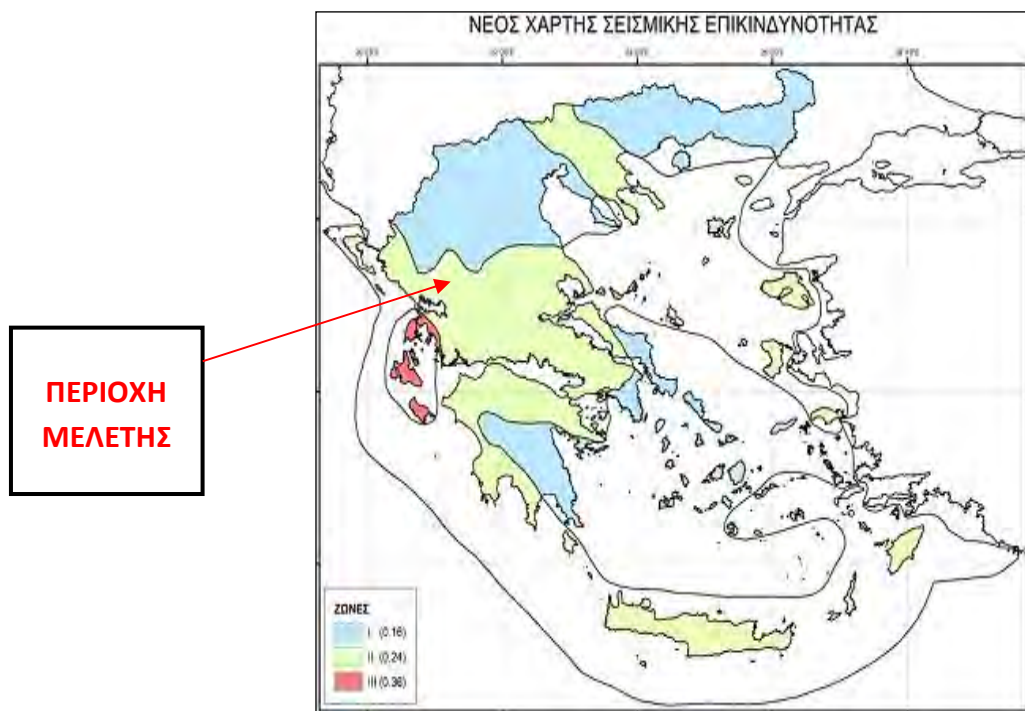
Εικόνα 2-5: Χάρτης Υδατικού Διαμερίσματος Θεσσαλίας (EL08)

2.2.3. Σεισμικότητα Περιοχής Μελέτης

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Ελληνικού Αντισεισμικού Κανονισμού (ΕΑΚ) του 2000, όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση ΥΠΕΧΩΔΕ Δ17α/115/9ΦΝ275 (ΦΕΚ 1154/12-8-2003) και το χάρτη του Νέου Αντισεισμικού Κανονισμού (ΝΕΑΚ), η χώρα μας διακρίνεται από άποψη σεισμικότητας σε 3 ζώνες: Ζώνη Ι (μέτρια σεισμόπληκτες περιοχές), Ζώνη ΙΙ (ισχυρά σεισμόπληκτες περιοχές) και Ζώνη ΙΙΙ (Εξαιρετικά σεισμόπληκτες περιοχές). Η περιοχή μελέτης από άποψη σεισμικής επικινδυνότητας κατατάσσεται στη ζώνη ΙΙ για την οποία ο σεισμικός συντελεστής είναι $\alpha=0,24$.

Η σεισμική επιτάχυνση του εδάφους είναι: $A = \alpha * g$ Όπου: (α) σεισμικός συντελεστής και (g) επιτάχυνση της βαρύτητας.

Επομένως, η τιμή της σεισμικής επιτάχυνσης του εδάφους θα είναι $A = 0,24 \times 9,81$, η οποία σύμφωνα με σεισμολογικά δεδομένα εκτιμάται ότι έχει πιθανότητα υπέρβασης 10% στα επόμενα 50 έτη.

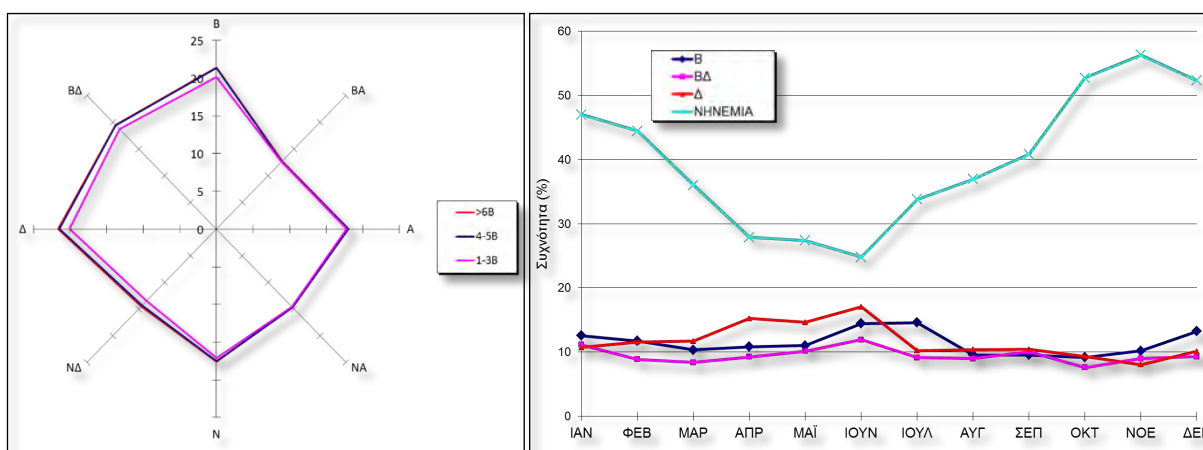
Εικόνα 2-6: Χάρτης ζωνών σεισμικής επικινδυνότητας της Ελλάδας
(ΥΠΕΧΩΔΕ, Οργανισμός Αντισεισμικού Σχεδιασμού και Προστασίας)

2.2.4. Κλιματολογικά – Μετεωρολογικά Στοιχεία

Τα μετεωρολογικά στοιχεία της περιοχής, τα οποία παρατίθενται στη συνέχεια, προέρχονται από το Μετεωρολογικό Σταθμό Τρικάλων της ΕΜΥ (γεωγραφικό πλάτος 39°33', γεωγραφικό μήκος 21°46' και υψόμετρο +110m). Η περίοδος καταγραφής καλύπτει τα έτη 1973-1997.

Άνεμοι

Οι επικρατέστεροι άνεμοι στην περιοχή είναι οι δυτικοί, οι βόρειοι και οι βορειοδυτικοί με συχνότητα 12%, 11% και 9% αντίστοιχα. Η νηνεμία εμφανίζεται ετησίως με ποσοστό 40%. Στο σχήμα που ακολουθεί παρουσιάζεται το ετήσιο ανεμόγραμμα της περιοχής, ενώ οι πίνακες στη συνέχεια δίνουν τη συχνότητα ανέμου ανά κατεύθυνση.

Αριστερά: Εικόνα 2-7: Ανεμόγραμμα Δεδομένων Σταθμού Τρικάλων (% συχνότητα εμφάνισης)

Δεξιά: Εικόνα 2-8: Μηνιαία (%) συχνότητα των επικρατούντων ανέμων

Πίνακας 2-2: Συχνότητα εμφάνισης ανέμου ανά κατεύθυνση

BEAUFORT	B	BA	A	NA	N	ΝΔ	Δ	ΒΔ	ΝΗΝΕΜΙΑ	ΑΘΡΟΙΣΜΑ
0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	39,99	39,99
1	2,17	0,55	2,14	1,25	2,24	0,89	3,19	2,13	0,00	14,57
2	5,97	1,71	4,72	2,74	4,07	2,00	5,38	5,09	0,00	31,69
3	2,02	0,34	0,90	0,58	0,75	0,59	1,47	1,50	0,00	8,16
4	0,99	0,09	0,21	0,11	0,35	0,60	1,03	0,64	0,00	4,02
5	0,22	0,01	0,03	0,02	0,11	0,29	0,40	0,10	0,00	1,18
6	0,06	0,01	0,00	0,00	0,03	0,11	0,12	0,02	0,00	0,35
7	0,01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01	0,02	0,00	0,00	0,04

ΣΧΕΔΙΟ ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ, ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ ΛΟΦΟΥ ΠΡΟΦΗΤΗ ΗΛΙΑ

8	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01
9	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
ΣΥΝΟΛΟ	11,44	2,71	8,00	4,71	7,56	4,49	11,61	9,49	39,99	100,00

Πίνακας 2-3: Μηνιαία συχνότητα (%) εμφάνισης του ανέμου ανά κατεύθυνση

	B	BA	A	NA	N	NA	Δ	ΒΔ	ΝΗΝΕΜΙΑ
ΙΑΝ	12,559	1,803	5,481	3,572	4,272	3,454	10,714	11,124	47,021
ΦΕΒ	11,737	2,757	6,684	4,082	6,851	2,992	11,584	8,850	44,463
ΜΑΡ	10,328	2,865	10,782	5,483	9,381	5,063	11,675	8,390	36,033
ΑΠΡ	10,841	3,562	8,638	7,191	11,443	5,966	15,227	9,260	27,872
ΜΑΙ	11,017	3,363	11,363	5,714	10,025	6,340	14,640	10,156	27,382
ΙΟΥΝ	14,451	3,089	8,203	3,913	9,115	7,470	17,029	11,917	24,813
ΙΟΥΛ	14,599	3,511	9,044	5,427	8,785	5,470	10,228	9,130	33,806
ΑΥΓ	9,553	2,561	10,822	6,842	9,939	3,980	10,370	8,972	36,961
ΣΕΠ	9,542	2,758	9,252	5,316	7,583	4,203	10,430	10,076	40,840
ΟΚΤ	9,160	2,414	5,863	3,772	5,452	3,664	9,332	7,587	52,756
ΝΟΕ	10,170	1,922	5,678	2,570	3,733	2,614	8,024	8,963	56,326
ΔΕΚ	13,251	2,054	3,935	2,507	3,955	2,572	10,116	9,294	52,316

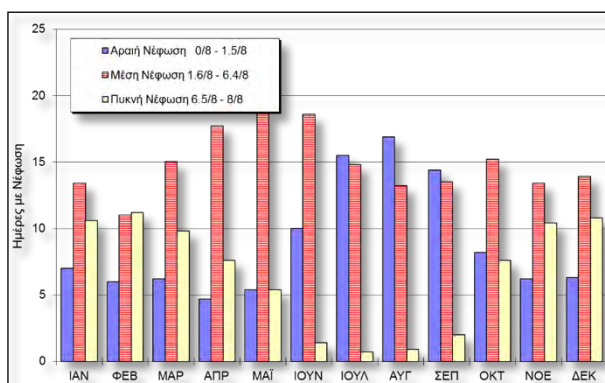
Θερμοκρασία και νεφώσεις

Ο θερμότερος μήνας στην περιοχή είναι ο Ιούλιος (27,4°C) ενώ ο ψυχρότερος είναι ο Ιανουάριος (5,4°C). Το μέσο ετήσιο θερμοκρασιακό εύρος είναι 16,1°C. Η μέση μέγιστη θερμοκρασία που έχει σημειωθεί είναι 21,3°C ενώ η μέση ελάχιστη είναι 10,1°C. Σε απόλυτες τιμές η μέγιστη θερμοκρασία στην ίδια περίοδο σημειώνεται τον μήνα Ιούλιο ενώ η ελάχιστη τον Ιανουάριο. Τα παραπάνω μεγέθη παρουσιάζονται σε μηνιαία και ετήσια βάση στον ακόλουθο Πίνακα.

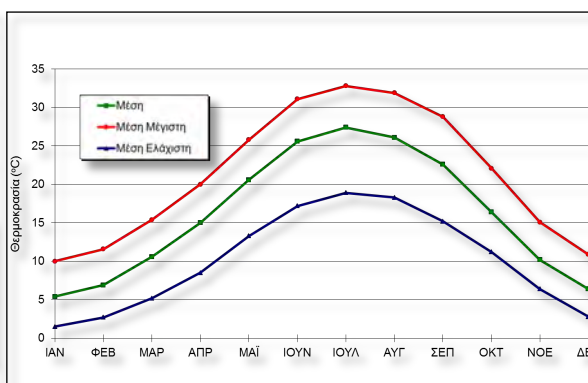

Πίνακας 2-4: Μηνιαίες θερμοκρασίες και νεφώσεις

	ΘΕΡΜΟΚΡΑΣΙΑ (°C)					ΝΕΦΩΣΕΙΣ		
	Μέση	Μέση Μέγιστη	Μέση Ελάχιστη	Απολύτως Μέγιστη	Απολύτως Ελάχιστη	Αραιή Νέφωση 0 – 1,5/8	Μέση Νέφωση 1,6/8 – 6,4/8	Πυκνή Νέφωση 6,5/8 – 8/8
10	5,4	10,0	1,5	22,4	-11,2	7,0	13,4	10,6
ΦΕΒ	6,9	11,6	2,7	25,4	-9,4	6,0	11,0	11,2
ΜΑΡ	10,6	15,4	5,2	27,2	-12,2	6,2	15,0	9,8
ΑΠΡ	15,0	20,0	8,5	33,8	-1,0	4,7	17,7	7,6
ΜΑΙ	20,6	25,8	13,3	37,0	3,0	5,4	20,3	5,4
ΙΟΥΝ	25,6	31,1	17,2	43,8	9,8	10,0	18,6	1,4
ΙΟΥΛ	27,4	32,8	18,9	43,5	11,2	15,5	14,8	0,7
ΑΥΓ	26,1	31,9	18,3	42,6	9,6	16,9	13,2	0,9
ΣΕΠ	22,6	28,8	15,2	37,4	7,0	14,4	13,5	2,0
ΟΚΤ	16,4	22,1	11,2	36,0	-0,8	8,2	15,2	7,6
ΝΟΕ	10,2	15,1	6,4	28,2	-5,0	6,2	13,4	10,4
ΔΕΚ	6,4	10,9	2,8	24,2	-18,4	6,3	13,9	10,8

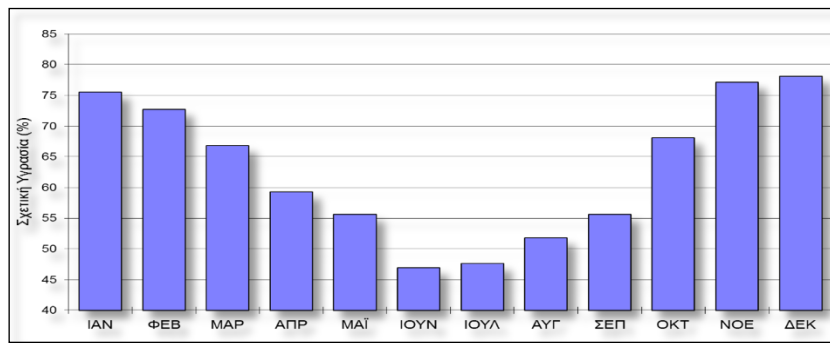
Εικόνα 2-9: Μηνιαία μεταβολή της νέφωσης

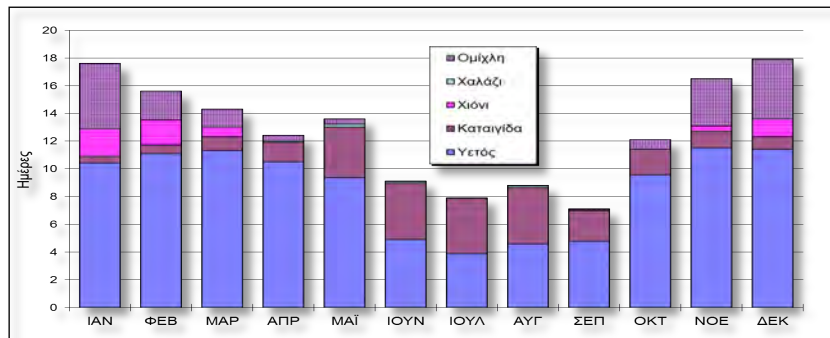
Εικόνα 2-10: Μηνιαία μεταβολή της θερμοκρασίας

Άλλα καιρικά χαρακτηριστικά

Το μέσο μηνιαίο ύψος υετού ανέρχεται στα 59,95mm, ενώ το σύνολο των ετησίων υψών είναι 719,40mm. Ο ξηρότερος μήνας είναι ο Ιούλιος (3,9 ημέρες) και υγρότερος (βροχερότερος) ο Νοέμβριος (11,5 ημέρες). Το ποσοστό υγρασίας κυμαίνεται από 46,9% το μήνα Ιούνιο ως 78,1% το Δεκέμβριο. Στον ακόλουθο πίνακα παρουσιάζονται τα στοιχεία μέσου και μέγιστου ύψους υετού 24ώρου και σχετικής υγρασίας. Χιονοπτώσεις και πτώση χαλαζιού παρατηρούνται στην περιοχή μελέτης και εμφανίζονται μεταξύ του Νοεμβρίου και του Μαρτίου, ενώ καταιγίδες εμφανίζονται συχνότερα τον Ιούνιο και τον Αύγουστο.

Εικόνα 2-11: Μηνιαία διακύμανση της σχετικής υγρασίας

Εικόνα 2-12: Μηνιαία διακύμανση άλλων καιρικών χαρακτηριστικών

Πίνακας 2-5: Μηνιαία διακύμανση των λοιπών καιρικών χαρακτηριστικών

	Σχετική Υγρασία (%)	Συνολική Κατακρήμνιση (mm)	Υετός (ημέρες)	Καταιγίδα (ημέρες)	Χιόνι (ημέρες)	Χαλάζι (ημέρες)	Ομίχλη (ημέρες)
ΙΑΝ	75,5	82,8	10,4	0,5	2,0	0,0	4,7
ΦΕΒ	72,7	81,7	11,1	0,6	1,8	0,0	2,1
ΜΑΡ	66,8	68,0	11,3	1,0	0,7	0,0	1,3
ΑΠΡ	59,3	71,0	10,5	1,4	0,0	0,1	0,4
ΜΑΪ	55,6	48,1	9,4	3,6	0,0	0,2	0,4
ΙΟΥΝ	46,9	25,8	4,9	4,1	0,0	0,1	0,0
ΙΟΥΛ	47,6	13,4	3,9	4,0	0,0	0,0	0,0
ΑΥΓ	51,8	17,8	4,6	4,1	0,0	0,1	0,0
ΣΕΠ	55,6	25,9	4,8	2,2	0,0	0,0	0,1
ΟΚΤ	68,1	84,9	9,6	1,8	0,0	0,0	0,7
ΝΟΕ	77,1	100,5	11,5	1,2	0,4	0,0	3,4
ΔΕΚ	78,1	99,5	11,4	0,9	1,3	0,0	4,3

2.2.5. Βλάστηση- Χλωρίδα

Φυτοκοινωνιολογικά η περιοχή ανήκει στην Παραμεσογειακή ζώνη βλάστησης των φυλλοβόλων πλατυφύλλων (*Quercetalia rubescentis*) η οποία περιλαμβάνει δύο υποζώνες

α) Την υποζώνη *Ostryo- Carpinion*, όπου διακρίνεται ο αυξητικός χώρος *Coccifero- Carpinetum*. Εμφανίζεται σε μεγάλες εκτάσεις ως αποτέλεσμα ανθρώπινων επεμβάσεων (βοσκής, πυρκαγιάς, εκχερσώσεων κα.) Κυριαρχείται από θαμνώνες Πουρναριού (*Quercus coccifera*) με μικρή συμμετοχή Γαύρου (*Carpinus Orientalis*), Φράξου (*Fraxinus ornus*), χνοώδους Δρυός (*Quercus rubescens*). Πρόκειται για φυτοκοινωνίες οπισθοδρομικής διαδοχής με ανθρωπογενή αίτια. Τα υπολείμματα της χνοώδους Δρυός μαρτυρούν ότι στο παρελθόν οι περιοχές αυτές καλύπτονταν από δάση με υπόροφο τα αείφυλλα πλατύφυλλα.

β) Την υποζώνη *Quercion confertae*, η οποία με τη σειρά της χωρίζεται σε 3 αυξητικούς χώρους: 1) *Quercetum confertae* (*frainetto*) Καταλαμβάνει τους ξηρότερους σταθμούς και το κυρίαρχο δασοπονικό είδος που απαντάται είναι η πλατύφυλλη Δρυς (*Quercus frainetto*), 2) *Tilio castanetum*. Αντιπροσωπεύεται από μικτά δάση φυλλοβόλων πλατύφυλλων που καταλαμβάνουν τις υγρότερες θέσεις σε βόρειες εκθέσεις και σε απότομες πλαγιές, 3) *Quercetum montanum*. Καταλαμβάνει τις ανώτερες θέσεις της υποζώνης και κυριαρχείται από δάση ευθύφλοιας (*Quercus cerris*), δαλεχάμπιας (*Quercus dalechampii*) και απόδισκης Δρυός (*Quercus petraea*).

Ο λόφος του Προφήτη Ηλία ανήκει στον αυξητικό χώρο *Ostryo- Carpinion*. Αποτελείται από βαθιά γόνιμα εδάφη που εμφανίζουν όλες τις προϋποθέσεις για πλατύφυλλα. Το δάσος προήλθε από τεχνητή αναδάσωση Πεύκης (*Pinus brutia*) και Κυπαρισσιού (*Cupressus sempervirens*) που έγινε σε εθελοντική βάση το 1936. Έκτοτε έγιναν διάφορες παρεμβάσεις και κατά θέσεις φυτεύσεις δένδρων και θάμνων χωρίς ιδιαίτερο προγραμματισμό. Σήμερα κυριαρχεί η Τραχεία Πεύκη (*Pinus brutia*) και το Κυπαρίσι (*Cupressus sempervirens*), ενώ τα είδη που απαντώνται διάσπαρτα είναι Κουτσουπιά (*Cercis siliquatrum*), Σφένδαμος (*Acer spp.*), Πτελεά (*Ulmus campestris*), Ροβίνια (*Robinia pseudoacacia*), Κέλτις (*Celtis australis*), βάτα (*Rubus spp.*), Γκορτιά (*Pyrus amygdaliformis*) κ.α. Στον υπόροφο εισβάλλει δυναμικά η φτελιά, η χνοώδης δρυς, η μελιγκοκιά και άλλοι φυλλοβόλοι θάμνοι. Όσον αφορά στη χορτολιβαδική σύνθεση, αυτή αποτελείται κυρίως από φυτικά είδη της οικογένειας των Αγρωστωδών (*Graminae*), Σύνθετων (*Compositae*) και Ρανουγγουλιδών (*Ranunculaceae*). Ενδεικτικά αναφέρονται και τα παρακάτω ποώδη είδη: *Piptatherum miliaceum*, *Dactylis glomerata*, *Bromus inermis*, *Andropogon hirtus*, *Trifolium scabrum*, *Medicago minima*, *Plantago lanceolata*, *Phleum pratense*.

Η συντριπτική πλειοψηφία των δένδρων που εγκαταστάθηκαν κατά την τεχνητή αναδάσωση έχουν πάρει το οριστικό τους μέγεθος και την οριστική τους μορφή αυξάνοντας τον κορμό τους κάτ' όγκο και ύψος. Ωστόσο, σημαντικό στοιχείο υποβάθμισης της βλάστησης αποτελεί είναι η ύπαρξη ξερών και υποβαθμισμένων κορμών, ως αποτέλεσμα των δυσμενών καιρικών συνθηκών, της διαχρονικής εξέλιξης της βλάστησης (γήρανση) και των μικροκλιματικών συνθηκών ανάπτυξης. **Η παράμετρος αυτή αυξάνει τον κίνδυνο πυρκαγιάς. Αποτελεί ζητούμενο η ενίσχυση με πλήθος πλατύφυλλων ειδών και η διευκόλυνση της ανάπτυξης της φυσικής βλάστησης, ώστε να προκύψει ένα υγιέστερο, αισθητικά αναβαθμισμένο και ανθεκτικότερο στις φωτιές δάσος.**

Εικόνα 2-13: Αριστερά η Τραχεία Πεύκη (*Pinus brutia*), βασικό είδος που χρησιμοποιήθηκε στην τεχνητή αναδάσωση. Δεξιά η χνοώδης Δρυς (*Quercus rubescens*) η οποία απαντάται στον υπόροφο

2.2.6. Πανίδα

Η βιοποικιλότητα της πανίδας στην περιοχή του λόφου είναι υποβαθμισμένη και τα είδη που εντοπίζονται ανήκουν την κατηγορία με μικρό ενδιαίτημα. Πιο συγκεκριμένα απαντώνται τα εξής είδη:

Θηλασικά	λαγός (<i>Lepus europaeus</i> L), σκίουρος (<i>Sciurus vulgaris</i> L.), κουνάβι (<i>Martes foina</i>), νυφίτσα (<i>Mustela nivalis</i>), σκαντζόχοιρος (<i>Erinaceus concolor</i>), νανονυχτερίδα (<i>Pipisrellus ripisrellus</i>), δασοποντικός (<i>Apodemus sylvaticus</i>)
Ερπετά	Χελώνα (<i>Testudo graeca</i>), Οχιά, Ονυχοχελώνα (<i>Testudo hermanni hermanni</i>), σαύρα (<i>Lacerta graeca</i>), γουστέρα (<i>Lacerta trilineata</i>), δενδρογαλιά (<i>Coluber laurenti</i>), σαίτα (<i>Coluber najadum</i>)
Πτηνά	Τσίχλα (<i>Turdus merula</i>), κότσυφας (<i>Turdus merula</i>), τσαλαπετεινός (<i>U. erops</i>), κουκουβάγια (<i>Athene noctua</i>)
Έντομα	Αράχνη, Μέλισσα (<i>Apis mellifera</i>), Σφήκα, Ακρίδα, Κολεόπτερα.

Εικόνα 2-14: Ενδεικτικά είδη ορνιθοπανίδας της περιοχής μελέτης:

Αριστερά: Τσαλαπετεινός (*U. Erops*), Δεξιά πάνω κότσυφας (*Turdus merula*) και δεξιά κάτω Τσίχλα (*Turdus merula*)

2.3. Ο λόφος για την πόλη

2.3.1. Η σημασία του λόφου του Προφήτη Ηλία για το πολεοδομικό συγκρότημα των Τρικάλων

Τα Τρίκαλα είναι η 8^η μεγαλύτερη πόλη της Ελλάδας και η 3^η μεγαλύτερη της Περιφέρειας Θεσσαλίας. Αποτελούν την πρωτεύουσα της ομώνυμης Περιφερειακής Ενότητας και είναι το κέντρο του Δήμου Τρικκαίων. Ο πληθυσμός της πόλης υπολογίζεται σύμφωνα με την απογραφή του 2011 σε 61653 κατοίκους, ενώ ο Δήμος Τρικκαίων συγκεντρώνει 81355 κατοίκους και η Π.Ε. Τρικάλων 131085 κατοίκους. Το πολεοδομικό συγκρότημα των Τρικάλων είναι η μοναδική περιοχή της Π.Ε. όπου συγκεντρώνει χαρακτηριστικά πόλης, τόσο ως προς την πληθυσμιακή πυκνότητα (886,6 κατ./τ.χλμ), όσο και ως προς τη συγκέντρωση τυπικών αστικών λειτουργιών διοίκησης, εμπορίου, υπηρεσιών κ.α.

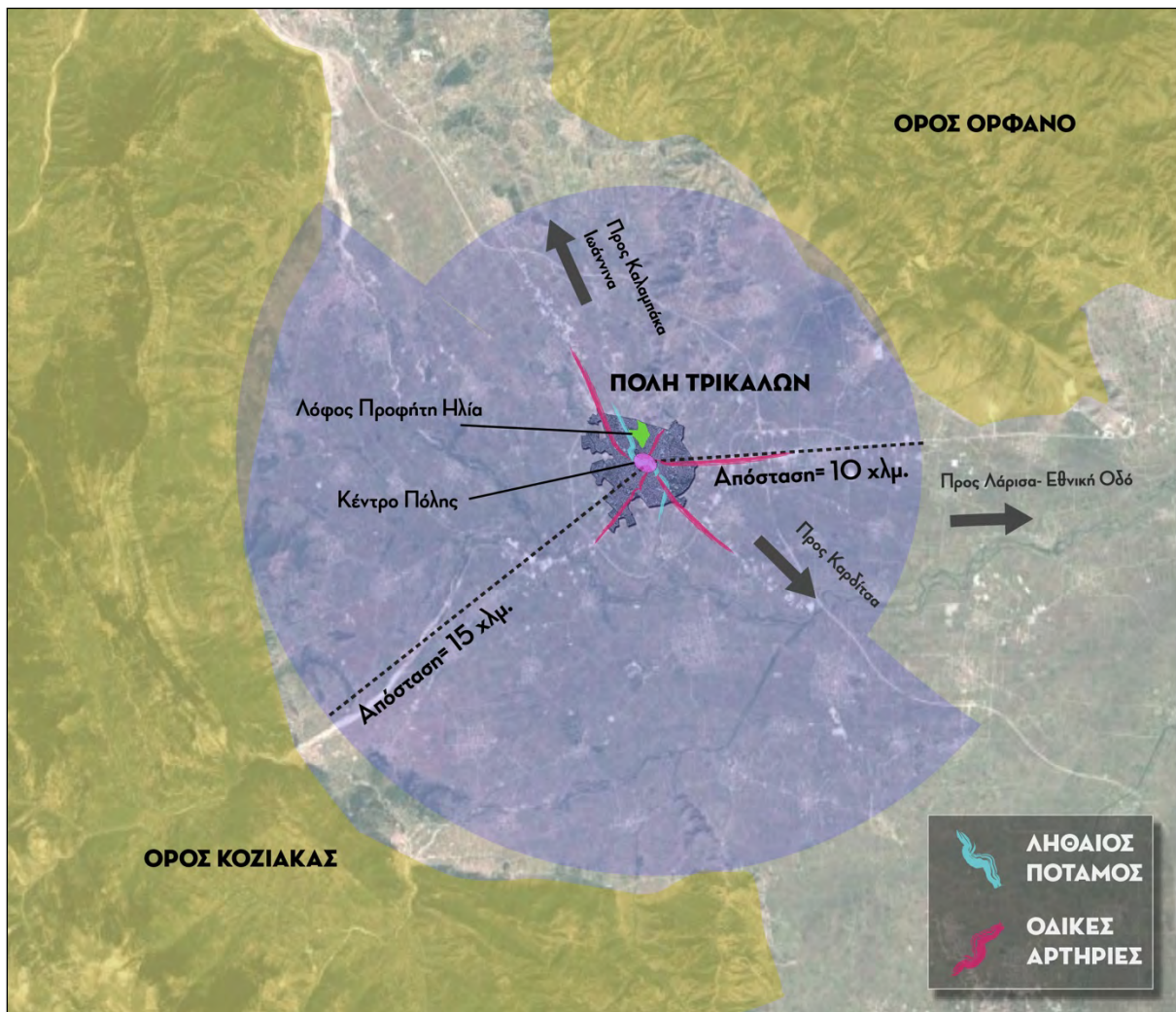
Τα Τρίκαλα είναι μια ιδιαίτερη πόλη που συγκεντρώνει ορισμένα μοναδικά χαρακτηριστικά. Το πιο ισχυρό από αυτά, δεν είναι άλλο από την παρουσία των ποταμών και ειδικά του Ληθαίου που διασχίζει διαγώνια την πόλη στο σύνολό της. Το ποτάμι και η παραποτάμια περιοχή δημιουργούν μια ποιότητα αστικού περιβάλλοντος και δημόσιου χώρου, που δε συναντάται συχνά στις ελληνικές πόλεις. Εκτός του φυσικού πλούτου, η πόλη των Τρικάλων είναι προικισμένη με μια πλούσια ιστορική και πολιτιστική κληρονομιά. Τα ίχνη αυτής συναντώνται στον αστικό χώρο διαμορφώνοντας την εικόνα μιας σύγχρονης πόλης στην οποία συνδυάζονται και συνυπάρχουν τα αποτυπώματα των αρχαίων χρόνων, της βυζαντινής και οθωμανικής περιόδου, της πολυπολιτισμικής ταυτότητας του 19^{ου} αιώνα καθώς και της νεότερης και σύγχρονης ιστορίας του Ελληνικού κράτους.

Τα Τρίκαλα είναι μια σχετικά συμπαγής πόλη που επεκτείνεται ακτινωτά γύρω από το σύγχρονο διοικητικό και εμπορικό κέντρο, το οποίο ιστορικά συγκροτήθηκε νοτιοανατολικά και κοντά στην παλιά πόλη (Βαρούσι) και το Κάστρο. Η πόλη περιβάλλεται από εκτεταμένες πεδινές- αγροτικές εκτάσεις, ενώ σε απόσταση περίπου 15 χιλιομέτρων στα δυτικά εντοπίζεται ο ορεινός όγκος του Κόζιακα που αποτελεί κομμάτι της οροσειράς της Πίνδου. Στα βορειοδυτικά, σε απόσταση περίπου 10 χιλιομέτρων βρίσκονται οι λόφοι του όρους Ορφανού με οικισμούς όπως η Κρήνη.

Οι βασικές οδικές αρτηρίες της πόλης αποτελούν ταυτόχρονα και τις κύριες οδικές συνδέσεις της πόλης με τα υπόλοιπα αστικά κέντρα της Περιφέρειας και της χώρας, κατά μήκος των οποίων αναπτύσσονται γραμμικά δραστηριότητες και εκτός των ορίων της πόλης. Οι βασικοί αυτοί άξονες καταλήγουν ακτινωτά στο κέντρο της πόλης. Ένα ακόμα ισχυρό «γραμμικό» στοιχείο, είναι, όπως έχει ήδη αναφερθεί, ο ποταμός Ληθαίος που διασχίζει το σύνολο της πόλης, χωρίζοντάς την σε δύο μέρη.

Μια πρώτη εικόνα για τη λειτουργία και την ανάπτυξη της πόλης καθώς και τη σχέση της με την περιοχή που την περιβάλλει παρουσιάζει στον Χάρτη που ακολουθεί. Ο λόφος του Προφήτη Ηλία αποτελεί μια ιδιαίτερα μεγάλη έκταση για την πόλη. Ουσιαστικά, αποτελεί μαζί με το λόφο του Κάστρου, τη μοναδική μεγάλη έκταση πρασίνου της πόλης.

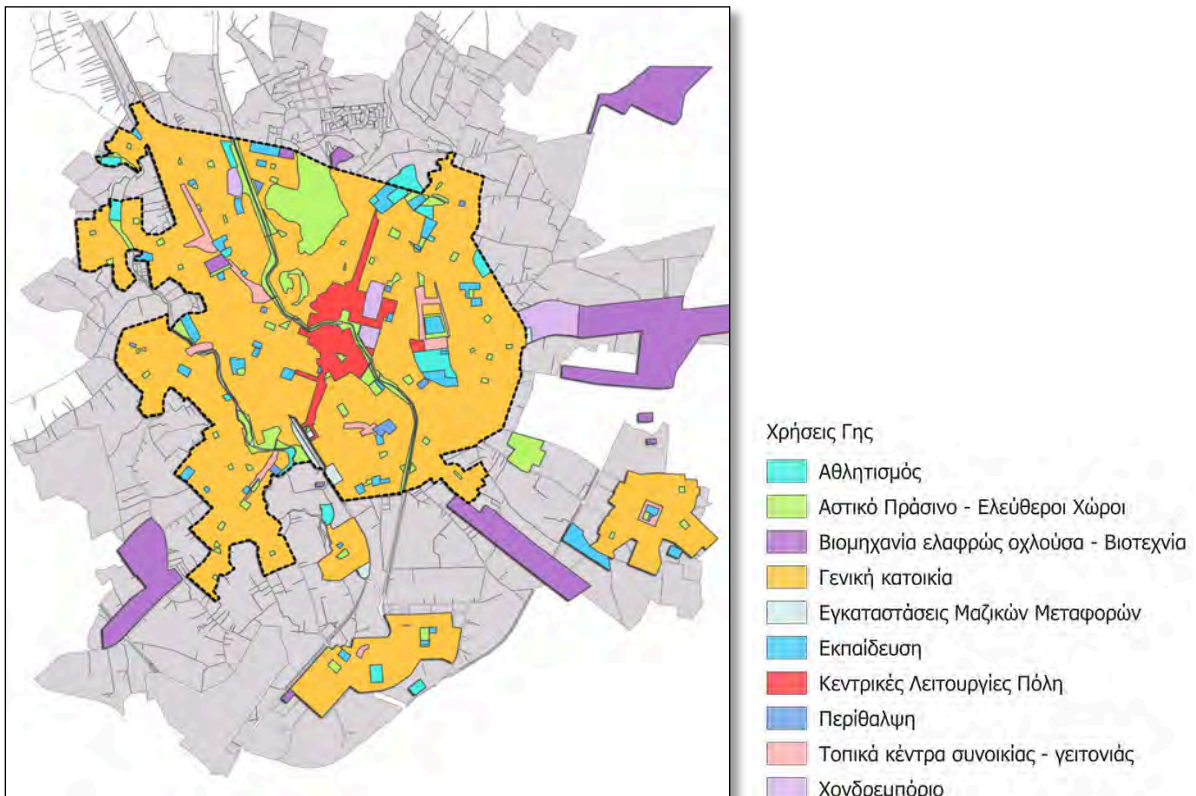
Εικόνα 2-15: Χάρτης αναγνώρισης της ευρύτερης περιοχής της πόλης

Παρατηρείται, επομένως, ένα φαινόμενο που είναι ιδιαίτερο για πόλεις μεσαίου μεγέθους σε πεδινές εκτάσεις. Από τη μια μεριά, το μέγεθός τους και η γεινίαση με τόπους ιδιαίτερου φυσικού πλούτου, δημιουργούν μια σαφώς καλύτερη σχέση με τη φύση και το πράσινο από ότι σε μεγαλύτερα αστικά κέντρα. Από την άλλη, ωστόσο, αυτή ακριβώς η γεινίαση οδήγησε και στην απουσία πρόβλεψης για εκτεταμένους χώρους πρασίνου, ειδικά υψηλής βλάστησης. Έτσι, παρά τη συνολικά καλύτερη συνθήκη ως προς το φυσικό περιβάλλον, την ποιότητα του αέρα κ.α., οι πολίτες δεν έχουν εντός του αστικού ιστού όπου διαμένουν και εργάζονται σημαντικές εκτάσεις πρασίνου και δημόσιου χώρου.

Στην περίπτωση των Τρικάλων, η ύπαρξη της παραποτάμιας περιοχής βελτιώνει αυτή την πραγματικότητα. Ωστόσο, η ανάγκη για χώρους πρασίνου και για πρόσβαση των κατοίκων σε περιοχές υψηλής βλάστησης παραμένει. Γίνεται μάλιστα εντονότερη λόγω των πεδινών και αγροτικών περιοχών που περιβάλλουν την πόλη καθώς και των ιδιαίτερα υψηλών θερμοκρασιών που παρατηρούνται ιδιαίτερα κατά τους θερινούς μήνες.

Ακριβώς σε αυτό το σημείο βρίσκεται η διπλή πρόκληση για το λόφο του Προφήτη Ηλία και για το παρόν σχέδιο προστασίας και αξιοποίησής του. **Οφείλει ταυτόχρονα και να προστατευτεί ως δασική έκταση με πλούσια χλωρίδα και πανίδα και να λειτουργήσει ως βασικός χώρος πρασίνου και δραστηριοτήτων σχετικών με τη φύση για τους κατοίκους της πόλης.** Αυτός είναι και ο στόχος του συγκεκριμένου έργου.

Το ισχύον ΓΠΣ της πόλης έχει εγκριθεί το 1985. Σήμερα, βρίσκεται σε εξέλιξη η μακροχρόνια διαδικασία αναθεώρησής του. Στην παρακάτω εικόνα, παρατίθενται οι χρήσεις γης όπως αποτυπώνονται στην πύλη γεωχωρικών δεδομένων του Δήμου, στη βάση του ισχύοντος ΓΠΣ.

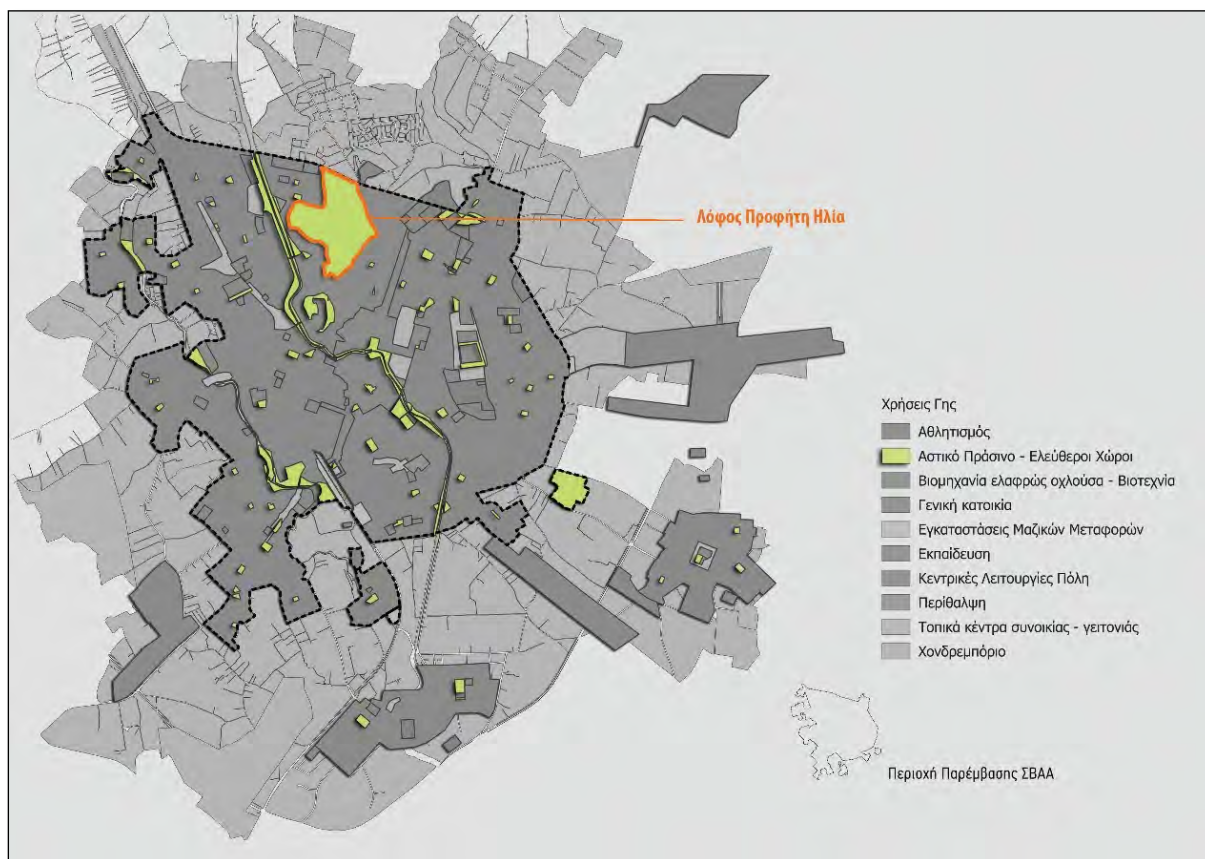

Εικόνα 2-16: Το ΓΠΣ των Τρικάλων, Πηγή: GIS Δήμου Τρικκαίων

Στο ισχύον ΓΠΣ, σύμφωνα με την πρόσφατη Στρατηγική Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης του Δήμου (ΣΒΑΑ), η **κατηγορία «Αστικό Πράσινο- Ελεύθεροι Χώροι» καταλαμβάνει μόλις του 7.76% της συνολικής έκτασης της πόλης.** Αυτό αποτυπώνει έντονα την ανάγκη για δημιουργία νέων χώρων πρασίνου καθώς και για προστασία και αξιοποίηση των υπάρχοντων. Αυτή η κατεύθυνση ακολουθείται και ενισχύεται από τη μελέτη «Αναθεώρησης του Γ.Π.Σ. Τρικάλων» που βρίσκεται στο Β2 στάδιο και προτείνει τη **«δημιουργία μιας πράσινης πόλης»** με μέτρα όπως η προστασία με κατάλληλες ρυθμίσεις της βιοποικιλότητάς και των χώρων πρασίνου και η αύξηση και ενοποίηση των παραποτάμιων περιοχών, πάρκων και κοινόχρηστων χώρων πρασίνου.

Ο λόφος του Προφήτη Ηλία αποτελεί το με διαφορά το μεγαλύτερο κομμάτι των Χώρων Πρασίνου της Πόλης¹. Επομένως, η σημασία του για την πόλη είναι προφανής. Μια σημασία, βέβαια, που δεν περιορίζεται στο φυσικό του πλούτο αλλά και στην ιδιαίτερη ιστορική, πολιτιστική του σημασία, όπως παρουσιάστηκε στις αρχικές ενότητες. Για το λόγο αυτό, η ανάγκη προστασίας και αναβάθμισής του για να είναι φιλόξενος και προσίτος στους κατοίκους, είναι εξαιρετικά επείγουσα.

Στην παρακάτω Εικόνα παρουσιάζονται οι χώροι πρασίνου της πόλης σύμφωνα με το ισχύον ΓΠΣ, στους οποίους ξεχωρίζει εμφανώς ο ορεινός όγκος του λόφου του Προφήτη Ηλία.

Εικόνα 2-17: Οι χώροι πρασίνου της πόλης και ο λόφος του Προφήτη Ηλία
 Πηγή: ΣΒΑΑ Δήμου- Επεξεργασία Ομάδας Εργασίας

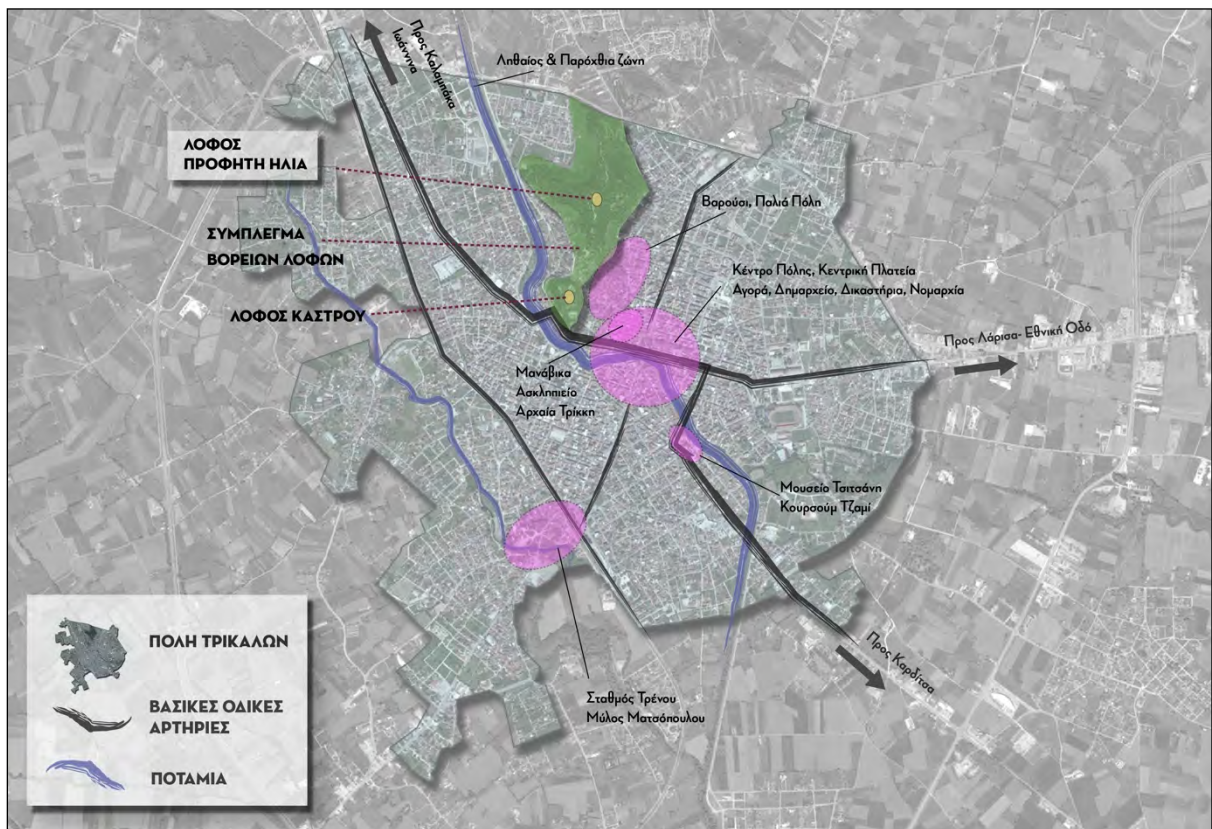
¹ Σημειώνεται ότι ο λόφος συγκαταλέγεται στη συγκεκριμένη χρήση στο ισχύον ΓΠΣ. Περαιτέρω διερεύνηση για το θεσμικό πλαίσιο που διέπει το λόφο παρατίθεται στις επόμενες ενότητες.

2.3.2. Η σχέση του λόφου με τις χωρικές ενότητες της πόλης

Στην αρχική φάση ανάπτυξης της πόλης, ο λόφος του Προφήτη Ηλία αποτελούσε και όριο του αστικού ιστού. Μαζί με το λόφο του κάστρου αποτελούν ουσιαστικά ένα ενιαίο ορεινό σύμπλεγμα στους πρόποδες του οποίου αναπτύχθηκε η παλιά πόλη. Στην πορεία των χρόνων, η ανάπτυξη της πόλης και η εξάπλωση του αστικού της ιστού, έκανε το λόφο του Προφήτη Ηλία από περιαστικό σε αστικό δάσος. Σχεδόν στο σύνολο της έκτασής του, ο αστικός ιστός έχει επεκταθεί στους πρόποδες του, αν και με χαμηλότερη πυκνότητα δόμησης στο δυτικό και βόρειο τμήμα του. Κατ' αυτόν τον τρόπο, ο λόφος σήμερα σε μεγάλο βαθμό περιβάλλεται από τον αστικό ιστό της πόλης, αποτελώντας έναν ορεινό όγκο που εκτείνεται από το βόρειο όριο μέχρι και το κέντρο της πόλης.

Το σύμπλεγμα των Βόρειων Λόφων αποτελεί ουσιαστικά το δυτικό όριο του κέντρου της πόλης. Από το νοτιοανατολικό τμήμα του λόφου του Προφήτη Ηλία ξεκινά η Παλιά Πόλη (Βαρούσι) των Τρικάλων που εκτείνεται μέχρι το σύγχρονο κέντρο της πόλης. Στον παρακάτω Χάρτη, αποτυπώνεται η χωρική συσχέτιση του λόφου με τις χωρικές ενότητες της πόλης καθώς και με τις βασικές οδικές αρτηρίες που διαπερνούν οριζόντια και κάθετα την πόλη προσεγγίζοντας το κέντρο της.

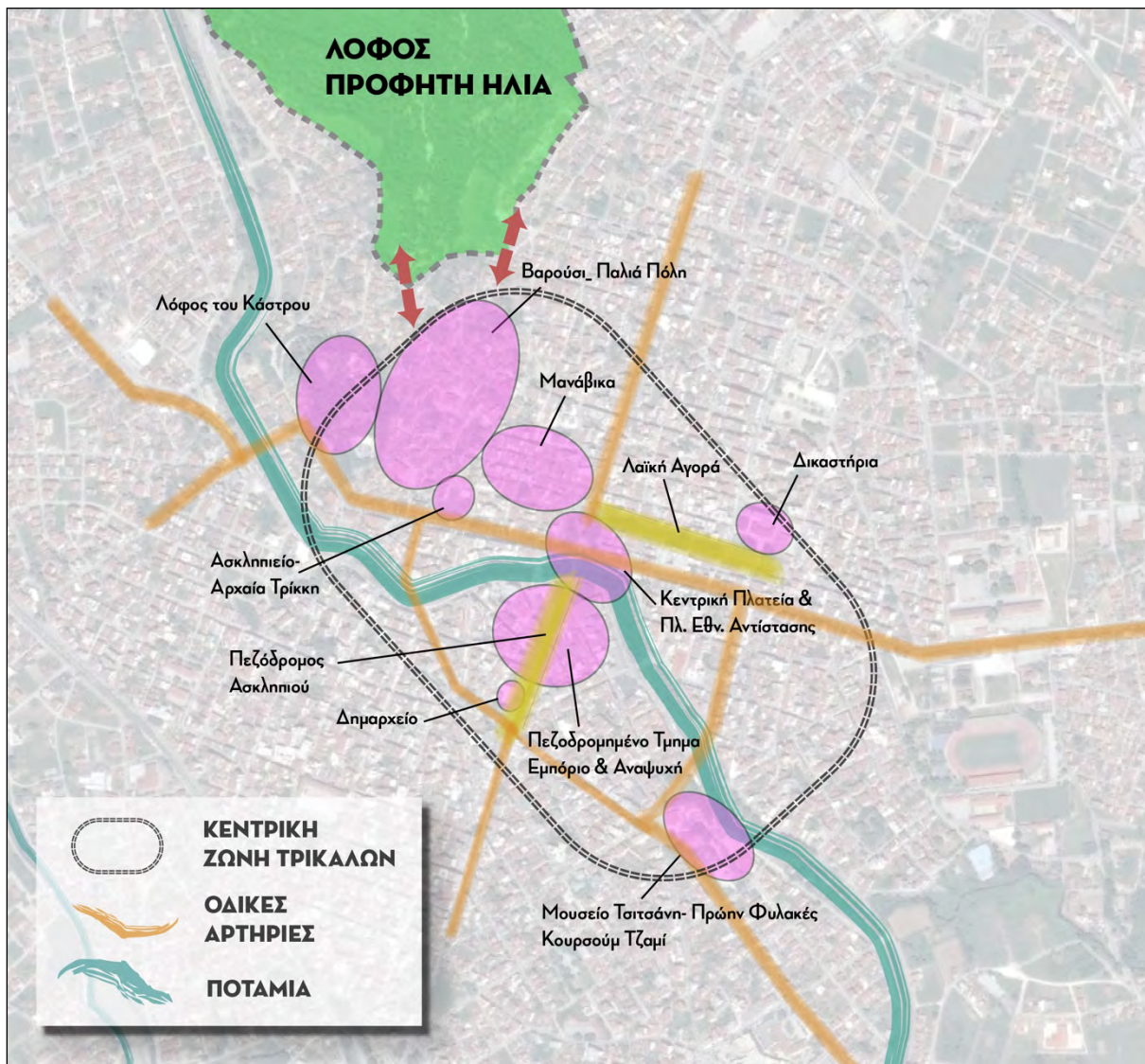

Εικόνα 2-18: Χάρτης συσχέτισης του λόφου του Προφήτη Ηλία με τις χωρικές ενότητες της πόλης των Τρικάλων

Η παραποτάμια περιοχή από το λόφο του Κάστρου μέχρι το σημερινό Μουσείο Τσιτσάνη (πρώην φυλακές Τρικάλων), αποτελεί ένα εκτεταμένο κέντρο που συγκεντρώνει το μεγαλύτερο μέρος των διοικητικών, οικονομικών και πολιτιστικών δραστηριοτήτων της πόλης και τους σημαντικότερους κοινόχρηστους και κοινωφελείς χώρους. Ο λόφος του Προφήτη Ηλία, «ακουμπά» αυτήν εκτεταμένη κεντρική ζώνη των Τρικάλων. Η ανάδειξη και αξιοποίησή του θα βασιστεί πάνω σε αυτή τη χωρική εγγύτητα, δημιουργώντας ένα πόλο

φυσικού πλούτου που από τη μια μεριά «εισέρχεται» στο κέντρο της πόλης και από την άλλη αποτελεί και «διαφυγή» από το αστικό, δομημένο περιβάλλον. Αυτό το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό που διαμορφώνει η σχέση του λόφου με το κέντρο της πόλης, είναι ένα από τα πιο μοναδικά χαρακτηριστικά της περιοχής.

Εντός αυτής της κεντρικής ζώνης, βρίσκονται σε πολύ κοντινή απόσταση τα πιο πολλά από τα σημαντικότερα σημεία της πόλης. Αυτός ο πλούτος σε τοπόσημα, διαφορετικές ποιότητες αστικού περιβάλλοντος, ίχνη και κτίσματα διαδοχικών ιστορικών περιόδων, αρχιτεκτονήματα ιδιαίτερης αισθητικής αξίας, περιοχές φυσικού κάλλους και περιβαλλοντικής σημασίας, δημόσιους χώρους και κοινωνικές δραστηριότητες διαμορφώνει τον ξεχωριστό χαρακτήρα της πόλης των Τρικάλων. Στον χάρτη που ακολουθεί παρουσιάζονται οι βασικές ενότητες του διευρυμένου κέντρου της πόλης καθώς και η σχέση και οι δύο βασικές πύλες σύνδεσης του λόφου με το κέντρο της πόλης.

Εικόνα 2-19: Χάρτης συσχέτισης του λόφου του Προφήτη Ηλία με την εκτεταμένη ζώνη του κέντρου της πόλης

2.3.3. Προσβασιμότητα- σύνδεση με την πόλη

Ο λόφος του Προφήτη Ηλία βρίσκεται σε μικρή απόσταση από το κέντρο της πόλης. Στη νότια πλευρά του λόφου βρίσκεται ο παραδοσιακός οικισμός του Βαρουσίου τον οποίο και επισκέπτεται πλήθος επισκεπτών της πόλης των Τρικάλων εξαιτίας του ιδιαίτερου χαρακτήρα, των παλαιών αρχοντικών και του πλακοστρωμένου δημόσιου χώρου. Το Βαρούσι αποτελεί την Παλιά Πόλη των Τρικάλων που αναπτύχθηκε κάτω από τους λόφους του Κάστρου και του Προφήτη Ηλία. Αποτελεί τη συνοικία που μεσολαβεί μεταξύ του λόφου και του κέντρου της πόλης σε μια απόσταση για έναν/μια πεζοπόρο μικρότερη των 20 λεπτών.

Εικόνα 2-20: Η σχέση του λόφου του Προφήτη Ηλία με το λόφο του Κάστρου, το Βαρούσι και το κέντρο της πόλης,

Στα νοτιοδυτικά εκτείνεται ο οικισμός των Κουτσομυλίων που αναπτύσσεται μεταξύ του λόφου και του ποταμού Ληθαίου αποτελώντας έναν εναλλακτικό άξονα σύνδεσης του λόφου με την πόλη ειδικά μέσω της χρήσης ποδηλάτου. Στα βορειοδυτικά ο λόφος συνορεύει με τον οικισμό των Σεισμοπλήκτων. Βόρεια το Βαρουσίου, αναπτύσσεται ο οικισμός Μπάρα που αποτελεί μια εκτεταμένη περιοχή κατοικίας βόρεια του κέντρου της πόλης. Το βόρειο όριο του λόφου συναντά την Ε.Ο. Τρικάλων- Ιωαννίνων που αποτελεί μαζί με τον Περιφερειακό ένα περιμετρικό δακτύλιο γύρω από την πόλη. Η Ε.Ο. Τρικάλων- Ιωαννίνων αποτελεί και όριο του σχεδίου πόλης των Τρικάλων.

Η προσέγγιση στο λόφο γίνεται εύκολα από διαμορφωμένο οδικό δίκτυο καθώς ο λόφος σε μεγάλο μέρος του περικλείεται από δρόμους αστικής κυκλοφορίας. Περιμερικά του λόφου στα ανατολικά διέρχεται η οδός Χασίων, στα νότια και νοτιοδυτικά οι οδοί Ντάσκα και Κουτσομυλίων και στα βορειοδυτικά οι οδοί Μυροφύλλου και Μεγάρχης.

Εικόνα 2-21: Ο οικισμός των Κουτσομυλίων και στο βάθος ο οικισμός των Σεισομπλήκτων

Εικόνα 2-22: Το βόρειο όριο του λόφου και του σχεδίου πόλης των Τρικάλων. Η Ε.Ο. Τρικάλων- Ιωαννίνων, αριστερά ο οικισμός των Σεισομπλήκτων και δεξιά το βόρειο τμήμα του οικισμού της Μπάρας

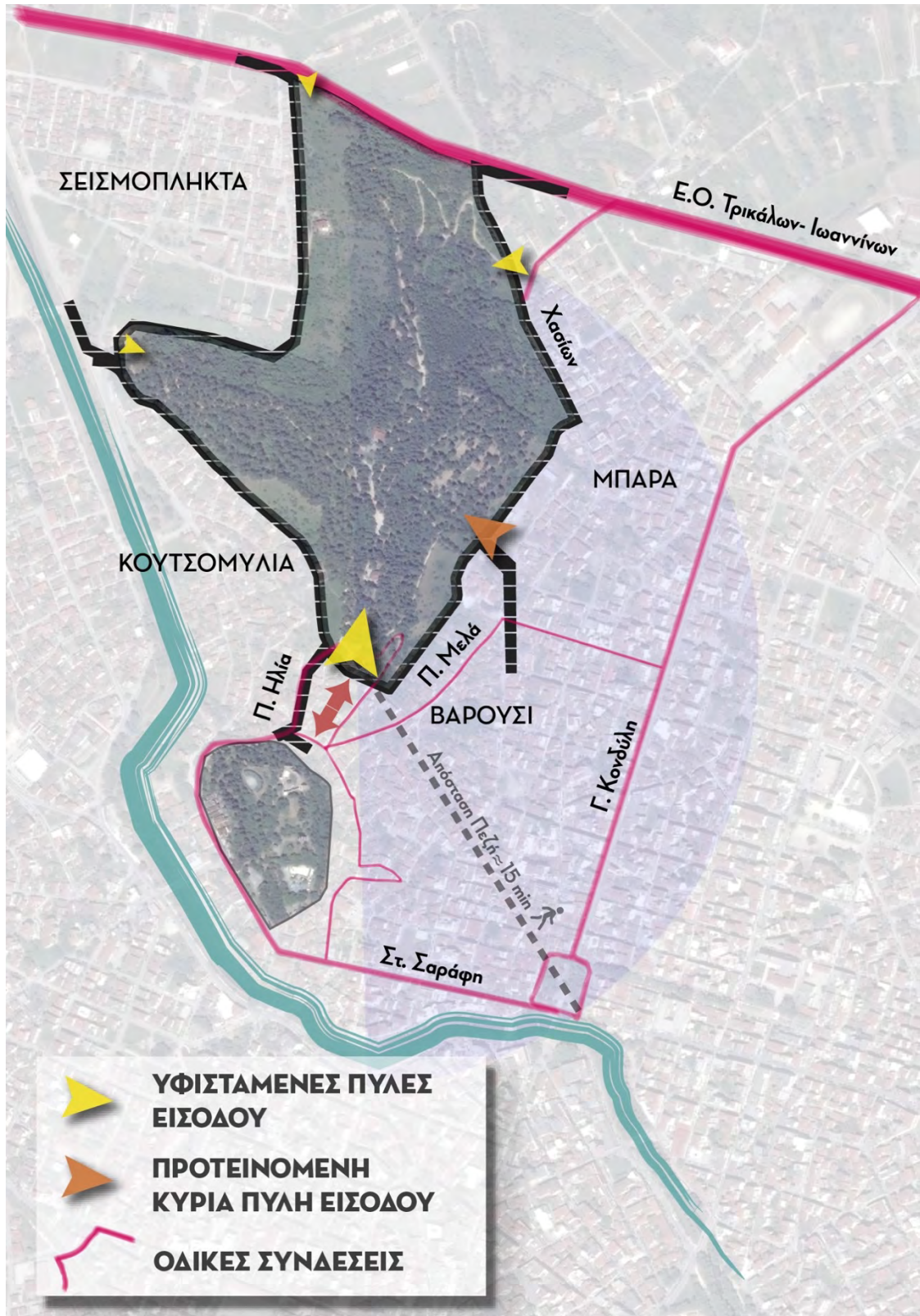

Εικόνα 2-23: Το βορειοδυτικό τμήμα του λόφου και η σύνδεσή του με τις περιοχές κατοικίες της πόλης. Στο κάτω μέρος, το ανενεργό στρατόπεδο Πούλιου.

Η είσοδος στο λόφο με αυτοκίνητο γίνεται από δύο σημεία. Η **βασική πύλη εισόδου στο λόφο βρίσκεται στο νότιο τμήμα του**, στην οποία υπάρχει ο ασφαλτοστρωμένος δρόμος που ξεκινά στη συμβολή των οδών Προφήτη Ηλία και Αγ. Μαρίνας. Αξίζει να σημειωθεί ότι η οδός προφήτη Ηλία η οποία διέρχεται από το Βαρούσι ενώνει τον λόφο με το Κάστρο. Η **δεύτερη βασική πύλη εισόδου στο λόφο βρίσκεται στο βορειοανατολικό τμήμα του**, με τον χωματόδρομο που ξεκινά στη συμβολή με την οδό Χασίων, στη θέση Νταμάρια.

Ο λόφος είναι προσβάσιμος και μέσω δευτερευουσών πυλών στο βόρειο και δυτικό τμήμα. Στα δυτικά μέσω μονοπατιού που ξεκινάει από την οδό Κουτσομυλιών λίγο πριν τη συμβολή της με την οδό Μυροφύλλου, και στα βόρεια στη σύνδεση της Εθνικής Οδού με το οδικό δίκτυο των Σεισμοπλήκτων. Παράλληλα στα όρια με τις γειτονιές Βαρούσι και Κουτσομύλια δημιουργούνται μία σειρά από κατώφλια όπου κανείς μπορεί να εισέλθει συναντώντας σε μικρή απόσταση το υφιστάμενο δίκτυο δρόμων.

Αξίζει να σημειωθεί η παρουσία μιας ακόμα πύλης σύνδεσης του λόφου με την πόλη, στη θέση του ανενεργού πλέον στρατοπέδου Πούλιου. Η πύλη αυτή είναι ουσιαστικά σήμερα κατηργημένη καθώς η πρόσβαση διακόπτεται αποτρέποντας την πρόσβαση προς το Ζωολογικό Κήπο. Η ανάδειξη και ανάπλαση συνολικά του λόφου μέσω του παρόντος έργου και η επαναδιαπραγμάτευση του δικτύου δρόμων, σε συνδυασμό με την επανάχρηση και αξιοποίηση του πρώην Στρατοπέδου σας πόλο πολιτισμού (θα παρουσιαστούν αναλυτικότερα στις επόμενες ενότητες), διαμορφώνει **μια νέα βασική πύλη εισόδου στο λόφο στο νοτιοανατολικό τμήμα του**. Στον παρακάτω Χάρτη αποτυπώνεται το δίκτυο και οι πύλες συνδέσεων της πόλης με το λόφο του Προφήτη Ηλία.

Εικόνα 2-24: Χάρτης συνδέσεων του λόφου του Προφήτη Ηλία με το κέντρο της πόλης των Τρικάλων

Η πεζοπορία και περιήγηση στο δασικό χώρο του λόφου προσελκύει κατοίκους και επισκέπτες μέσω υφιστάμενων μονοπατιών, ενώ πολλοί κάτοικοι επιλέγουν τον λόφο για άθληση και ποδηλασία. **Η οργάνωση, αναβάθμιση, σήμανση και επέκταση του υφιστάμενου δικτύου μονοπατιών και διαδρομών, αποτελεί κεντρικό άξονα του παρόντος σχεδίου που θα παρουσιαστεί στο επόμενο μέρος.** Ο στόχος αυτός οφείλει να βασιστεί στα υφιστάμενα δίκτυα καθώς και σε άτυπες διαδρομές που ακολουθούν οι πεζοπόροι, ορειβάτες και ποδηλάτες σήμερα.

Στις επόμενες φωτογραφίες, παρουσιάζονται ορισμένες απόψεις από τις πύλες εισόδου στο λόφο και το δίκτυο δρόμων και μονοπατιών.

Εικόνα 2-25: Η κύρια πύλη εισόδου στο λόφο

Εικόνα 2-26: Ο δρόμος εισόδου αυτοκινήτων στο λόφο

Εικόνα 2-27: Η δεύτερη πύλη εισόδου στο λόφο με το χωματόδρομο στα Νταμάρια

[30]

Εικόνα 2-28: Υφιστάμενος δασικός χωματόδρομος

Εικόνα 2-29: Άποψη Υφιστάμενων Μονοπατιών

[31]

2.3.4. Βασικά συμπεράσματα ως προς τη σχέση του λόφου του Προφήτη Ηλία με την πόλη των Τρικάλων

Έπειτα από την παραπάνω περιγραφή, μπορούν να εξαχθούν κάποια βασικά συμπεράσματα ως προς τη σχέση και τη σύνδεση του λόφου με την πόλη.

Από τη μια μεριά, ο λόφος είναι πολύ κοντά στο κέντρο και είναι εύκολα προσβάσιμος σχεδόν από το σύνολο της πόλης μέσω του εκτεταμένου δικτύου δρόμων, πεζοδρόμων και μονοπατιών. Αποτελεί **το βασικό πνεύμονα πρασίνου της πόλης, ενώ συνδέεται έντονα με την παλαιότερη και σύγχρονη ιστορία της πόλης**. Για το λόγο αυτό, αποτελεί ένα τόπο που επισκέπτονται συχνά οι πολίτες κυρίως για την πρόσβαση στη φύση και για δραστηριότητες αθλητισμού και αναψυχής.

Από την άλλη, ο λόφος σήμερα απέχει πολύ το να επιτελεί το ρόλο που του αντιστοιχεί και έχει ανάγκη η πόλη. Δηλαδή, να είναι ένας βασικός πόλος έλξης κατοίκων και επισκεπτών ως ένας σημαντικός δασικός όγκος με υψηλής ποιότητας δημόσιο χώρο και δραστηριότητες φιλικές προς το χαρακτήρα του. Ορισμένες από τις βασικές αιτίες που μπορούν να ανιχνευτούν είναι οι παρακάτω:

- Ανεπαρκής γνώση και ανάδειξη του λόφου στην πόλη.
- Έλλειψη αντιληπτικής ικανότητας ως προς τη γεινίαση του λόφου με το κέντρο της πόλης και ως προς τις διαδρομές προσέγγισής του.
- Ανεπαρκής ένταξη του λόφου στο δίκτυο τόπων ενδιαφέροντος της πόλης σε συνδυασμό με το λόφο του Κάστρου, το Βαρούσι, την παραποτάμια περιοχή κ.α.
- Η πρόσβαση στο λόφο μέσω αυτοκινήτου, παρότι είναι σχετικά εύκολη, προϋποθέτει πολύ καλή γνώση της πόλης και διέλευση μέσω του ιδιαίτερου αστικού ιστού του Βαρουσίου. Η προώθηση της πρόσβασης με εναλλακτικούς τρόπους είναι προτιμητέα.
- Έλλειψη σύνδεσης του λόφου με δημόσια μέσα μεταφοράς.
- Ανεπαρκής λειτουργία των πυλών εισόδου στο λόφο από τα διαφορετικά σημεία της πόλης.

Φυσικά, η σημερινή λειτουργία του λόφου και η ανεπαρκής ανάδειξη, προστασία και αξιοποίησή του, δεν οφείλεται μόνο στα προβλήματα σύνδεσής του με την πόλη, αλλά και στα χαρακτηριστικά και τις χρήσεις που έχει ο ίδιος ο λόφος, σήμερα. Αυτά θα παρουσιαστούν στην επόμενη ενότητα.

2.4. Οι «γειτονιές» του λόφου

Η καλύτερη αναγνώριση της περιοχής του λόφου του Προφήτη Ηλία, απαιτεί την παρουσίαση όλων των επιμέρους χωρικών ενότητων που συνδιαμορφώνουν τη φυσιογνωμία του λόφου. Παρότι ο λόφος αποτελεί έναν ενιαίο δασικό όγκο, η μεγάλη του έκταση και η ποικιλομορφία διαφορετικών χρήσεων και σημείων ιστορικής ή περιβαλλοντικής σημασίας καθιστούν αναγκαία τη βαθύτερη κατανόηση των πολλών ταυτοτήτων δημόσιου χώρου και κτισμάτων που συνυπάρχουν. Στο υποκεφάλαιο αυτό, επομένως, θα παρουσιαστούν συνοπτικά οι διαφορετικές «γειτονιές» του λόφου και θα καταγραφούν κάποια βασικά συμπεράσματα ως προς τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν και τη στρατηγική που θα ακολουθήσει το παρόν σχέδιο για αυτές.

2.4.1. Δίκτυο δρόμων εντός του λόφου

Στο λόφο του Προφήτη Ηλία εντοπίζεται ένα ιδιαίτερα εκτεταμένο εσωτερικό δίκτυο δρόμων που συνδέει τις επιμέρους χωρικές ενότητες του λόφου με τις πύλες σύνδεσής του με την πόλη. Από μια πρώτη ματιά, το δίκτυο αυτό είναι ιδιαίτερα εκτεταμένο για το μέγεθος του συγκεκριμένου δασικού όγκου, κάτι που σχετίζεται με τις χρήσεις που ιστορικά είχαν αναπτυχθεί στο έδαφός του. Αυτό, από τη μια μεριά συμβάλει σε μια λειτουργική ενοποίηση των διαφορετικών περιοχών, από την άλλη, ενδεχομένως να απαιτείται μια επαναπροσέγγιση ώστε να βασίζεται στις ανάγκες προστασίας και ανάδειξης του λόφου.

Το δίκτυο χωρίζεται σε δύο μέρη:

A. Το δίκτυο ασφαλτοστρωμένων δρόμων

B. Το δίκτυο δασικών χωματόδρομων

Το δίκτυο ασφαλτοστρωμένων δρόμων εκκινεί από την κεντρική πύλη εισόδου, στη συμβολή των οδών Προφήτη Ηλία και Αγίας Μαρίας, και φτάνει στον Ιερό Ναό του Προφήτη Ηλία και το δημόσιο χώρο με την παιδική χαρά με τον οποίο γεινιάζει. Από εκεί ξεκινούν δύο διακλαδώσεις. Η πρώτη ανεβαίνει δυτικά προς το Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στη θέση Ντάπια και η δεύτερη κατεβαίνει ανατολικά για να φτάσει στο Ζωολογικό Κήπο.

Το δίκτυο των δασικών χωματόδρομων είναι, φυσικά, αρκετά πιο εκτεταμένο. Οι δύο βασικές διαδρομές που καλύπτει είναι η σύνδεση του κεντρικού τμήματος του λόφου με την ανατολική πύλη εισόδου στην οδό Χασίων και τη δυτική πύλη εισόδου στα Κουτσομύλια. Γύρω από το Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και την υφιστάμενη υδατοδεξαμενή υπάρχει και περιμετρικό δίκτυο. Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι το ασφαλτοστρωμένο τμήμα του δρόμου που φτάνει μέχρι το κάτω άκρο του Ζωολογικού Κήπου διακόπτεται και συνεχίζεται με χωματόδρομο μέχρι να συναντήσει την κεντρική πύλη εισόδου.

Το δίκτυο αυτό χωματοδρόμων είναι μόνο το βασικό που έχει σχετικά μεγάλο πλάτος και επιτελεί ρόλο συνδέσεων μεταξύ των περιοχών. Εκτός αυτού υπάρχουν και άλλες διαδρομές με χωματοδρόμους και δίκτυα μονοπατιών. Το μεγαλύτερο κομμάτι των μονοπατιών αυτών είναι ακόμα άτυπο και μη οργανωμένο και ιεραρχημένο, κάτι που αποτελεί βασικό στόχο του παρόντος σχεδίου.

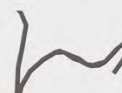
Στον παρακάτω Χάρτη αποτυπώνεται το βασικό δίκτυο δρόμων.

ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΟ ΔΙΚΤΥΟ ΔΡΟΜΩΝ

ΑΣΦΑΛΤΟΣ- ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΛΟΦΟΥ

ΑΣΦΑΛΤΟΣ- ΠΕΡΙΜΕΤΡΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ

ΧΩΜΑ- ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΛΟΦΟΥ

ΠΕΡΙΜΕΤΡΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΠΕΖΟΔΡΟΜΩΝ

Εικόνα 2-30: Χάρτης υφιστάμενου δικτύου δρόμων στο λόφο του Προφήτη Ηλία

Βασικά Συμπεράσματα για το δίκτυο δρόμων:

- Το δίκτυο δρόμων στο λόφο είναι αρκετά εκτεταμένο και σε μεγάλο βαθμό λειτουργικό. Ωστόσο απαιτείται η επαναπροσέγγιση του σχεδιασμού και του ρόλου του, ώστε να ανταποκρίνεται στη στρατηγική προστασίας και αναβάθμισης του λόφου που περιγράφεται από το παρόν έργο.
- Το ασφαλτοστρωμένο δίκτυο εγγυάται την εύκολη πρόσβαση στις κεντρικές χρήσεις του λόφου. Ωστόσο, η ανεξέλεγκτη διέλευση ΙΧ στο λόφο χρειάζεται να επανεξεταστεί. Η αξιοποίηση της υφιστάμενης υποδομής ασφαλήστρωσης μπορεί να συμβάλει ώστε να παρέχεται η πρόσβαση σε ΑΜΕΑ, οχήματα ασφαλείας και τροφοδοσίας, ειδικές ομάδες χρηστών όπως μαθητές, δημόσια μέσα μεταφοράς και η πρόσβαση σε ΙΧ να περιοριστεί.
- Το τμήμα των δασικών χωματόδρομων είναι βοηθητικό για την ενοποίηση του λόφου και συμβάλλει στην πυροπροστασία. Ωστόσο η διέλευση των ΙΧ πρέπει να αποτρέπεται τόσο για περιβαλλοντικούς λόγους όσο και για την προστασία των χρηστών που προσεγγίζουν το λόφο πεζή ή με ποδήλατο. Οι χωματόδρομοι μπορούν να αποτελέσουν τμήμα του εκτεταμένου δικτύου διαδρομών στο λόφο.
- Στο βόρειο τμήμα του λόφου δεν υπάρχει σύνδεση με το περιμετρικού οδικό δίκτυο. Το δίκτυο διαδρομών και μονοπατιών θα πρέπει να συμπεριλάβει και το βόρειο τμήμα παρέχοντας πρόσβαση και από εκεί.
- Στο νοτιοανατολικό τμήμα του λόφου, στο πρώην στρατόπεδο Πούλιου, η πρόσβαση στο λόφο έχει διακοπεί. Η αξιοποίηση και επανάχρηση του πρώην στρατοπέδου και η μετατροπή του σε πολιτιστικό πόλο θα συνδυαστεί με την ανάδειξη του σημείου αυτού ως βασικής πύλης εισόδου στο λόφο μέσα από κατάλληλες διαμορφώσεις των πεζοπορικών διαδρομών.

2.4.2. Ειδικά Σημεία Ενδιαφέροντος και Υφιστάμενες Χρήσεις:

Στο λόφο του Προφήτη Ηλία, εντοπίζονται μια σειρά από υφιστάμενες υποδομές και κτίσματα που διαμορφώνουν τις διαφορετικές χωρικές ενότητες του λόφου. Κατά κύριο λόγο, οι χρήσεις αναπτύσσονται στο νότιο και ανατολικό τμήμα του λόφου που γειτνιάζει με το κέντρο της πόλης.

Στον παρακάτω Χάρτη αποτυπώνονται τα βασικότερα σημεία ενδιαφέροντος όπου συγκεντρώνονται οι κύριες υφιστάμενες χρήσεις στο λόφο:

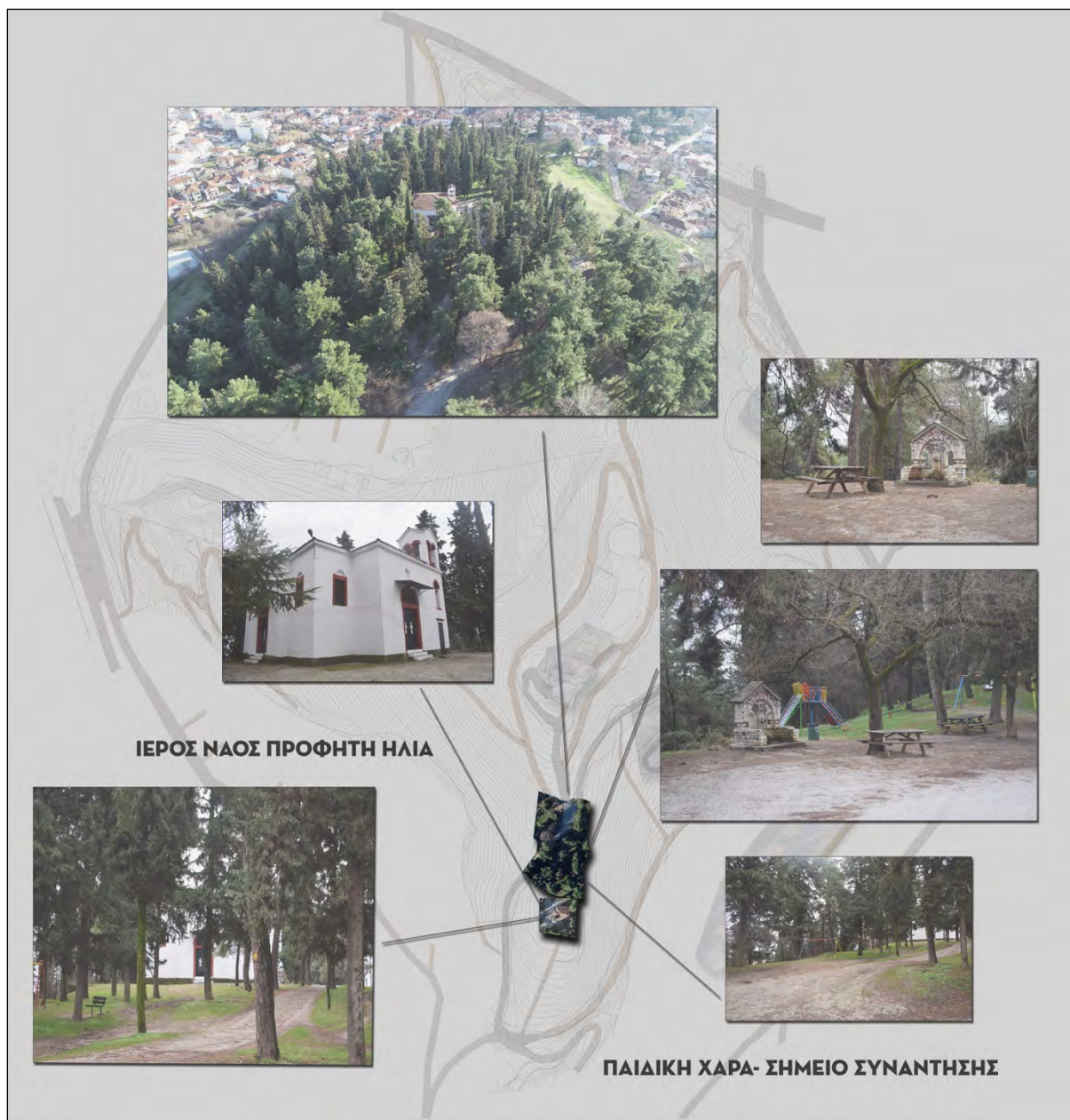
Εικόνα 2-31: Χάρτης με τα Ιδιαίτερα Σημεία Ενδιαφέροντος και τις Υφιστάμενες Χρήσεις στο λόφο του Προφήτη Ηλία

i. Εκκλησία του Προφήτη Ηλία και Περιβάλλον Χώρος:

Ο Ιερός Ναός του Προφήτη Ηλία αποτελεί **το σημαντικότερο κτίσμα** του λόφου. Είναι ένα εξωκλήσι με ιδιαίτερη ιστορική σημασία, καθώς η έναρξη της κατασκευής του ξεκίνησε στα τέλη του 19^{ου} αιώνα, αλλά και με σύγχρονη πολιτιστική και θρησκευτική σημασία. Παρότι διατηρείται μια χρήση στο κτίριο του Ναού, υπάρχει ανάγκη για αναβάθμιση και συντήρηση του κτιρίου. Μια τέτοια πρωτοβουλία ξεκίνησε τους προηγούμενους μήνες από την Περιφέρεια Θεσσαλίας. Η διαχείριση του Ιερού Ναού, δεν αποτελεί αντικείμενο του παρόντος σχεδίου. Ωστόσο

η συνολική στρατηγική για την ανάδειξη και προστασία του λόφου, σαφέστατα έρχεται σε συνέργεια με τη συντήρηση και λειτουργία του πιο ξεχωριστού κτιρίου του λόφου.

Επιπροσθέτως, ιδιαίτερα σημαντική για τη συνολική λειτουργία του λόφου είναι η περιοχή του περιβάλλοντα χώρου του ναού και της γεινιάζουσας παιδικής χαράς. Το σημείο αυτό, αποτελεί το κέντρο στο οποίο διασταυρώνονται όλες οι υφιστάμενες διαδρομές εντός του λόφου και την πρώτη «στάση» από την κεντρική πύλη εισόδου. Αποτελεί ένα πλάτωμα με σχετικά ομαλή κλήση που λειτουργεί ως **τόπος συνάντησης και αναψυχής- ξεκούρασης**. Στην παρακάτω εικόνα παρουσιάζεται η σημερινή εικόνα της περιοχής.

Εικόνα 2-32: Φωτογραφίες από τον Ι.Ν. του Προφήτη Ηλία και τον περιβάλλοντα χώρο του

Η σημερινή κατάσταση αυτής της περιοχής δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως καλή. Τόσο ο εξοπλισμός της παιδικής χαράς, όσο και ο εξοπλισμός του περιβάλλοντος χώρου (κρήνη, ξύλινα καθίσματα και τραπέζια κ.α.) έχουν εμφανή σημάδια παλαιώσης και επιβάρυνσης. Ειδικά η παιδική χαρά αντιμετωπίζει προβλήματα εγκατάλειψης.

Σαφώς η φυσική ομορφιά του σημείου αυτού, το καθιστά έναν αξιόλογο πόλο επισκέψεων, ωστόσο είναι δεδομένο ότι η αναβάθμιση και ο σχεδιασμός του χώρου αυτού αποτελεί πρώτη προτεραιότητα του σχεδίου αναβάθμισης και προστασίας του λόφου.

ii. Ζωολογικός Κήπος Τρικάλων

ΖΩΟΛΟΓΙΚΟΣ ΚΗΠΟΣ ΤΡΙΚΑΛΩΝ

Εικόνα 2-33: Φωτογραφίες από τον Ζωολογικό Κήπο Τρικάλων

Ο Ζωολογικός Κήπος των Τρικάλων είναι η πιο μεγάλη υποδομή και χρήση που βρίσκεται στην έκταση του λόφου του Προφήτη Ηλία. Είναι μια δεντρόφυτη μεγάλη έκταση σε ένα μοναδικό σημείο του λόφου με γειτνίαση και θέα προς το σύνολο της πόλης. Εντός του υπάρχει ένα σχετικά εκτεταμένο δίκτυο ασφαλτοστρωμένου δρόμου καθώς και μονοπατιών πλακόστρωτων ή χωμάτινων. Επίσης, εντοπίζονται διαμορφώσεις και στοιχεία αστικού εξοπλισμού ανάλογα με τις διαδρομές κατεύθυνσης των επισκεπτών. Τα περισσότερα κτίσματα είναι ελαφριές ξύλινες κατασκευές ενώ διατηρούνται και οι διαμορφωμένοι χώροι φύλαξης των ζώων που κατά κύριο λόγο διαχωρίζονται με συρματοπλέγματα ή μεταλλικά πλαίσια.

Ο Ζωολογικός Κήπος, σήμερα, ουσιαστικά δε λειτουργεί, ούτε δέχεται επισκέπτες. Η κατάσταση των υποδομών του επιδεινώνεται και έχουν διατηρηθεί μόνο λίγα ζώα, όπως πρόβατα, κασίκια, κουνέλια και ένα μικρός αριθμός από λάμα. Εκτός της ανάδειξης της προφανούς υποβάθμισής του, οφείλει να ληφθεί υπόψιν για το παρόν σχέδιο και μια ευρύτερη κριτική που έχει ασκηθεί για την ίδια την ύπαρξη και λειτουργία Ζωολογικών Κήπων, τις συνθήκες εγκλεισμού και παράθεσης των ζώων κ.α.

Υπό το παραπάνω πρίσμα, το παρόν σχέδιο προτείνει μια αλλαγή προσανατολισμού για το συγκεκριμένο χώρο ώστε να μετατραπεί σε πάρκο χλωρίδας και πανίδας. Οι υφιστάμενες υποδομές μπορούν με μικρές παρεμβάσεις να υποδεχτούν τις αναγκαίες χρήσεις και η διαμόρφωση του χώρου μπορεί να αξιοποιηθεί στο έπακρο.

iii. Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Τρικάλων- Περτουλίου.

Το Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Τρικάλων- Περτουλίου είναι ουσιαστικά το μόνο κτίριο με καθημερινή λειτουργία στο λόφο. Πρόκειται για ένα ενδιαφέρον αρχιτεκτονικά κτίριο που χτίστηκε το 1986 ως Δασικό Τουριστικό Περίπτερο. Το κτίριο δε βρίσκεται σε κακή κατάσταση, ωστόσο η συντήρησή του θεωρείται καθοριστική για την αποτροπή της υποβάθμισης που προκύπτει από το πέρασμα των ετών.

Το βασικό, ωστόσο, είναι πως η κεντρικότητα θέση του, και το μέγεθός του, είναι σε μεγάλο βαθμό ασύμβατα με τη, σχετικά περιορισμένη προσέλευση επισκεπτών, λειτουργία του. Άλλωστε, το κτίριο λειτούργησε για σχεδόν δύο δεκαετίες ως αναψυκτήριο, ακριβώς διότι βρίσκεται στην «καρδιά» του λόφου και μπορεί να αποτελεί κέντρο προσέλκυσης επισκεπτών και συνάντησης των διαφορετικών διαδρομών εντός του λόφου. Σήμερα, η αναντιστοιχία του κτιρίου με τη χρήση του, δημιουργεί μια εικόνα εγκατάλειψης. Το Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, μπορεί να μεταφερθεί στο χώρο του Ζωολογικού Κήπου που θα μετατραπεί σε Πάρκο Χλωρίδας και Πανίδας και να συνδυαστεί με δραστηριότητες και διαδρομές εκπαιδευτικού και φυσιολατρικού χαρακτήρα.

Στη θέση του, το σημερινό κτίριο μπορεί να πάρει άλλες χρήσεις που να συνάδουν με τη συνολική στρατηγική αναβάθμισης και αξιοποίησης του λόφου, όπως π.χ. η δημιουργία ενός Κέντρου Ανάδειξης και Προώθησης της Τοπικής Γαστρονομίας, που αποτελεί μια στόχευση του Δήμου Τρικκαίων. Επίσης, ο περιβάλλοντας χώρος του μπορεί να υποδεχτεί κατάλληλες διαμορφώσεις ώστε να λαμβάνουν χώρα υπαίθριες δραστηριότητες εκπαιδευτικού ή πολιτιστικού χαρακτήρα.

ΚΕΝΤΡΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Εικόνα 2-34: Φωτογραφίες από το Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Τρικάλων- Περτουλίου

iv. Νταμάρια- Παλιό Λατομείο- Μνημείο

Μια ακόμα ιδιαίτερη χωρική ενότητα του λόφου, είναι η θέση Νταμάρια, στην ανατολική πλευρά του λόφου. Η σημασία του είναι πολύπλευρη. Αφενός αποτελεί μια τοποθεσία με ιδιαίτερη ιστορική σημασία, καθώς ο χώρος του πρώην λατομείου αποτέλεσε τόπο εκτελέσεων κατά τη διάρκεια της κατοχής και του εμφυλίου πολέμου. Για το λόγο αυτό, πριν μερικά χρόνια το ΚΚΕ τοποθέτησε μια τιμητική πλάκα στη μνήμη των εκτελεσθέντων. Εκτός αυτού, η μορφολογία του εδάφους στο συγκεκριμένο σημείο είναι σχεδόν μοναδική για το σύνολο του λόφου, καθώς αποτελεί ένα πολύ μεγάλης έκτασης πλάτωμα. Τέλος, αποτελεί μια από τις βασικές πύλες σύνδεσης του

λόφου με την πόλη. Μάλιστα, ο χωματόδρομος όπου εκκινεί από τα Νταμάρια, συνδέεται άμεσα ως «συνέχεια» με τη διαδρομή πεζών και ποδηλάτων επί της οδού Χασιών.

Η τοποθεσία αυτή, αναμφίβολα, είναι ιδιαίτερα σημαντική για το σχέδιο ανάδειξης και προστασίας του λόφου. Τα Νταμάρια μπορούν να λειτουργήσουν ως μια σημαντική πύλη σύνδεσης των πεζοπορικών και ποδηλατικών διαδρομών του λόφου με την υπόλοιπη πόλη. Επίσης, μέσα από μικρές κλίμακας παρεμβάσεις, η μεγάλη επίπεδη έκταση μπορεί να αποτελέσει ένα φιλόξενο χώρο συνεύρεσης και ξεκούρασης. Τέλος, η δημιουργία ενός μνημείου συνδέεται με τη συνολική προσπάθεια σύνδεσης του λόφου με την ιστορική μνήμη της πόλης.

Εικόνα 2-35: Φωτογραφίες από τα Νταμάρια

[41]

ν. Πρώην Στρατόπεδο Πούλιου- ΤΑΞΥΠ

Το πρώην στρατόπεδο Πούλιου- ΤΑΞΥΠ, αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα τμήματα του ανεκμετάλλετου κτιριακού αποθέματος της Πόλης. Τόσο το ίδιο το κτίριο, όσο και ο εκτεταμένος περιβάλλοντας χώρος του, μπορούν να φιλοξενήσουν σημαντικές χρήσεις αλλάζοντας όχι μόνο την περιοχή του λόφου αλλά και όλη την πόλη. Σε αυτή την κατεύθυνση, ο Δήμος έχει θέσει ως στόχο τη **μετατροπή του πρώην στρατοπέδου σε διαχρονικό Μουσείο της Πόλης**, κάτι το οποίο αναμένεται να δρομολογηθεί τα επόμενα χρόνια εφόσον ολοκληρωθεί η παραχώρησή του. Το σχέδιο ανάδειξης και προστασίας του λόφου βασίζεται σε αυτή την εξέλιξη και επιδιώκει να τη συνδυάσει με τη μετατροπή της περιοχής σε **βασική πύλη εισόδου στο λόφο**.

Εικόνα 2-36: Φωτογραφίες από την περιοχή του πρώην Στρατοπέδου Πούλιου

Η δημιουργία του Μουσείου θα αποτελέσει έναν βασικό πόλο έλξης επισκεπτών και η σύνδεσή του με το λόφο αποτελεί ένα κρίσιμο στοίχημα. Ο σχεδιασμός οφείλει να υποδεχτεί και ενισχύσει αυτή τη σύνδεση, σεβόμενος και προστατεύοντας ταυτόχρονα τόσο τον αυτοτελή χαρακτήρα του λόφου, όσο και τον αντίστοιχο του Μουσείου.

Αξίζει να σημειωθεί, ότι η ευρύτερη περιοχή του στρατοπέδου στην οποία εντάσσεται και το κτίριο του 33^{ου} Δημοτικού Σχολείου Τρικάλων, έχει δυνατότητες αναδιαμόρφωσης για μετατροπή της σε πύλη εισόδου στο λόφο, με αναπλάσεις του δημόσιου χώρου, δημιουργία θέσεων στάθμευσης, υποδοχή μέσου σταθερής τροχιάς κ.α.

Βασικά Συμπεράσματα για τα κτίρια και τις υφιστάμενες χρήσεις στο λόφο του Προφήτη Ηλία:

- Το μεγαλύτερο μέρος των κτιρίων, του εξοπλισμού και των λειτουργιών του λόφου βρίσκεται σήμερα σε μη ικανοποιητικό επίπεδο. Απαιτείται η συντήρηση, ο ανασχεδιασμός και η αλλαγή των χρήσεων των περισσότερων κτιρίων ανάλογα με τις ανάγκες που καλούνται να καλύψουν. Ο συνδυασμός της προστασίας του δασικού χαρακτήρα του λόφου με την αντιρρόπηση της εγκατάλειψης των υποδομών και των χρήσεων σε αυτόν, είναι ο κύριος στόχος του παρόντος έργου. Η ενίσχυση και διαφοροποίηση, των φιλικών προς το περιβάλλον δραστηριοτήτων, μπορεί να συμβάλλει θετικά τόσο στην προστασία και ανάδειξη του λόφου, όσο και στην συχνότερη επαφή των πολιτών με αυτόν.
- Ο Ζωολογικός Κήπος προτείνεται να αλλάξει χρήση και να μετατραπεί σε πάρκο χλωρίδας και πανίδας, εντός του οποίου να μεταφερθεί και το Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης
- Στο κτίριο του Κέντρου Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης προτείνεται να φιλοξενηθεί ένα Κέντρο για την ανάδειξη της τοπικής γαστρονομίας.
- Ο ενδιάμεσος χώρος μεταξύ του «τριγώνου» Εξωκλήσι Πρ. Ηλία- Κέντρο Τοπικής Γαστρονομίας- Πάρκο Χλωρίδας και Πανίδας μπορεί να αντιμετωπιστεί σαν μια χωρική ενότητα- τόπος συνάντησης με αναβάθμιση των υφιστάμενων και διαμόρφωση νέων στάσεων συνεύρεσης, ξεκούρασης, αναψυχής, θέασης, παιχνιδιού κ.α.
- Στα Νταμάρια, η δημιουργία μνημείου και η αναδιαμόρφωση του χώρου, θα δημιουργήσει ένα νέο πόλο και θα ενισχύσει τη σύνδεση της πόλης με τις πολιτιστικές, ιστορικές και εκπαιδευτικές διαδρομές της πόλης.
- Η δημιουργία του Διαχρονικού Μουσείου της πόλης των Τρικάλων στο χώρο του πρώην Στρατοπέδου Πούλιου, θα συνδυαστεί με αναδιαμορφώσεις στην ευρύτερη περιοχή ώστε να αναδειχθεί η νέα κεντρική πύλη εισόδου στο λόφο.
- Στόχος του παρόντος σχεδίου είναι όλες οι προτεινόμενες δράσεις να μην έχουν έναν αποσπασματικό χαρακτήρα και οι επιμέρους ενότητες και χρήσεις να μη λειτουργούν αποκομμένα αλλά ως τμήματα ενός ενιαίου δικτύου στο εσωτερικό του λόφου. Οι συνδετικοί κρίκοι αυτών των σημείων, είναι οι περιπατητικές και ποδηλατικές διαδρομές που θα αναδειχθούν, σχεδιαστούν και ιεραρχηθούν.

2.5. Ισχύον θεσμικό πλαίσιο για το σχεδιασμό του λόφου

2.5.1. Το υφιστάμενο Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο Τρικάλων

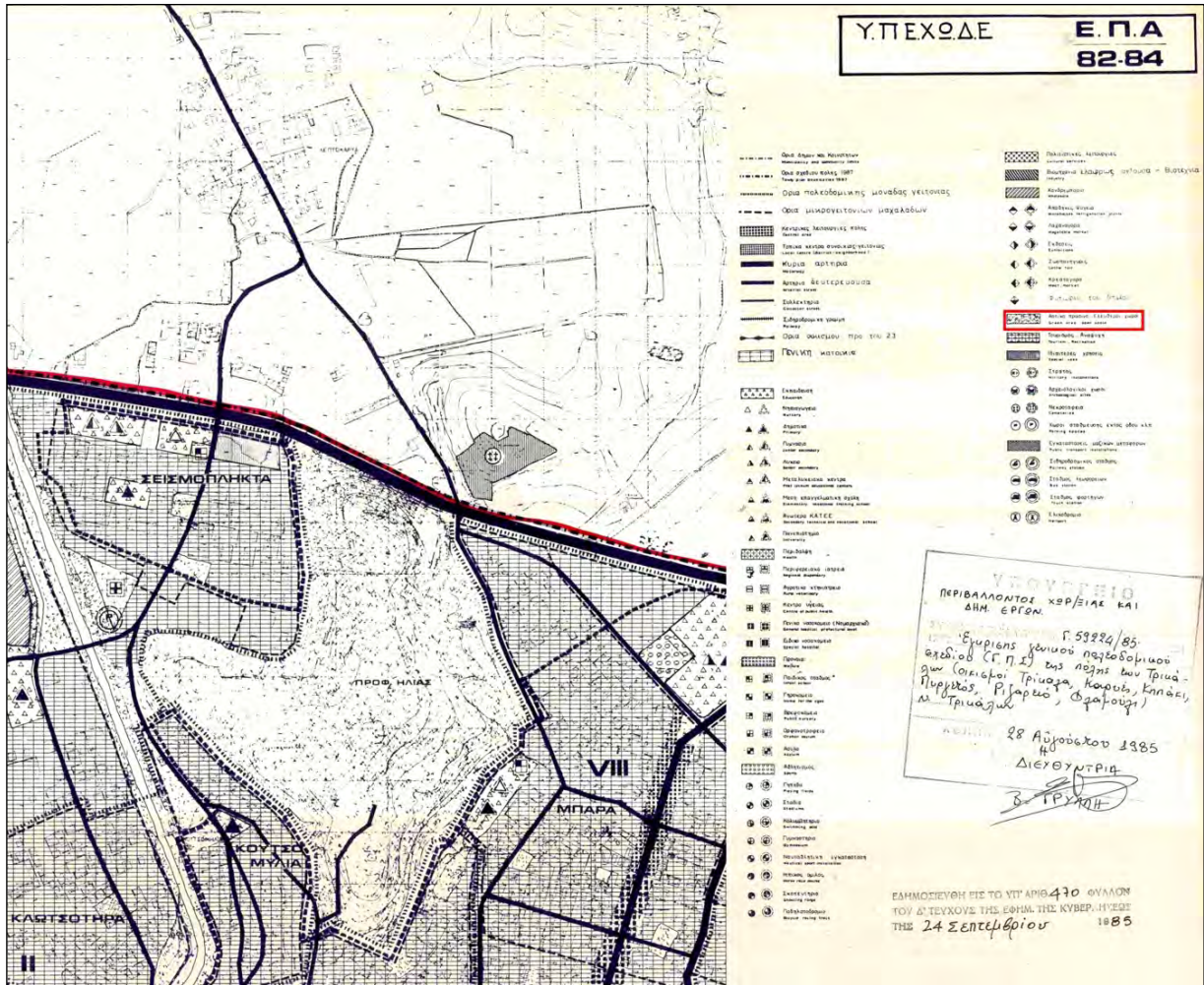
Το σε ισχύ σήμερα Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο της πόλης των Τρικάλων έχει εγκριθεί με την από 28.08.1985 Υπουργική Απόφαση με τίτλο «Έγκριση γενικού πολεοδομικού σχεδίου (Γ.Π.Σ.) της πόλης των Τρικάλων (οικισμοί Τρίκαλα, Καρυές, Κηπάκι, Πυργετός, Ριζαρείο, Φλαμούλι) Ν. Τρικάλων» και δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ Δ'470/1985. Στο κείμενο της Υπουργικής Απόφασης γίνεται αναφορά στον λόφο Προφήτη Ηλία στην παράγραφο β του άρθρου 1, σύμφωνα με την οποία καθορίζεται η αξιοποίηση, η ανάδειξη και ο εμπλουτισμός του λόφου με χρήσεις χώρων πρασίνου και αναψυχής, παιδικών χαρών, πεζοδρόμων, εγκαταστάσεων ελεύθερου μαζικού αθλητισμού και λοιπών συναφών χρήσεων. Στους χάρτες που συνοδεύουν το ΦΕΚ, η περιοχή του λόφου Προφήτη Ηλία εμφανίζεται με διαγράμμιση η οποία αντιστοιχεί στη γενική χρήση «Αστικό Πράσινο – Ελεύθεροι Χώροι».

Στο περιεχόμενο της γενικής χρήσης γης «Αστικό Πράσινο – Ελεύθεροι Χώροι» περιλαμβάνονται διάφορες ειδικότερες πολεοδομικές λειτουργίες. Στο από 23.02.1987 ΠΔ «Κατηγορίες και περιεχόμενο χρήσεων γης» (ΦΕΚ Δ'166) επιτρέπονται αναψυκτήρια, αθλητικές εγκαταστάσεις, πολιτιστικά κτίρια και εν γένει πολιτιστικές εγκαταστάσεις και χώροι συνάθροισης κοινού, ενώ στο πρόσφατο ΠΔ 59/2018 (ΦΕΚ Α'114) που το αντικαθιστά προβλέπονται στους ελεύθερους χώρους εκτός εγκεκριμένων ρυμοτομικών σχεδίων, όπως στην περίπτωση μας, μικρές υπαίθριες αθλητικές εγκαταστάσεις, ανοικτά θέατρα μικρής κλίμακας με απαραίτητους υποστηρικτικούς χώρους και θερινοί κινηματογράφοι, γωνιές ανακύκλωσης, γεωργικές, δασικές και λοιπές αγροτικές εκμεταλλεύσεις και αστική γεωργία. Όμως, σύμφωνα με τη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας, τα δάση, οι δασικές και οι αναδασωτέες εκτάσεις εντός των Γενικών Πολεοδομικών Σχεδίων διατηρούν σε κάθε περίπτωση τον δασικό τους χαρακτήρα και εφαρμόζεται γι' αυτά η δασική και όχι η πολεοδομική νομοθεσία.

Συγκεκριμένα σύμφωνα με την Σκέψη 10 της Απόφασης 838/2014 του Ε' Τμήματος του ΣτΕ «όπως έχει παγίως κριθεί, η εκ του Συντάγματος επιβαλλόμενη προστασία των δασών και δασικών εκτάσεων έχει την έννοια της προστασίας τους ως δασικών οικοσυστημάτων. Αποκλείεται, καταρχήν, η ένταξη δασικού οικοσυστήματος σε οικιστική περιοχή, έστω και αν η ένταξη γίνεται υπό τη μορφή δημιουργίας κοινοχρήστων χώρων που διατηρούν το δασικό τους χαρακτήρα (βλ. ΣτΕ 3562/2008, 1589/1999, ΠΕ 58/2009, 131/2007, 246/2000). Τα τμήματα δασών και δασικών εκτάσεων, τα οποία γειτνιάζουν με οικισμούς, όταν κατ' εξαίρεση εντάσσονται στο σχέδιο, χάριν της ενότητας του πολεοδομικού σχεδιασμού, διατηρούν υποχρεωτικά αναλλοίωτο το δασικό τους χαρακτήρα, απαγορεύεται δε ως προς αυτούς κάθε άλλη χρήση, πλην της κατά προορισμό χρήσης των δασών, ενώ εφαρμόζονται ως προς αυτά οι διατάξεις της δασικής νομοθεσίας (ΣτΕ 487/2007, 3745/2004)».

Επομένως, για την περιοχή του λόφου Προφήτη Ηλία ισχύουν οι διατάξεις της δασικής νομοθεσίας και όχι οι ειδικές πολεοδομικές λειτουργίες της χρήσης «Αστικό Πράσινο – Ελεύθεροι Χώροι».

Εικόνα 2-37: Απόσπασμα της πινακίδας του υφιστάμενου ΓΠΣ Τρικάλων στην περιοχή του λόφου Προφήτη Ηλία συνοδευόμενη από το υπόμνημα. Η περιοχή του λόφου χαρακτηρίζεται "Αστικό Πράσινο - Ελεύθεροι Χώροι".

2.5.2. Το προτεινόμενο Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο Τρικάλων

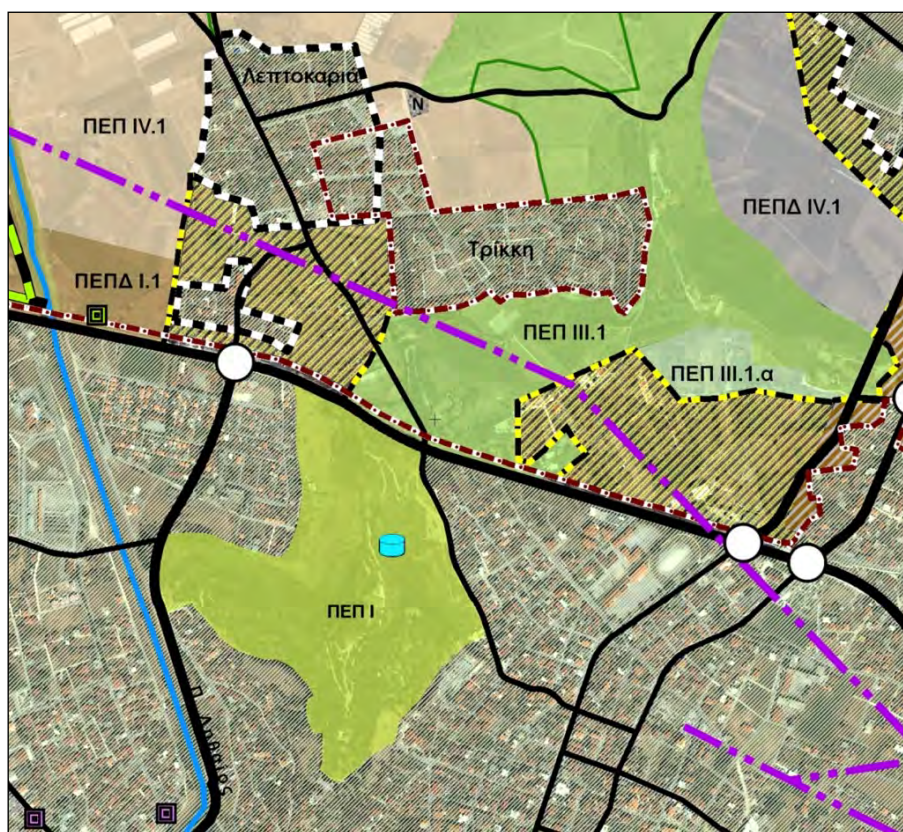
Η μελέτη αναθεώρησης του Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου Τρικάλων βρίσκεται στο Στάδιο Β2 της Β φάσης της. Οι προβλέψεις για την περιοχή του λόφου Προφήτη Ηλία συμπεριλαμβάνονται στο κεφάλαιο Π.2 της μελέτης με τίτλο «Οργάνωση χρήσεων γης και προστασία περιβάλλοντος». Ο λόφος Προφήτη Ηλία αποτελεί την Περιοχή Ειδικής Προστασίας (ΠΕΠ) Ι Προστασίας δασών – δασικών εκτάσεων – Λόφος Προφήτη Ηλία. Σύμφωνα με το σχετικό κείμενο της μελέτης, η περιοχή είχε συμπεριληφθεί στα όρια του ισχύοντος ΓΠΣ, αλλά όχι εντός ορίων κάποιας Πολεοδομικής Ενότητας, επομένως δεν είχε ενταχθεί στο σχέδιο πόλεως.

Στο εισαγωγικό κεφάλαιο Π.1.1. της μελέτης αναφέρεται ότι «για το λόφο του Προφήτη Ηλία θα διατυπωθεί η οριστική πρόταση για το ζήτημα του χαρακτηρισμού του ως κοινόχρηστος χώρος ή ως εκτός σχεδίου μετά την γνωμοδότηση του ΥΠΕΧΩΔΕ η οποία προκλήθηκε μετά από ερώτημα που ετέθη από τον Δήμο Τρικκαίων, εκτός από έκταση ιδιωτών νοτιοανατολικά των Σεισμοπλήκτων, και των Κουτσομιλιών, που σύμφωνα με την Απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου 123/09 στο κείμενο και στους χάρτες του Β2 σταδίου πρέπει να παρουσιάζονται ως εντός σχεδίου περιοχές μέχρι την οριστική γνωμοδότηση του ΥΠΕΧΩΔΕ». Έτσι όλη η έκταση που θεωρείται δασική προστατεύεται ως Περιοχή Ειδικής Προστασίας με εξαίρεση θύλακα ιδιωτικών εκτάσεων που σύμφωνα με την εντολή του Δημοτικού Συμβουλίου συμπεριλήφθηκε στην οικιστική χρήση, ενώ όλη η υπόλοιπη έκταση έχει παραμείνει ως εκτός σχεδίου εν αναμονή της απάντησης σε έγγραφο του Δήμου προς το ΥΠΕΧΩΔΕ.

Μέσω της ΠΕΠ Ι – Λόφος Προφήτη Ηλία προστατεύονται οι εκτάσεις δασικού χαρακτήρα στην περιοχή (δάση, δασικές και αναδασωτέες εκτάσεις) και προτείνεται η απαγόρευση οποιασδήποτε ιδιοκτησιακής κατάτμησης. Σε ότι αφορά τις χρήσεις γης, η πρόταση της μελέτης αναθεώρησης του ΓΠΣ είναι «μετά από έγκριση της δασικής αρχής, χρήσεις δραστηριότητες και εγκαταστάσεις ήπιας δασικής αναψυχής, διαδρομές για περίπατο, ένα αναψυκτήριο εμβαδού έως 200,00 τ.μ. και γενικώς οι επιτρεπόμενες από την εκάστοτε δασική νομοθεσία με τους όρους και τις προϋποθέσεις που αυτή επιτάσσει».

- ΥΠΟΜΝΗΜΑ**
- ■ ■ ■ | Οριο ΟΤΑ - νέο ΓΠΣ
  - ■ ■ ■ | Οριο Οικισμών
  - ■ ■ ■ | Οριο Εγκεκριμένου Σχεδίου
  - ■ ■ ■ | Οριο ΟΕΚ
  - ■ ■ ■ | Νέες προς πολεοδομηση περιοχές
  - ■ ■ ■ | Ποτάμια
- Περιοχές Ειδικής Προστασίας**
- ■ ■ ■ | ΠΕΠ I: Προστασία δασών - δασικών εκτάσεων - Λόφος Προφήτη Ηλία
  - ■ ■ ■ | ΠΕΠ II: Ζώνη προστασίας υδάτινων οικοσυστημάτων ποταμών - ρεμάτων και παραποτάμων - παραρμημάτων περιοχών
  - ■ ■ ■ | ΠΕΠ III: Ζώνη προστασίας φυσικής ομορφιάς, προβολής - ανάδειξης - ερμηνείας του φυσικού περιβάλλοντος, προαγωγής της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, πολιτισμού και ήπιας αναμνηχής
  - ■ ■ ■ | ΠΕΠ IIIα: Ζώνη προστασίας φυσικής ομορφιάς, προβολής - ανάδειξης - ερμηνείας του φυσικού περιβάλλοντος, προαγωγής της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, πολιτισμού και ήπιας αναμνηχής
  - ■ ■ ■ | ΠΕΠ IV: Ζώνη προστασίας της γεωργικής γης υψηλής παραγωγικότητας
- Δίκτυα Υποδομής**
- ■ ■ ■ | Κεντρικός αγωγός υδάτων
  - ■ ■ ■ | Αγωγός φυσικού αερίου
  - ■ ■ ■ | Γραμμή Υψηλής Τάσης Δ.Ε.Η.
  - ■ ■ ■ | Υφιστάμενα αντιλοιστάσια ακαθάρτων υδάτων
  - ■ ■ ■ | Προβλεπόμενα αντιλοιστάσια ακαθάρτων υδάτων
  - ■ ■ ■ | Γεωτρήσεις
  - ■ ■ ■ | Βιολογικός Καθαρισμός
  - ■ ■ ■ | Δεξαμενές υδάτων
  - ■ ■ ■ | Αντλιοστάσια

Εικόνα 2-38: Απόσπασμα του χάρτη και του υπομνήματος του νέου προτεινόμενου ΓΠΣ Τρικάλων στην περιοχή του λόφου Προφήτη Ηλία

2.5.3. Το αισθητικό δάσος Αηλιά – Κάστρου Τρικάλων

Ο λόφος Προφήτη Ηλία ή Αηλιάς, αποτελεί λοφώδη έξαρση στα βόρεια της πόλης των Τρικάλων, με σχετικά ήπιες κλίσεις και δενδρώδη βλάστηση στην κορυφή του και στο μεγαλύτερο τμήμα του, και εκτάσεις χορτολιβαδικού χαρακτήρα χαμηλότερα. Ο λόφος μαζί με τον λόφο του Κάστρου της πόλης, με τον οποίο αποτελούν κοινή χωρική ενότητα, κηρύχθηκαν αναδασωτέοι σταδιακά μεταξύ των ετών 1932 και 1940, με τις 68040/1923, 7948/1932, 83054/1936, 805/1938 και 15481/1940 Αποφάσεις του Υπουργού Γεωργίας. Το σημερινό άλσος του Προφήτη Ηλία προήλθε από τεχνητή αναδάσωση πεύκης (*Pinus brutia*) και κυπαρισσιού (*Cupressus sempervirens*) που έγινε το 1936. Έκτοτε έγιναν διάφορες παρεμβάσεις και κατά θέσεις έγιναν φυτεύσεις δένδρων και θάμνων χωρίς ιδιαίτερο προγραμματισμό. Η δασωθείσα έκταση περιφράχθηκε το 1976 από το Δασαρχείο Τρικάλων.

Το 1979 οι δύο λόφοι κηρύσσονται «αισθητικό δάσος» (παρ. 1.α. άρθρ. 4 του ν.998/1979 «Κατηγορία δασών και δασικών εκτάσεων», όπως ισχύει σήμερα) με το από 01.10.1979 Προεδρικό Διάταγμα, «Περί κηρύξεως των αναδασωθέντων λόφων Αηλιά και Κάστρου περιοχής Τρικάλων, ως Αισθητικού Δάσους» (ΦΕΚ Δ'609). Σύμφωνα με το παραπάνω Προεδρικό Διάταγμα, η διακεκριμένη περιοχή του αισθητικού δάσους του λόφου Αηλιά, τα όρια της οποίας συμπίπτουν με την κατασκευασμένη το έτος 1976 περίφραξή της, έχει εμβαδόν 239,69 στρέμματα.

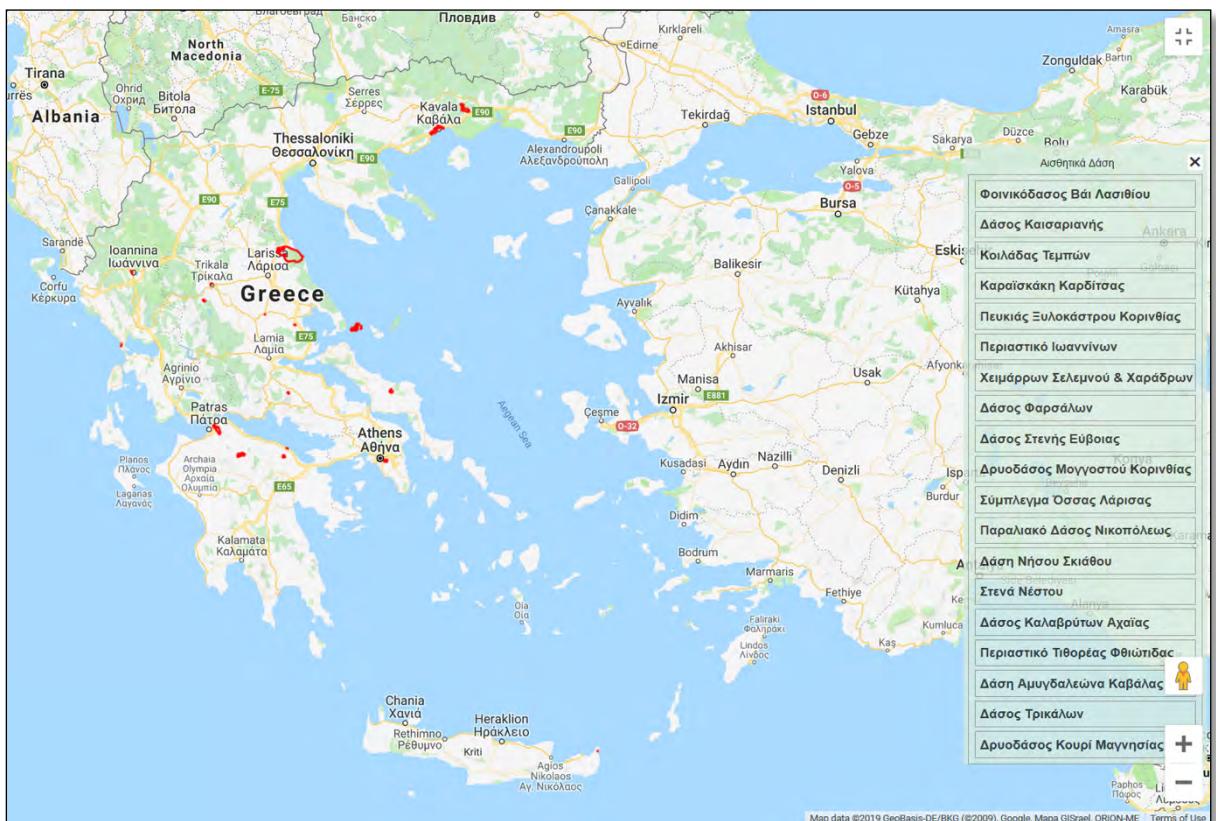
Εντός της περιοχής αυτής, στο βόρειο τμήμα, υπάρχουν εκτάσεις που έχουν καεί και έχουν κηρυχθεί αναδασωτέες. Ειδικότερα με την υπ' αριθμ. 3352/1995 απόφαση Περιφερειακού Διευθυντού Τρικάλων ύστερα από πυρκαγιά, κηρύχθηκε αναδασωτέα η καείσα έκταση 4 στρεμμάτων στη δασική θέση «Προφήτης Ηλίας», ενώ με την υπ' αριθμ. 2683/1997 απόφαση Περιφερειακού Διευθυντού Τρικάλων ύστερα από πυρκαγιά, κηρύχθηκε αναδασωτέα η καείσα έκταση 77 στρεμμάτων στις δασικές θέσεις «Προφήτης Ηλίας» και «Ισραηλινό Νεκροταφείο».

Το αισθητικό δάσος «Αηλιά – Κάστρου» Τρικάλων, αποτελεί ένα από τα 19 αισθητικά δάση που έχουν κηρυχθεί από το 1973 έως το 1980 στην Ελλάδα, τα οποία είναι τα παρακάτω:

1. Φοινικόδασος του Βάι στην Σπτεία Λασιθίου
2. Δάσος Κουρί Αλμυρού – Μαγνησίας
3. Δάσος της Καισαριανής
4. Κοιλάδα Τεμπών
5. Δάσος Καραϊσκάκη Καρδίτσας
6. Δάσος Πευκιάς Ξυλοκάστρου
7. Δάσος Πανεπιστημιούπολης Πατρών
8. Δάσος Ιωαννίνων
9. Δάσος Φαρσάλων
10. Δάσος Στενής
11. Δάσος Κισσάβου

12. Δάσος Μογγοστού
13. Δάσος Μύτικα Νικόπολης
14. Στενά Νέστου
15. Πευκοδάση της Σκιάθου
16. Δάσος Καλβρύτων
17. Δάσος Αμυδαλεώνα
18. Δάσος Αηλιά Τρικάλων
19. Δάσος Τιθορέας

Εικόνα 2-39: Τα 19 κρηυγμένα αισθητικά δάση της Ελλάδας

2.5.4. Τα αισθητικά δάση στην δασική νομοθεσία

Η έννοια του «αισθητικού δάσους» προέρχεται από το Κεφάλαιο Δ' του Δεύτερου Βιβλίου του Δασικού Κώδικα (Νομοθετικό Διάταγμα 86/1969 – ΦΕΚ Α'7) όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα, όπως και οι έννοιες του «εθνικού δρυμού» και του «διατηρητέου μνημείου της φύσης». Συγκεκριμένα, με βάση την παρ. 2 του άρθρου 78 του παραπάνω Ν.Δ., όπως έχει αντικατασταθεί από το άρθρ. 3 του Ν.Δ. 996/1971 (ΦΕΚ Α'192) και ισχύει, δάση και φυσικά τοπία που δεν παρουσιάζουν τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα του εθνικού δρυμού, έχουν όμως «ιδιαιτέρη αισθητική, υγιεινή και τουριστική σημασία», είναι δυνατόν να κηρύσσονται με Προεδρικό Διάταγμα ως αισθητικά δάση, δηλαδή δάση αναψυχής, υγείας και περιπάτου ή τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλλους.

Σύμφωνα με την παράγραφο 4 του άρθρου 80 του Ν.Δ. 86/1969, όπως έχει αντικατασταθεί από το άρθρο 6 του Ν.Δ. 996/1971 και ισχύει, για την προστασία, οργάνωση και βελτίωση των αισθητικών δασών, όπως και των περιφερειακών ζωνών περιορισμένης προστασίας των εθνικών δρυμών, είναι δυνατόν να λαμβάνονται μέτρα και να εκτελούνται έργα από την αρμόδια δασική υπηρεσία, όπως είναι ιδίως τα παρακάτω:

- Η προστασία και αύξηση της αγρίας πανίδας και χλωρίδας ή και η μείωσή τους, κατ' είδος και αριθμό, εντός των ενδεδειγμένων ορίων βιολογικής ισορροπίας μεταξύ των ειδών αφενός της πανίδας και αφετέρου της χλωρίδας, όπως επίσης και της ισορροπίας μεταξύ τους.
- Η διατήρηση των γεωμορφικών σχηματισμών και η προστασία των φυσικών καλλονών, όπως και η με τεχνητή επέμβαση καλύτερη εκμετάλλευσή τους, από αισθητική και τουριστική άποψη.
- Η λήψη προληπτικών και κατασταλτικών μέτρων, για την προστασία του αισθητικού δάσους.
- Η ίδρυση εκτροφείων θηραμάτων και ιχθυοτροφείων, προς αύξηση της αγρίας πανίδας, όπως και η με τους κατάλληλους δασοτεχνικούς χειρισμούς διατήρηση, βελτίωση και επέκταση της βλάστησης, η ίδρυση δασικών φυτωρίων και δασικών δενδροκήπων (ARBORETUM), όπως και η με φυσικό ή τεχνητό τρόπο αναγέννηση της χλωρίδας.
- Η κατασκευή του απαραίτητου οδικού δικτύου και των αναγκαίων δασικών κτιριακών εγκαταστάσεων, όπως δασοφυλάκεια, πυροφυλάκεια και εργαστήρια επιστημονικών πειραμάτων και ερευνών.
- Η ίδρυση θερινών και χειμερινών εγκαταστάσεων για την εξυπηρέτηση των κατασκηνώσεων, της ορειβασίας, του τουρισμού και του αθλητισμού εν γένει.
- Η συλλογή ή η εκρίζωση φυτικών ειδών και η μεταφορά τους, όπως και η σύλληψη και μεταφορά αγρίων ζώων, δύναται να επιτραπεί, μετά από έγκριση του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας, για επιστημονικούς σκοπούς.

Σύμφωνα με την παράγραφο 3 του ίδιου άρθρου, τα θέματα που αφορούν στην προστασία των αισθητικών δασών, είναι δυνατόν να ρυθμίζονται με αστυνομικές δασικές διατάξεις που εκδίδονται από την αρμόδια δασική υπηρεσία.

Τέλος, σύμφωνα με το άρθρο 81 του Ν.Δ. 86/1969, όπως έχει αντικατασταθεί από το άρθρο 7 του Ν.Δ. 996/1971 και ισχύει, η μελέτη και η εκτέλεση των πάσης φύσης έργων και εργασιών εντός των

αισθητικών δασών, όπως αυτές αναπτύσσονται παραπάνω, διενεργούνται σύμφωνα με τις περί μελέτης και εκτέλεσης δασοτεχνικών έργων διατάξεις του δασικού κώδικα.

2.5.5. Τα αισθητικά δάση στην περιβαλλοντική νομοθεσία

Οι «εθνικοί δρυμοί», τα «αισθητικά δάση» και τα «διατηρητέα μνημεία της φύσης» του δασικού κώδικα, κατατάσσονται πλέον σε διαφορετικές κατηγορίες περιοχών προστασίας στην σύγχρονη περιβαλλοντική νομοθεσία, όπως αυτή ορίζεται στον νόμο – πλαίσιο για το περιβάλλον 1650/1986 (ΦΕΚ Α'160) όπως ισχύει σήμερα μετά τις τροποποιήσεις, ειδικά αυτές που προκύπτουν από τον ν.3937/2011 (ΦΕΚ Α'60) «διατήρηση της βιοποικιλότητας και άλλες διατάξεις».

Ειδικότερα, ενώ οι εθνικοί δρυμοί μαζί με τις περιφερειακές του πυρήνα προστασίας ζώνες εντάσσονται στα φυσικά πάρκα (natural parks) και ειδικότερα στα εθνικά πάρκα (national parks) σύμφωνα με τις παρ. 3 και 3.1 του άρθρ. 19 του ν.1650/1986 όπως ισχύει σήμερα, και τα διατηρητέα μνημεία της φύσης (protected natural monuments) στους προστατευόμενους φυσικούς σχηματισμούς (protected natural formations) της παραγράφου 5.β. του παραπάνω άρθρου, τα αισθητικά δάση εντάσσονται στα προστατευόμενα τοπία (protected landscapes / seascapes) της παραγράφου 5.α.

Σύμφωνα με την παράγραφο 3 του άρθρου 21 του ν.1650/1986 όπως ισχύει σήμερα, «για τον χαρακτηρισμό μιας περιοχής ως προστατευόμενου τοπίου ή ως προστατευόμενου φυσικού σχηματισμού εκδίδεται απόφαση του Γενικού Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης με βάση ειδική έκθεση που τεκμηριώνει την οικολογική ή άλλη φυσική αξία του προστατευτέου αντικειμένου και γνώμη του αιρετού Περιφερειάρχη. Στην πράξη χαρακτηρισμού καθορίζονται προτεραιότητες διατήρησης. Αποχαρακτηρισμός ή μείωση της έκτασης του προστατευτέου αντικειμένου επιτρέπεται με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής και του κατά περίπτωση συναρμόδιου Υπουργού ύστερα από αιτιολογημένη γνώμη του Γενικού Γραμματέα της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης».

Τέλος, σύμφωνα με την παράγραφο 9 του άρθρου 31 του ν.1650/1986 όπως ισχύει σήμερα, ότι έχει κηρυχθεί και προστατεύεται ως αισθητικό δάσος με βάση την δασική νομοθεσία, εντάσσεται με Προεδρικό Διάταγμα στην αντίστοιχη κατηγορία της περιβαλλοντικής νομοθεσίας σύμφωνα με τα κριτήρια της τελευταίας και καθορίζονται ή υιοθετούνται οι αναγκαίοι για την προστασία του γενικοί όροι, περιορισμοί, απαγορεύσεις και λοιπές ρυθμίσεις. Σύμφωνα με την παράγραφο 10 του ίδιου άρθρου, μέχρι την έκδοση του παραπάνω Προεδρικού Διατάγματος, τα κηρυγμένα αισθητικά δάση εξακολουθούν να διέπονται από τις προστατευτικές διατάξεις του δασικού κώδικα και ειδικότερα τις παραγράφους 3 και 4 του άρθρου 80 του Ν.Δ. 86/1969, όπως έχει αντικατασταθεί από το άρθρο 6 του Ν.Δ. 996/1971 και οι προβλέψεις του περιγράφονται παραπάνω.

2.5.6. Το αισθητικό δάσος λόφων Κάστρου και Αηλιά Τρικάλων ως Τοπίο Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους (ΤΙΦΚ)

Αξίζει να σημειωθεί ότι το αισθητικό δάσος των λόφων Κάστρου και Αηλιά Τρικάλων χαρακτηρίζεται ως Τοπίο Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους (ΤΙΦΚ) στην Βάση Δεδομένων για την Ελληνική Φύση «ΦΙΛΟΤΗΣ» του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου, με κωδικό ΑΤ 3011033. Η περιγραφή του τόπου στην σχετική καρτέλα της βάσης δεδομένων έχει ως εξής:

Εικόνα 2-40: Το Τοπίο Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους δάσος λόφων Κάστρου και Αηλιά Τρικάλων όπως φαίνεται στην βάση δεδομένων για την ελληνική φύση "Φιλότης"

«Δύο ανεξάρτητοι λόφοι βόρεια της πόλης των Τρικάλων που αποτελούν τις νοτιότερες απολήξεις του ορεινού συγκροτήματος των Αντικασίων. Ο λόφος του Κάστρου 40 στρεμμάτων και βορειότερα ο λόφος του Αηλιά, 240 στρεμμάτων. Τεχνητό δάσος τραχείας πεύκης και κυπαρισσιού. Ιστορικός τόπος ο λόφος του Κάστρου με το τουριστικό περίπτερο, το ρολόι της πόλης και το υδραγωγείο. Χώρος αναψυχής ο λόφος του Αηλιά, με την ομώνυμη εκκλησία, το δημοτικό αναψυκτήριο και έναν ζωολογικό κήπο. Βαθεία γόνιμα εδάφη στα οποία εγκαταστάθηκε από το 1950 το δάσος των κωνοφόρων ενώ υπάρχουν όλες οι προϋποθέσεις για πλατύφυλλα. Στον υπόροφο εισβάλλει δυναμικά η φτελιά, η χνωώδης δρυς, η

μελικκοκιά και άλλοι φυλλοβόλοι θάμνοι. Η τραχεία πεύκη αναπτύχθηκε ταχύτατα και έδωσε υψηλόρμα δένδρα αλλά διάφορες ασθένειες και ανεμοριψιές διασπούν σήμερα τις συστάδες. Το βόρειο τμήμα του Αηλιά κήκε πρόσφατα. Τα κωνοφόρα θα υποχωρήσουν με φυσικό τρόπο αργά ή γρήγορα και τη θέση τους θα πάρει η φυσική βλάστηση της περιοχής. Η διαδικασία αυτή μπορεί να επιταχυνθεί με μεγάλο πλήθος πλατυφύλλων ειδών που μπορεί και πρέπει να εισαχθούν. Έτσι θα προκύψει ένα υγιέστερο, αισθητικότερο και ανθεκτικότερο στις φωτιές δάσος. Το κάστρο κτισμένο την ελληνιστική περίοδο φέρει επικτίσματα των ρωμαϊκών και βυζαντινών χρόνων αλλά και επισκευές και προσθήκες Καταλανών, Σέρβων και Τούρκων. Μέσα στο κάστρο ήταν κτισμένος ο ναός της Ακραιάς Αρτέμιδος (του κάστρου) και ο ναός του Ασκληπιείου (κτίσματα της αρχαιότητας). Αργότερα ο χριστιανικός ναός του Αρχαγγέλου Μιχαήλ, ο τάφος του Επισκόπου Τρίκης του Ι΄ αιώνα, ο ναός της Μεταμορφώσεως του ΙΓ΄ αιώνα. Τρίκη ήταν το παλιό όνομα της πόλης από την οποία πέρασαν Μακεδόνες, Ρωμαίοι, Σελευκίδες, Ηπειρώτες, Αθαμάνες, Γότθοι, Σλαύοι, Σαρακινοί, Βούλγαροι, Νορμανδοί, Βλάχοι. Ως Τρίκαλα αναφέρεται η πόλη από την Άννα την Κομνηνή. Οι δύο αυτοί χώροι με το ημιφυσικό δάσος αποτελούν ένα καλό καταφύγιο για τα πουλιά της ευρύτερης περιοχής.»

Σε σχόλιο για τις αξίες του τοπίου αναφέρεται ότι ο χώρος «με την επέκταση της πόλης είναι πλέον ένα αστικό πάρκο, με ιδιαίτερη αξία για την αναψυχή των κατοίκων της πόλης», ο σημαντικότερος κίνδυνος - τρωτότητα ο οποίος αναφέρεται είναι η πυρκαγιά και σχολιάζεται πως «η σταδιακή αλλαγή του είδους με φυλλοβόλα θα περιορίσει τον κίνδυνο πυρκαγιάς».

2.5.7. Καθεστώς προστασίας, όροι και περιορισμοί στον λόφο Προφήτη Ηλία

Συμπερασματικά, το καθεστώς προστασίας του λόφου Προφήτη Ηλία ως αισθητικό δάσος είναι αυστηρότερο από αυτό που ισχύει για τα κοινά δάση και δασικές εκτάσεις, το περίγραμμά του δίνεται από τον δασικό κώδικα και οι συγκεκριμένοι όροι και περιορισμοί επιβάλλονται από τις αρμόδιες δασικές υπηρεσίες.

Γενικότερα, οι επιτρεπές επεμβάσεις σε δάση, δασικές εκτάσεις και στις δημόσιες χορτολιβαδικές και βραχώδεις εκτάσεις, ορίζονται στο έκτο κεφάλαιο του ν.998/1979 (ΦΕΚ Α'289) «περί προστασίας των δασών και των δασικών εν γένει εκτάσεων της χώρας», όπως έχει τροποποιηθεί από πλήθος νομοθετημάτων και ειδικότερα από το άρθρο 36 του ν.4280/2014 (ΦΕΚ Α'159) «Περιβαλλοντική αναβάθμιση και ιδιωτική πολεοδόμηση – Βιώσιμη ανάπτυξη οικισμών, ρυθμίσεις δασικής νομοθεσίας και άλλες διατάξεις». Σύμφωνα με το παραπάνω άρθρο κάθε επιτρεπτή επέμβαση σε δάση και δασικές εκτάσεις αποτελεί εξαιρετικό μέτρο, κάθε έγκριση επέμβασης χορηγείται υπό την προϋπόθεση ότι για τη συγκεκριμένη χρήση δεν είναι δυνατή η διάθεση δημοσίων εκτάσεων μη υπαγομένων στις προστατευτικές διατάξεις της δασικής νομοθεσίας, και σε καμία περίπτωση δεν επιτρέπεται εν όλω ή εν μέρει οποιαδήποτε επέμβαση που συνεπάγεται μεταβολή του προορισμού τους.

Οι ειδικότεροι όροι και περιορισμοί που επιβάλλονται στο αισθητικό δάσος του λόφου Προφήτη Ηλία καθορίζονται στην με αρ. πρωτ. 687/11.02.2004 απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Θεσσαλίας, με την οποία παραχωρείται κατά χρήση το άλσος Προφήτη Ηλία στον Δήμο Τρικκαίων. Με το παραπάνω έγγραφο παραχωρείται η χρήση τόσο του άλσους του Κάστρου, όσο και αυτή του Αηλιά στον Δήμο, υπό τους παρακάτω όρους:

1. Δεν επιτρέπεται η **διάνοιξη δασικών δρόμων** παρά μόνο για λόγους πυροπροστασίας, ενώ η ανακατασκευή ή η διαμόρφωση των υφιστάμενων εγκρίνεται από την αρμόδια δασική υπηρεσία. Επιτρέπεται η χάραξη και **διαμόρφωση πεζοδρόμων και μονοπατιών** χωρίς η συνολική επιφάνειά τους να υπερβαίνει το 10% της έκτασης του άλσους. Καθώς η περιοχή του Αηλιά σύμφωνα με το παραχωρητήριο είναι 239.690 τ.μ., η μέγιστη δυνατή επιφάνεια πεζοδρόμων και μονοπατιών ορίζεται συνεπώς ως 23.969 τ.μ. Στο με αρ.πρωτ.7127/08.12.2005 έγγραφο του Δασαρχείου Τρικάλων με το οποίο εκφράζονταν απόψεις επί της περιβαλλοντικής αδειοδότησης παλαιότερου προτεινόμενου έργου στον λόφο Προφήτη Ηλία, το Δασαρχείο ζητάει οι υφιστάμενοι δασικοί δρόμοι και μονοπάτια να βελτιωθούν διατηρώντας το υφιστάμενο πλάτος τους χωρίς διαπλατύνσεις και δημιουργία νέων πρανών, ενώ συμφωνεί με τη δημιουργία νέων μονοπατιών αλλά και με τις προτάσεις που αφορούν στα δάπεδα, τον φωτισμό και τη σήμανση των μονοπατιών της εν λόγω μελέτης με τίτλο «Ανάπλαση – Αναδάσωση λόφων Βορείων περιοχών (Άλσος Αηλιά) Δήμου Τρικκαίων».
2. Δεν επιτρέπεται η κατασκευή νέων **παιδότοπων**. Στο με αρ.πρωτ.7127/08.12.2005 έγγραφο το Δασαρχείο Τρικάλων διαφωνεί με την δημιουργία νέου παιδότοπου που προτείνει η μελέτη.
3. Δεν επιτρέπεται η κατασκευή **θεάτρων** και **αθλητικών υποδομών** μαζικού αθλητισμού. Στο με αρ.πρωτ.7127/08.12.2005 έγγραφο, το Δασαρχείο Τρικάλων διαφωνεί με την δημιουργία «πλατείας δεξιοτεχνίας για σκέιτ και ποδήλατο BMX, την οποία θεωρεί υποδομή μαζικού αθλητισμού.
4. Δεν επιτρέπεται η **δημιουργία χώρων υπαίθριου γεύματος** (πικ-νικ), όπως περιγράφεται στην Υπουργική Απόφαση 66102/970/1995 (ΦΕΚ Β'170) όπως διορθώθηκε με το ΦΕΚ Β'330/1995 και

συμπληρώθηκε με την ΥΑ 99278/5712/1997 (ΦΕΚ Β'1117) «Ρύθμιση θεμάτων που αφορούν τη δημιουργία χώρων διημέρευσης και υπαίθριας αναψυχής στα δάση και στις δασικές εκτάσεις της χώρας».

5. Η κατασκευή του προτεινόμενου από τον Δήμο Τρικκαίων **μνημείου**, θα περιοριστεί σε έκταση όχι μεγαλύτερη των 30 τ.μ. και θα εκληφθεί ως σημειακή παρέμβαση.

6. Ο **φωτισμός** δεν θα έχει μεγάλη ένταση, ενώ οι οκλούσες χρήσεις όπως τα **αναψυκτήρια** δεν θα επεκταθούν.

7. Η κατασκευή χώρων υγιεινής (**τουαλέτες**), θα περιοριστεί στην απολύτως απαραίτητη έκταση, η οποία θα υπολογιστεί ανάλογα με την φόρτιση επισκεπτών που υπάρχει στο άλσος. Το Δασαρχείο

8. Συνίσταται ο **εμπλουτισμός της βλάστησης με αυτόχθονα φυτικά είδη** (δενδρώδη και θαμνώδη), κατά τρόπο που να διασπά τον αμιγή χαρακτήρα της ως πευκώνα. Στο με αρ.πρωτ.7127/08.12.2005 έγγραφο, το Δασαρχείο Τρικάλων επισημαίνει σε σχέση με την παλαιότερη μελέτη ότι «η φυτοτεχνική διαμόρφωση του άλσους με ειδικούς δασοκομικούς χειρισμούς, βελτιώσεις της υπάρχουσας βλάστησης, εκκαθαρισμοί, κλαδεύσεις, αραιώσεις, περιποιήσεις και εμπλουτισμός του με φυτεύσεις τοπικής κλωρίδας και ποικιλίας κυρίως με φυλλοβόλα για δημιουργία βοτανικού κήπου μας βρίσκει απολύτως σύμφωνους. Είναι η βασικότερη παρέμβαση και πρέπει να προηγηθεί των υπολοίπων που προτείνονται».

9. Επιβάλλεται πριν από κάθε επέμβαση να λαμβάνεται η **σύμφωνη γνώμη της αρχαιολογίας**. Το παραχωρητήριο αναφέρει ως λόγο την ύπαρξη του κάστρου αλλά σε κάθε περίπτωση η υποχρέωση αυτή είναι πιθανόν να επεκτείνεται και στις επεμβάσεις στο λόφο Προφήτη Ηλία, οπότε μια πρώτη διερευνητική επαφή με την αρμόδια αρχαιολογική υπηρεσία κρίνεται απαραίτητη.

10. Η λειτουργία του **ζωολογικού κήπου** πρέπει να είναι σύμφωνη με τη σχετική Οδηγία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σημειώνεται εδώ ότι στο πλαίσιο του παρόντος έργου, προγραμματίζεται το κλείσιμο του ζωολογικού κήπου και η αντικατάστασή του με το «Πάρκο Ενδημικής Χλωρίδας και Πανίδας».

11. Ο **Δήμος Τρικκαίων αναλαμβάνει την ευθύνη και τις δαπάνες** συντήρησης, βελτίωσης, διοίκησης, διαχείρισης, εκμετάλλευσης, φύλαξης και προστασίας της έκτασης. **Απαγορεύεται η δημιουργία οποιασδήποτε εγκατάστασης** μέσα στην παραχωρούμενη έκταση, εκτός από εκείνες που η αρμόδια Γενική Διεύθυνση Δασών και Φυσικού Περιβάλλοντος κρίνει ως απολύτως αναγκαίες για τη δημόσια υγεία και την εξυπηρέτηση του κοινού.

12. Τα **έργα** που θα εκτελεστούν θα ακολουθούν τις προβλέψεις της δασικής νομοθεσίας.

13. Σε περίπτωση που επιχειρηθεί αλλαγή της χρήσης του προορισμού ή του χαρακτήρα της έκτασης, **η παραχώρηση ανακαλείται**.

14. Η **εφαρμογή** των παραπάνω όρων **παρακολουθείται** από το **Δασαρχείο Τρικάλων**.

Στο με αρ.πρωτ.7127/08.12.2005 έγγραφο, το Δασαρχείο Τρικάλων συμφωνεί με έργα και δραστηριότητες που είχε προτείνει η μελέτη με τίτλο «Ανάπλαση – Αναδάσωση λόφων Βορείων περιοχών (Άλσος Αηλιά) Δήμου Τρικκαίων» όπως θέσεις θέας, μνημείο, χώροι υγιεινής, βρύσες, στόμια υδροληψίας, δάπεδα σε μονοπάτια όταν απαιτείται, φωτιστικά σήματα ανάλογης έκτασης και

θέσης και σήμανση. Σύμφωνα με το Δασαρχείο, οι υφιστάμενες χρήσεις και κατασκευές (τουριστικό περίπτερο, ζωολογικός κήπος, παιδικές χαρές) έχουν ήδη εντατικοποιήσει επαρκώς την χρήση του λόφου.

Στην τελευταία ενότητα του παρόντος τεύχους, επιχειρείται μια αρχική τεκμηρίωση της συμβατότητας των προτεινόμενων παρεμβάσεων σε σχέση με το ισχύον καθεστώς προστασίας το λόφου

3. ΜΕΡΟΣ Β: ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

3.1. Εισαγωγή

Στην προηγούμενη ενότητα, παρουσιάστηκε αναλυτικά η σημερινή κατάσταση του λόφου, η σημασία του για την πόλη και η σύνδεσή του με τις γειτονιές της καθώς και το θεσμικό πλαίσιο που καθορίζει το σχεδιασμό του και το καθεστώς προστασίας του. Η περιγραφή της υφιστάμενης κατάστασης, των προβλημάτων και των δυνατοτήτων των επιμέρους χωρικών ενότητων και κτιρίων του λόφου συνδυάστηκε με την συνοπτική καταγραφή των βασικών συμπερασμάτων και κατευθύνσεων για τις παρεμβάσεις που θα προταθούν.

Στην ενότητα αυτή, οι παρεμβάσεις αυτές θα παρουσιαστούν αναλυτικότερα καθορίζοντας τόσο τις βασικές αρχές, όσο και την ειδικότερη μεθοδολογία και στοχοθεσία του σχεδιασμού. Εξ αρχής δηλώνεται, ότι ο **βασικός στόχος του παρόντος σχεδίου είναι το σύνολο των προτεινόμενων παρεμβάσεων να αποτελεί μια ενιαία στρατηγική και όχι ένα άθροισμα επιμέρους δράσεων**. Αυτό, βεβαίως, δεν ταυτίζεται με την ανάγκη όλες οι παρεμβάσεις να γίνουν αναγκαστικά ενιαία και ταυτόχρονα. Η συνολική στρατηγική εμπνέεται από ένα συνολικότερο όραμα για το λόφο, που ενδέχεται να υλοποιείται σταδιακά, ανάλογα με τις ιεραρχήσεις του Δήμου, τις ανάγκες των πολιτών, την ωριμότητα και εφικτότητα των παρεμβάσεων, τις χρηματοδοτικές δυνατότητες κ.α. Το πρώτο βήμα για τη διαμόρφωση αυτής της στρατηγικής είναι η υιοθέτηση κάποιων βασικών αρχών.

[58]

3.2. Βασικές Αρχές του Σχεδιασμού

Οι βασικές αρχές του σχεδιασμού παρουσιάζονται παρακάτω:

1. Αυθεντικότητα, και Χαρακτήρας του Τόπου.

Η θέση του Λόφου του Προφήτη Ηλία είναι κεντρική στο πολιτιστικό πλαίσιο και στην ιστορία της πόλης των Τρικάλων και η ανάδειξή του δίνει την ευκαιρία για μια διαφορετική προσέγγιση που θα συνδυάζει την παράδοση και τα τοπικά χαρακτηριστικά με σύγχρονες προσεγγίσεις στο σχεδιασμό. Στις παρυφές του Λόφου αναπτύχθηκε η Παλιά Πόλη με τα αρχιτεκτονικά της ιδιώματα και χαρακτηριστικά. Ο λόφος έχει αποτυπωμένο στο έδαφος του το παρελθόν της πόλης. Ταυτόχρονα όμως, ο σχεδιασμός του λόφου οφείλει να κοιτάει στο μέλλον της.

Η έννοια του «χαρακτήρα» ξεπερνάει το σχεδιασμό και σχετίζεται με τη μνήμη του τόπου και της ταυτότητάς του. Τα στοιχεία αυτά οφείλουν να ενταχθούν στις προτάσεις γύρω από την ανάδειξη του Λόφου.

Ο λόφος του Προφήτη Ηλία είναι ο βασικός πνεύμονας πρασίνου της πόλης και μπορεί να αναδειχθεί σε έναν από τους σημαντικότερους πόλους της πόλης. Ένα σημείο συνάντησης, άθλησης, περιήγησης. Αλλά και ένα σημείο ανάδειξης των ιδιαίτερων τοπικών χαρακτηριστικών. Αυτό θα καθορίσει το σχεδιασμό, αλλά και τις προτεινόμενες χρήσεις, καθώς η ανάδειξη της τοπικής ιστορίας και αρχιτεκτονικής, η προώθηση της τοπικής γαστρονομίας και η προστασία της τοπικής κλωρίδας και πανίδας αποτελούν κεντρικές κατευθύνσεις που απευθύνονται στους πολίτες αλλά και σε επισκέπτες της πόλης από την υπόλοιπη χώρα και το εξωτερικό. Οι διαδρομές ιστορίας, περιβάλλοντος και πολιτισμού θα συγκροτούν το δίκτυο γύρω από το οποίο θα αρθρώνεται όλη η λειτουργία του λόφου.

2. Προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και ανάδειξη του τοπίου

Ο λόφος του Προφήτη Ηλία είναι πρώτα και κύρια ένας δασικός όγκος, ένα δάσος που χρειάζεται προστασία και σεβασμό στο χαρακτήρα του. Αυτό αποτελεί μια αδιαπραγμάτευτη αρχή που ορίζει ένα προσανατολισμό για ένα σχεδιασμό φιλικό προς το φυσικό περιβάλλον που να φιλοξενεί κατάλληλες δραστηριότητες.

Παράλληλα, το τοπίο είναι κομβικό στοιχείο της διαδικασίας σχεδιασμού. Μια τοπιογραφία της πόλης των Τρικάλων, θα αναδείκνυε ως ένα από τα πιο έντονα χαρακτηριστικά, το λόφο του Προφήτη Ηλία. Ταυτόχρονα, τα τοπιακά χαρακτηριστικά του λόφου υπαγορεύουν σχεδιαστικές χειρονομίες. Ο σχεδιασμός που προτείνεται επιδιώκει να αξιοποιήσει τα πλεονεκτήματα που φέρουν τα τοπιακά χαρακτηριστικά μέσα από μια προσέγγιση που έχει στο κέντρο της το τοπίο (landscape-based approach). Το τοπίο θα είναι στο κέντρο στο προτάσεων σε σχέση με την ανάδειξη των ιδιαιτεροτήτων του λόφου και τις προτεινόμενες παρεμβάσεις. Συγκεκριμένα όλες οι προτάσεις θα προσαρμόζονται στα χαρακτηριστικά του περιβάλλοντος του Λόφου, γεγονός που ενισχύει την ανθεκτικότητα αλλά και την προσαρμοστικότητα των έργων.

Αν και οι στόχοι του παρόντος σχεδίου είναι μεγάλοι και ισχυροί, οι σχεδιαστικές χειρονομίες που θα επιλεγούν θα είναι προσεκτικές, ενταγμένες στο τοπίο και τα φυσικά χαρακτηριστικά του λόφου και στην κλίμακα που απαιτεί ο σεβασμός του φυσικού τοπίου.

3. Προσβασιμότητα και προσπελασιμότητα

Κεντρική επιδίωξη αποτελεί η ενίσχυση της πολυτροπικής προσβασιμότητας σε συνδυασμό με την προσπάθεια προώθησης παρεμβάσεων βιώσιμης κινητικότητας. Στόχος των παρεμβάσεων είναι ο λόφος να είναι εύκολα προσβάσιμος και προσπελάσιμος από όλους χωρίς αυτό να θέτει σε κίνδυνο τον ίδιο το Λόφο. Η κινητικότητα πεζών και ποδηλάτων θα αποτελεί προτεραιότητα, ενώ η χρήση ΙΧ και οχημάτων έκτακτης ανάγκης θα περιοριστεί στα ελάχιστα μεγέθη. Σημαντικό στοιχείο είναι η διασύνδεση του Λόφου τόσο εσωτερικά (μέσω των διαφορετικών χρήσεων που θα χωροθετηθούν) όσο και με τον υπόλοιπο ιστό της πόλης.

Βασικές κατευθύνσεις που λαμβάνονται υπόψιν στη στρατηγική προσβασιμότητας είναι οι παρακάτω:

- Ενίσχυση της προσβασιμότητας του λόφου με τα πόδια και βελτίωση των εισόδων και κατωφλιών προς τον λόφο.
- Περιορισμός της χρήσης του ΙΧ αυτοκινήτου. Οι βασικές ομάδες χρηστών (κάτοικοι και επισκέπτες) προσεγγίζουν το λόφο με κύριο σκοπό την αναψυχή, την περιήγηση, τη βόλτα, την άθληση). Ως εκ τούτου η χρήση του ΙΧ καθίσταται περιττή, ειδικά αν προβλεφθεί κάποια άλλη εναλλακτική επιλογή πρόσβασης από το κέντρο της πόλης.
- Δημιουργία περισσότερων σημείων προέλευσης των μετακινήσεων μέσω διαφορετικών εισόδων προς το λόφο από τις γειτονιές που τον περιβάλλουν θα διευκολύνει την προσβασιμότητα και θα αναβαθμίσει την σύνδεση με την πόλη.
- Μη ύπαρξη ενός μοναδικού σημείου προορισμού των επισκεπτών. Πέρα από το κέντρο περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και την εκκλησία του Προφήτη Ηλία, θα αποτελούν πόλο έλξης το πάρκο ενδημικής χλωρίδας και πανίδας, οι χώροι παιχνιδιού και περιπέτειας, αλλά και οι θέσεις θέασης. Μέσα από το προτεινόμενο δίκτυο τα σημεία αυτά θα είναι προσβάσιμα με διαφορετικό τρόπο από διαφορετικές περιοχές.
- Εξυπηρέτηση του λόφου με ειδικό δρομολόγιο shuttle bus που θα συνδέει το χώρο του Περιβαλλοντικού κέντρου εκπαίδευσης και το Πάρκο ενδημικής χλωρίδας και πανίδας με κεντρικά σημεία της πόλης των Τρικάλων.
- Προώθηση των μέσων σταθερής τροχιάς, ως ενδεχόμενο τρόπο ένωσης του λόφου του Κάστρου με τον λόφο του Προφήτη Ηλία, αντιμετωπίζοντας τους δύο λόφους όχι μόνο ως ένα ενιαίο τοπίο ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, όσο και ως μία ενιαία ιστορική και πολιτισμική ενότητα της πόλης

4. Υψηλής ποιότητας δημόσιος χώρος και περιβάλλον.

Ο αστικός σχεδιασμός και η αρχιτεκτονική τοπίου στοχεύουν στη δημιουργία συνθηκών και χώρων ανάπτυξης της δημόσιας ζωής, της επαφής και της επικοινωνίας των πολιτών. Ο λόφος του Προφήτη Ηλία είναι ένας μεγάλος δημόσιος χώρος, ένας τόπος που μπορεί να υποδεχτεί τους χρήστες και να τους παρέχει την αναγκαία πρόσβαση στη φύση, την ξεκούραση, την άθληση και την αναψυχή.

Το σχέδιο ανάδειξης, προστασίας και αναβάθμισης του λόφου του Προφήτη Ηλία έχει ως βασικό στόχο το να κάνει το λόφο φιλικότερο προς τους κατοίκους και τους επισκέπτες της πόλης. Να δημιουργήσει ποιοτικούς χώρους συνεύρεσης των πολιτών μέσα στη χλωρίδα και την πανίδα του λόφου. Ο σχεδιασμός υψηλής ποιότητας δημόσιων υποδομών θα δώσει νέα πνοή στο λόφο και θα τον μετατρέψει σε έναν σημαντικό πόλο για την πόλη.

Αυτό προϋποθέτει τον σωστό, ασφαλή και σύγχρονο σχεδιασμό του αστικού εξοπλισμού, της σήμανσης, των μαλακών και σκληρών επιφανειών και του φωτισμού. Τα στοιχεία αυτά δεν έρχονται σε αντίθεση με το δασικό χαρακτήρα του λόφου. Αντίθετα, δημιουργούν μια σύνδεση του φυσικού περιβάλλοντος με τον αστικό σχεδιασμό που εγγυάται τα προσδοκώμενα αποτελέσματα.

5. Ποικιλομορφία και Μίξη των Χρήσεων.

Σήμερα, ο λόφος του Προφήτη Ηλία, δε φιλοξενεί παρά ελάχιστες δραστηριότητες και χρήσεις. Αυτό μειώνει την προσέλευση πολιτών και επισκεπτών και συνηγορεί υπέρ της υποβάθμισης και σε ένα βαθμό εγκατάλειψης του λόφου. Οι κάτοικοι των Τρικάλων έχουν ανάγκη από τις δραστηριότητες που μόνο ο λόφος του Προφήτη Ηλία μπορεί να τους προσφέρει. Δραστηριότητες που αρμόζουν στη δασική έκταση του λόφου. Αυτό δε σημαίνει την τοποθέτηση αστικών – οικονομικών δραστηριοτήτων και ασύμβατων χρήσεων.

Στόχος είναι ο λόφος να είναι ένας τόπος όπου θα κυριαρχεί η ποικιλομορφία και η πολλαπλότητα των χρήσεων έτσι ώστε να προσελκύει μια πληθώρα επισκεπτών και χρηστών. Η χωροθέτηση και ανάπτυξη ήπιων αθλητικών, πολιτιστικών, εκπαιδευτικών και περιβαλλοντικών δραστηριοτήτων, μέσω της αξιοποίησης των υφιστάμενων υποδομών και κτιρίων αλλά και του δικτύου διαδρομών στο λόφο, είναι μια από τις βασικές επιλογές του σχεδίου.

6. Ανθεκτικότητα και Βιωσιμότητα.

Ο σύγχρονος σχεδιασμός, ειδικά όταν έχει ως αντικείμενο μια ιδιαίτερη έκταση όπως ο λόφος του Προφήτη Ηλία, δεν μπορεί να παρά να θέτει ως κεντρικές αρχές την ανθεκτικότητα και τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Οι προτάσεις οφείλουν να λαμβάνουν υπόψη όλους τους κινδύνους (ανθρωπογενείς και περιβαλλοντικούς) που αντιμετωπίζει ή θα αντιμετωπίσει ο λόφος και να επιδιώκουν να δράσουν ευεργετικά προς το μέλλον. Για αυτό το λόγο, κρίνεται ως ιδιαίτερα σημαντική η προσαρμοστικότητα των προτάσεων ώστε να μπορούν να αντιμετωπίσουν διαφορετικές συνθήκες και απειλές.

Επιπροσθέτως, το παρόν σχέδιο ακολουθεί και συμβαδίζει με τους βασικούς άξονες που τίθενται από υπερκείμενες στρατηγικές που σχετίζονται με τη βιώσιμη ανάπτυξη, όπως η Στρατηγική Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης του Δήμου Τρικκαίων που υιοθετήθηκε την περσινή χρονιά και στους επόμενους μήνες αναμένεται να ξεκινήσει η υλοποίηση των έργων που περιγράφει.

7. Συμμετοχή των Πολιτών και Διαβούλευση.

Το βασικό υποκείμενο στο οποίο απευθύνεται το παρόν σχέδιο, δεν είναι άλλο από τους πολίτες και τους επισκέπτες των Τρικάλων. Η συμμετοχή του υποκειμένου αυτού στο σχεδιασμό, με χρήση συμμετοχικών διαδικασιών και διαβούλευσης είναι σημαντικό στοιχείο για την επιτυχία οποιασδήποτε παρέμβασης στο αστικό και φυσικό περιβάλλον. Η γνώση της τοπικής κοινωνίας είναι κομβική για την κατανόηση των χαρακτηριστικών και της λειτουργίας του Λόφου και για την επιλογή των κατάλληλων λύσεων.

Κατά την εξέλιξη και υλοποίηση του σχεδιασμού, οι προτάσεις θα τεθούν σε διαβούλευση και διαδικασίες συμμετοχής τόσο με του πολίτες, όσο και με αρμόδιες αρχές που σχετίζονται με το σχεδιασμό και τη χρηματοδότηση δράσεων τέτοιου χαρακτήρα.

8. Διαχείριση πόρων και φιλικός προς το περιβάλλον σχεδιασμός.

Παρότι σχετίζεται με την βασική αρχή της προστασίας του περιβάλλοντος και τη βιωσιμότητα, η διαχείριση των πόρων οφείλει να αναφερθεί ειδικότερα γιατί είναι ένα κεντρικό στοιχείο του σύγχρονου σχεδιασμού. Σε αυτή την κατεύθυνση, οι προτάσεις θα εξετάσουν την δυνατότητα εφαρμογής ενός πλαισίου αξιοποίησης με μίνιμουμ παρεμβάσεις στο χώρο, ένταξη περιβαλλοντικά φιλικών υλικών και η επανάχρηση υφιστάμενων υποδομών.

Οι βασικές αρχές σχεδιασμού, σε συνδυασμό με τα ευρήματα της πρώτης ενότητας ως προς την υφιστάμενη κατάσταση του λόφου, δημιουργούν ένα σαφές πλαίσιο εντός του οποίου κινούνται οι βασικές προτάσεις για παρεμβάσεις στο λόφο του Προφήτη Ηλία. Στη συνέχεια, οι προτεινόμενες παρεμβάσεις θα παρουσιαστούν αναλυτικότερα.

3.3. Άξονες και Παρεμβάσεις Σχεδίου Ανάδειξης, Προστασίας και Αναβάθμισης Λόφου

3.3.1. Άξονας 1: Βελτίωση της Προσβασιμότητας του λόφου και της σύνδεσής του με την πόλη

i. Βελτίωση των εισόδων και των κατωφλιών προς τον λόφο

Σκοπός είναι η όσο το δυνατόν πιο εύκολη πρόσβαση στο λόφο από τις επιμέρους γειτονίες που τον περιβάλλουν. Για τον λόγο αυτό πέρα από τη σύνδεση του λόφου με τις γειτονίες Κουστομούλια και Βαρούσι και τις περιοχές κατοικίας στα δυτικά και νότια, προτείνεται η διαμόρφωση μίας ακόμη δευτερεύουσας εισόδου στα βορειοδυτικά του Λόφου, για τη διευκόλυνση με τον οικισμό του Αγίου Οικουμενίου (Σεισμοπλείκτων).

Η ιεράρχηση των εισόδων του λόφου σε πρωτεύουσες και δευτερεύουσες στοχεύει στον προσδιορισμό των αρθρώσεων μεταξύ πόλης και λόφου και κατά συνέπεια στον προσανατολισμό των παρεμβάσεων ανασχεδιασμού κα ανάδειξης των κατωφλιών του λόφου. Για την προτεινόμενη ιεράρχηση αξιολογήθηκε η συμβολή των σημείων στην τροφοδότηση ροών στα διαφορετικού χαρακτήρα μονοπάτια και ζώνες του λόφου, αλλά και στις υφιστάμενες δυναμικές δραστηριοτήτων και δράσεων.

Οι πρωτεύουσες εισοδοί τοποθετήθηκαν σε σημεία όπου πέρα από τις ροές των κατοίκων αναμένεται αυξημένη η παρουσία ροών τουριστών και επισκεπτών, ενώ οι δευτερεύουσες εισοδοί προτείνεται να αποτελούν οργανωμένα κατώφλια για την εξυπηρέτηση της ζωής και της καθημερινότητας των κατοίκων των γειτονιών βόρεια και δυτικά του λόφου.

Πιο συγκεκριμένα, οι εισοδοί στο λόφο θα διαμορφωθούν στα εξής σημεία

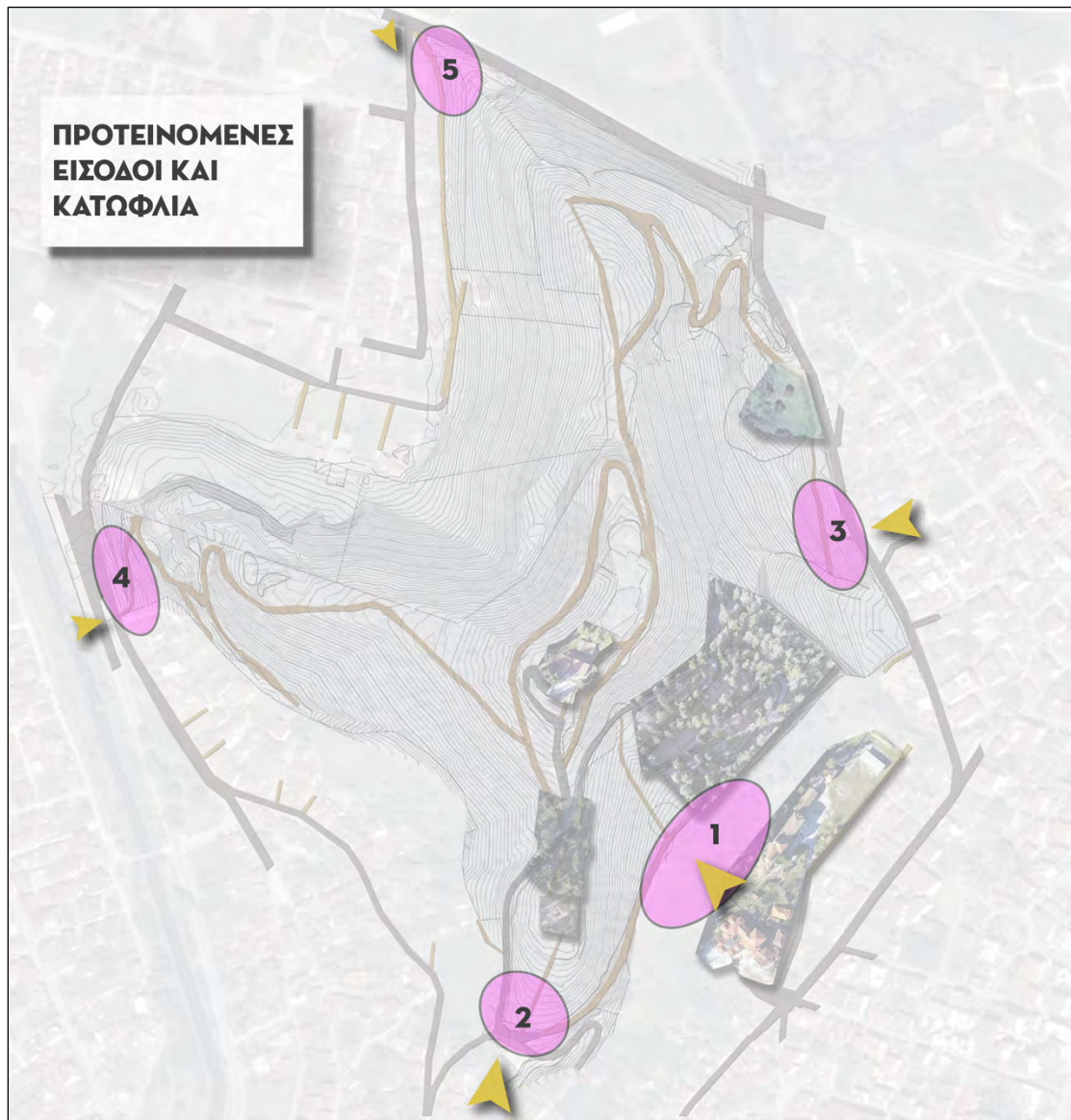
- **Πρωτεύουσα Είσοδος 1** θα είναι η είσοδος από τις γειτονίες Βαρούσι – Κουστομούλια στο νότια του λόφου όπου θα αποτελεί και την κύρια είσοδο του λόφου
- **Πρωτεύουσα Είσοδος 2** θα είναι η νέα πύλη εισόδου στο λόφο μέσω του πρώην Στρατοπέδου Πούλιου που θα μετατραπεί σε Διαχρονικό Μουσείο τα Πόλης.
- **Πρωτεύουσα Είσοδος 3** θα διαμορφωθεί επί της οδού Χασίων στη θέση Νταμάρια στα ανατολικά
- **Δευτερεύουσα Είσοδος 4** μεταξύ Κουτσομυλιών και του οικισμού Σεισμοπλείκτων στα δυτικά.
- **Δευτερεύουσα Είσοδος 5** στη συμβολή της ΕΟ Τρικάλων – Ιωαννίνων με την οδό Μεγάρχης στα βορειοδυτικά

Σε κάθε σημείο, οι εισοδοί θα διαμορφώνονται κατάλληλα ως πρότυπα, τα οποία θα περιλαμβάνουν διαγράμματα οργάνωσης του χώρου και ενημέρωση αναφορικά με τις δραστηριότητες που αναπτύσσονται, καθώς και χάρτη που θα απεικονίζει τα δίκτυα δρόμων, ποδηλατοδρόμων και μονοπατιών.

Οι προτεινόμενοι χώροι στάθμευσης θα συνδέονται με τις γειτονιάζουσες χρήσεις και το δίκτυο μονοπατιών ώστε να καθίσταται εφικτή η χρήση του κάθε επιμέρους δικτύου, καθώς και η επιστροφή στο σημείο αφετηρίας.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η δημιουργία της Εισόδου 1 συνδέεται με το έργο της μετατροπής του στρατοπέδου Πούλιου σε Διαχρονικό Μουσείο της πόλης. Μέχρι να συμβεί αυτό, το δίκτυο εισόδων διατηρεί την ιεραρχία του, χωρίς την είσοδο αυτή.

Εικόνα 3-1: Χάρτης Προτεινόμενων Εισόδων και Κατωφλιών

ii. Σύνδεση του λόφου Προφήτη Ηλία με το λόφο του Κάστρου

Παρότι η συγκεκριμένη δράση μπορεί να θεωρηθεί τμήμα της προηγούμενης, το θέμα της σύνδεσης του λόφου του Προφήτη Ηλία με το λόφο του Κάστρου, έχει ιδιαίτερη σημασία και για αυτό πρέπει να αναφερθεί αυτοτελώς.

Το ορεινό σύμπλεγμα των δύο λόφων βρίσκονται σε πολύ κοντινή απόσταση και η βελτίωση της σύνδεσής τους είναι εξαιρετικά σημαντική, ώστε να αποτελέσουν σαν σύμπλεγμα τμήματα μιας διαδρομής φύσης και πολιτισμού.

Η σύνδεση αυτή μπορεί να ενισχυθεί με κατάλληλες σημάνσεις και διαμορφώσεις του δημόσιου χώρου και του δικτύου δρόμων και πεζοδρόμων, ενώ μπορεί να διερευνηθεί η τοποθέτηση ενός μέσου σταθερής τροχιάς που να συνδέει τα δύο σημεία ενδιαφέροντος.

Εικόνα 3-2: Άποψη του λόφου του Κάστρου από το λόφο του Προφήτη Ηλία

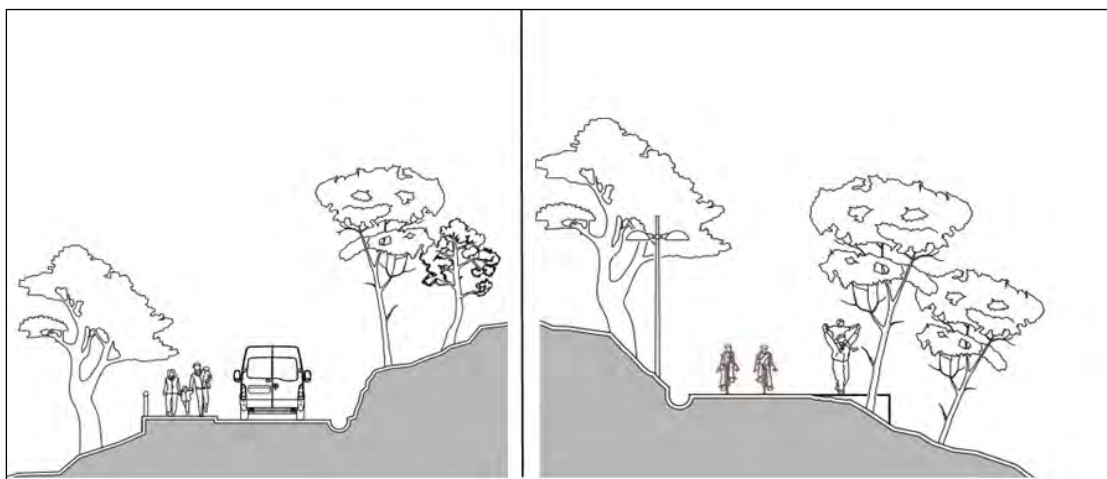
iii. Περιορισμός των οχημάτων στο χώρο του λόφου

Βασική στρατηγική του σχεδίου είναι ο περιορισμός της κυκλοφορίας αυτοκινήτων στο λόφο με παράλληλη κατάργηση της στάθμευσης εντός του.

Οι υφιστάμενοι ασφαλτοστρωμένοι δρόμοι και χωματόδρομοι θα μετατραπούν σε ένα δίκτυο περιπάτου- ποδηλασίας που θα αποτελεί μέρος του δικτύου των μονοπατιών του λόφου. Η υιοθέτηση αυτής της πρότασης προϋποθέτει την ύπαρξη μιας ισχυρής εναλλακτικής λύσης συγκοινωνιακής εξυπηρέτησης.

Για τον έλεγχο της πρόσβασης θα πρέπει να εγκατασταθεί στις πρωτεύουσες εισόδους του λόφου μηχανικό σύστημα με μπάρες, ενώ προτείνεται σύστημα ηλεκτρονικών αδειών πρόσβασης για συγκεκριμένες κατηγορίες χρηστών (όπως ΑΜΕΑ, εργαζόμενοι στο λόφο, μαθητές κ.α.).

Σε κάθε περίπτωση θα υπάρχει πρόβλεψη για τη διέλευση ειδικών κατηγοριών οχημάτων για λογούς ασφάλειας, έκτακτης ανάγκης (βλέπε πυροσβεστική, πρώτες βοήθειες κλπ) και υποστηρικτικών υπηρεσιών (βλέπε τροφοδοσία, υπηρεσίες συντήρησης χωρών κτλ).

Εικόνα 3-3: Ενδεικτικές τομές

Αριστερά: Ικανοποιητικό πλάτος ζώνης κίνησης των επιτρεπόμενων οχημάτων (πχ shuttle bus) σε συνδυασμό με ευρύ χώρο κίνησης πεζών Δεξιά: Σημείο μεσαίου πλάτους δρόμου. Το απαραίτητο πλάτος ζώνης κίνησης των ποδηλάτων θα συνδυάζεται με ευρύ χώρο κίνησης πεζών (Πηγή: ΕΜΠ, «Στρατηγική Σχεδιασμού και Παρεμβάσεις Προτεραιότητας για την Αναζωογόνηση και Ενεργοποίηση του Λόφου Λυκαβηττού)

iv. Εναλλακτική συγκοινωνιακή προσέγγιση του λόφου

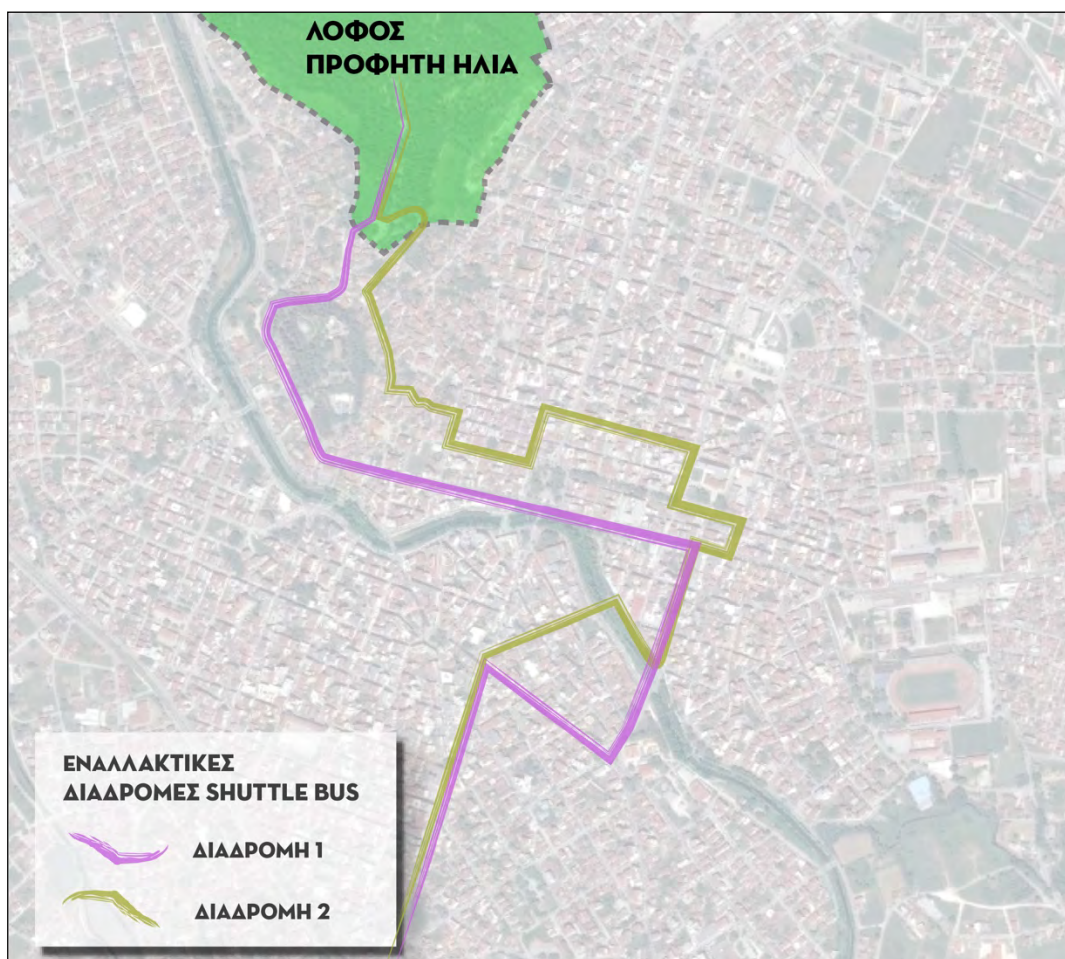
Ως εναλλακτική δυνατότητα προς το ΙΧ προκρίνεται η δυνατότητα διεξαγωγής δρομολογίων με μικρά λεωφορεία 10-15 θέσεων (shuttle bus) που θα παραλαμβάνουν επισκέπτες από κεντρικά σημεία ενδιαφέροντος της πόλης των Τρικάλων και θα τους μεταφέρουν στο Πάρκο και το Κέντρο Περιβαλλοντικής εκπαίδευσης.

Συγκεκριμένα προτείνονται δυο εναλλακτικές δυνατότητες δρομολογίων ως εξής:

Διαδρομή 1 (3,42χλμ- μέσος χρόνος 20 λεπτά): Ξεκινά από τον σιδηροδρομικό σταθμό διατρέχει την οδό Ασκληπιού μέχρι τη συμβολή της με την οδό Καποδιστρίου και 18^{ης} Αυγούστου, συνεχίζει επί της οδού Καποδιστρίου μέχρι την οδό Βενιζέλου, κάνει στάση στο μουσείο Τσιτσάνη, εν συνεχεία στρίβει αριστερά στην οδό Τσιτσάνη και συνεχίζει στην οδό Σαράφη με στάσεις στο Ασκληπιείο και στον Πύργο του Ρολογιού. Ακολουθώντας την οδό προφήτη Ηλία φτάνει στην Είσοδο 1 του λόφου και συνεχίζει επί του δασικού δρόμου μέχρι το Περιβαλλοντικό Πάρκο Εκπαίδευσης με ενδιάμεση στάση στο σταυροδρόμι που οδηγεί στο Πάρκο ενδημικής χλωρίδας και Πανίδας.

Διαδρομή 2 (4,02 χλμ- μέσος χρόνος 25 λεπτά): Ξεκινά από τον μύλο Ματσόπουλου και διασχίζει τις οδούς Κλεινού, Χρυσομηλέως και Νεραϊδοχωρίου μέχρι τη συμβολή με την οδό Ελευθερίας. Συνεχίζει επί της οδού Ασκληπιοῦ μέχρι την οδό Γαριβάλδη, με στάση στην Αγορά. Εν συνεχεία η διαδρομή ακολουθεί τις οδούς Γαριβάλδη, Ιακωβίδη, Βενιζέλου, Τσιτσάνη και Αβέρωφ με στάση στην πλατεία Δικαστηρίων. Συνεχίζει επί των οδών Κολοκοτρώνη, Διάκου και Ερμούπολεως με στάση στην περιοχή των Μανάβικων. Διασχίζει την οδό 25^{ης} Μαρτίου μέχρι τη συμβολή της με την οδό Νικοτσάρα και διέρχεται μέσα από την περιοχή του Βαρουσίου με ενδιάμεση στάση πλησίον του Κάστρου. Ακολουθώντας την οδό Αγ. Μαρίνας φτάνει μέχρι την Είσοδο 1 του λόφου και συνεχίζει επί του δασικού δρόμου μέχρι το Περιβαλλοντικό Πάρκο Εκπαίδευσης με ενδιάμεση στάση στο σταυροδρόμι που οδηγεί στο Πάρκο ενδημικής κλωρίδας και Πανίδας.

Σημειώνεται ότι θα μπορούσε να εξεταστεί και η **αναζήτηση λύσης με μέσο σταθερής τροχιάς** που να συνδέει τον λόφο του Προφήτη Ηλία με το Βυζαντινό κάστρο και το ρολόι της πόλης, ενδεχομένως και με το Διαχρονικό Μουσείο στο πρώην στρατόπεδο Πούλιου.

Εικόνα 3-4: Ενδεικτικές Εναλλακτικές Διαδρομές Shuttle Bus

3.3.2. Άξονας 2: Ανάπτυξη, Ανάδειξη και ανάπλαση δικτύου μονοπατιών

ν. Σχεδιασμός Δικτύου Μονοπατιών

Βασική κατεύθυνση του σχεδίου θα είναι η **ανάπτυξη, ανάδειξη και η ανάπλαση δικτύου μονοπατιών**, ώστε να ενισχυθούν οι δυνατότητες πεζοπορίας και δραστηριότητας στη φύση σε συνδυασμό με τη δασική αναψυχή. Επεμβάσεις σε αυτήν την κατεύθυνση αναμένεται να βοηθήσουν τις ροές επισκεψιμότητας του λόφου, αναπτύσσοντας σε μεγάλο βαθμό τον περιπατητικό, αθλητικό και τον φυσιολατρικό τουρισμό.

Σήμερα, εντοπίζεται στο λόφο ένα δίκτυο μονοπατιών, το οποίο αποτυπώνεται στον παρακάτω Χάρτη και βασίζεται στη Χαρτογράφηση που παρέδωσε στην ομάδα μελέτης ο Σύλλογος Ορειβασίας και Χιονοδρομίας Τρικάλων.

Εικόνα 3-5: Χαρτογράφηση υφιστάμενου άτυπου δικτύου μονοπατιών

Το παρόν σχέδιο θα προχωρήσει σε χαρτογράφηση, σχεδιασμό, οργάνωση και ανάδειξη του δικτύου μονοπατιών. Το προτεινόμενο δίκτυο μονοπατιών και διαδρομών θα περιλαμβάνει τους εξής τύπους μονοπατιών:

- 1) **Μονοπάτια αναψυκής (Ε)**, τα οποία απευθύνονται σε πεζοπόρους, φυσιολάτρεις που επιθυμούν να εξερευνήσουν την περιοχή και να απολαύσουν τη φύση και το τοπίο.
- 2) **Εκπαιδευτικά θεματικά μονοπάτια (L)**: Απευθύνονται σε μαθητές της πόλης και επισκέπτες που επιθυμούν να γνωρίσουν και να ενημερωθούν για το φυσικό περιβάλλον (ενδημική κλωρίδα και πανίδα, αλληλεξάρτηση ειδών, διατροφική αλυσίδα, γεωλογικοί σχηματισμοί, γεωμορφολογία, κ.λπ.), αλλά και την ιστορία και τον πολιτισμό της πόλης.

3) **Ποδηλατικά μονοπάτια (B):** Μονοπάτια κατάλληλα και ελκυστικά για ποδηλασία. Απευθύνονται ανάλογα με το βαθμό δυσκολίας σε ποδηλάτες ή επισκέπτες που επιθυμούν να εξερευνήσουν τον λόφο με το ποδήλατο. Προτείνεται επίσης η διερεύνηση χάραξης διαδρομής κατάβασης για ορεινή ποδηλασία (mountain bike), σύμφωνα με τους κανονισμούς της Ελληνικής Ομοσπονδίας Ποδηλασίας.

4) **Μονοπάτια προσβάσιμα σε ΑμεΑ (A):** Προτείνεται να διερευνηθεί η δυνατότητα ειδικών κατασκευών ώστε μέρος του δικτύου μονοπατιών να μπορεί να εξυπηρετεί ΑμεΑ για αναψυχή ή/και για θεραπευτικούς σκοπούς. Στα μονοπάτια ή τμήματα μονοπατιών που χρησιμοποιούνται είτε αποκλειστικά ή/ και από εμποδιζόμενα άτομα, πρέπει να ισχύουν ειδικές προδιαγραφές κατασκευής σύμφωνα και με την ισχύουσα νομοθεσία.

Η δημιουργία- χάραξη νέων διαδρομών, πρέπει να λαμβάνει υπόψη τα θετικά στοιχεία της διαδρομής όπως:

- Ποιότητα και ποικιλότητα βλάστησης και τοπιών
- Ήπιες κλίσεις και έδαφος χωρίς βράχους – ευκολία κατασκευής
- Προσβασιμότητα της αφετηρίας και τέρματος του μονοπατιού από οχήματα
- Δυνατότητα σχεδιασμού κυκλικής διαδρομής
- Παρουσία υγρού στοιχείου – ποτάμια, πηγές, βρύσες, υδατοφράκτες κ.ά.
- Προσφορά πανοραμικής θέας ή άλλων αξιόλογων αισθητικών στοιχείων
- Παρουσία ελκυστικών ή σπάνιων γεωμορφωμάτων
- Πολιτισμικά στοιχεία – παρεκκλήσια, παλιά γεφύρια κλπ
- Γειτνίαση με άλλους χώρους συγκέντρωσης επισκεπτών

Από την άλλη για το σχεδιασμό θα πρέπει να λαμβάνονται επίσης υπόψη:

- Τα απειλούμενα στοιχεία πανίδας και χλωρίδας (π.χ. αρπακτικά πουλιά που παρενοχλούνται κατά τη φωλεοποίηση, σπάνια φυτά που συλλέγονται ή καταπατούνται, καταφύγια νυχτερίδων κ.ά.).
- Πολυσύχναστοι δρόμοι – κίνδυνοι και παρενόχληση από τις διαφορετικές χρήσεις
- Βραχώδες υπόστρωμα σε μεγάλο μήκος και απότομες πλαγιές που αυξάνουν το κόστος κατασκευής
- Περιοχές με γεωλισθήσεις ή κατολισθήσεις, είτε λόγω παρουσίας ζώων ή λόγω του είδους του υποστρώματος
- Επιλογή διαδρομών με λιγότερες και ομαλοποιημένες στροφές

vi. Διαμόρφωση μονοπατιών και σημείων στάσης και θέασης

Το σύνολο των προτεινόμενων παρεμβάσεων για τη διαμόρφωση των μονοπατιών, θα μετατρέψει τον χώρο σε επισκέψιμο, βατό και προσβάσιμο από πλήθος κατοίκων και επισκεπτών. Οι επεμβάσεις που αφορούν στη χάραξη νέων διαδρομών και στην ανάπλαση υφιστάμενων θα πρέπει να περιορίζουν όσο το δυνατόν τις επιπτώσεις μέσα από λύσεις που δεν δημιουργούν δραστικές μετατροπές στο ανάγλυφο ή και καταστάσεις αστάθειας. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στο να μετριάσουν στο ελάχιστο οι ανάγκες για απομάκρυνση της υφιστάμενης βλάστησης, ενώ εκτιμάται ότι η οπτική απορροφητική ικανότητα του τοπίου, είναι υψηλή και δεν θα επηρεαστεί.

Οι σημαντικότερες επιπτώσεις αναμένονται στο στάδιο των κατασκευών, θα είναι ωστόσο παροδικές και εξαιρετικά μικρού βαθμού. Επισημαίνεται ότι η διαμόρφωση μονοπατιών θα εξυπηρετήσει σκοπούς πυροπροστασίας της δασικής έκτασης δηλαδή άμεσης διέλευσης και πρόσβασης πεζοπόρων τμημάτων πυρόσβεσης.

Συνοπτικά οι εργασίες που προτείνονται αναφορικά με τη διαμόρφωση των μονοπατιών είναι οι ακόλουθες:

- Χωματοουργικές εργασίες– αποκλάδωση – εκθάμνωση – καθαρισμός – επένδυση πρανών
- Φυτοτεχνικές παρεμβάσεις κατά μήκος των διαμορφωμένων διαδρομών
- Κατασκευή λιθόστρωτων, σκυρόστρωτων, και λιθοδομών σε τμήμα του δικτύου
- Κατασκευή ξύλινων περιφράξεων, και λίθινων και ξύλινων βαθμίδων όπου χρειαστεί
- Τοποθέτηση ξύλινων τραπεζιών, πάγκων και άλλων ξύλινων μικροκατασκευών.

Τοποθετούνται σε παράπλευρα ανοίγματα που υπάρχουν ή που δημιουργούνται, σε χώρους με σκιά και καλή θέα. Όπου είναι δυνατόν μπορεί να αξιοποιηθούν και φυσικές πέτρες όταν αυτές έχουν κατάλληλο σχήμα και ύψος, ή και χονδροί πεσμένοι κορμοί, ξερών δέντρων.

- Κατασκευή παρατηρητρίων σε επιλεγμένα σημεία με ενδιαφέρουσα πανίδα

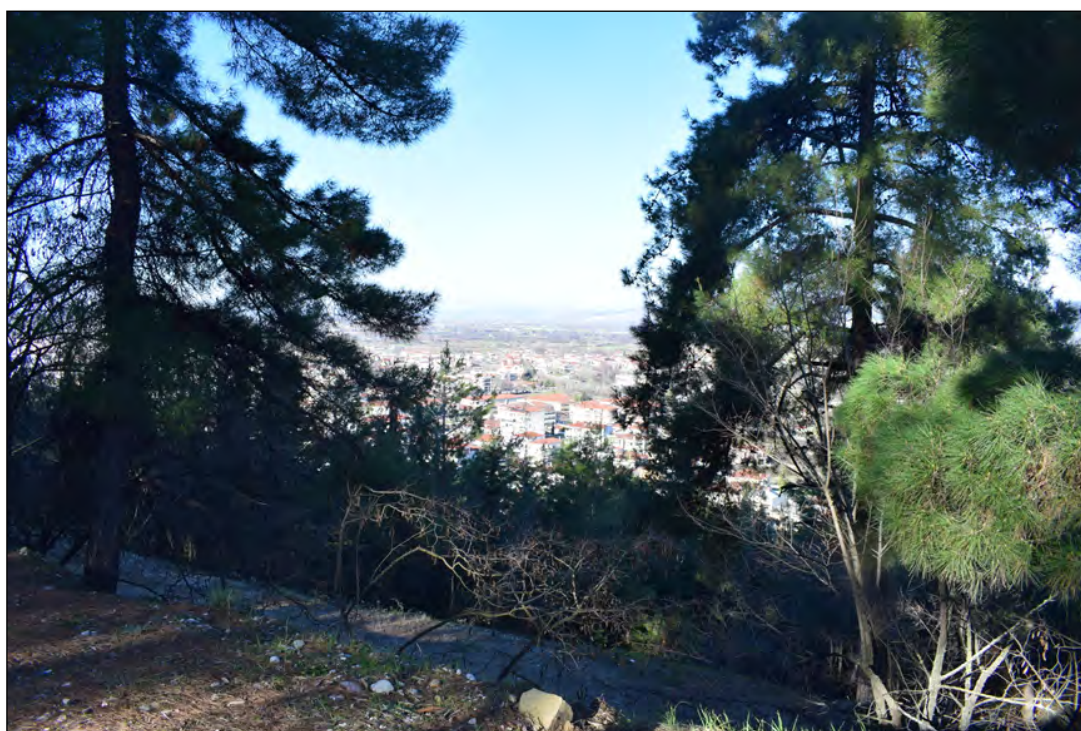
Οι θέσεις θέας διαμορφώνονται συνήθως παραπλεύρως της διαδρομής και περιλαμβάνουν ομαλοποίηση του χώρου, μονοπάτι σύνδεσης μικρού μήκους, παγκάκια και ενίοτε κιόσκι για προστασία από τον ήλιο και τη βροχή. Αντίστοιχα οι χώροι ξεκούρασης/ στάσης μπορεί να εξυπηρετούν διάφορους σκοπούς όπως ξεκούραση, απολογισμό της διαδρομής, ενημέρωση σε καθοδηγούμενες πορείες / οργανωμένες ομάδες κτλ.

Προτείνεται ακόμη η αξιοποίηση της υπάρχουσας βρύσης για τη διαμόρφωση χώρου στάσης που θα προσφέρει και την πρόσβαση σε πόσιμο νερό για τους επισκέπτες του λόφου.

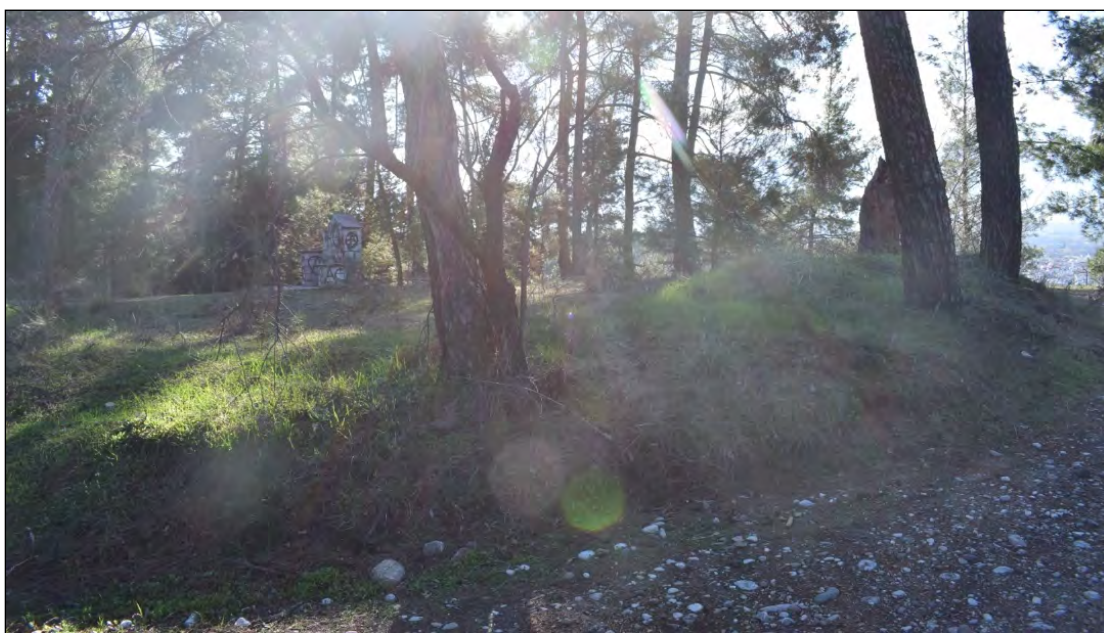

Εικόνα 3-6: Σημείο θέας προς την πόλη των Τρικάλων και τον Ληθαίο ποταμό κάτω από το ξωκκλήσι του Προφήτη Ηλία

Εικόνα 3-7: Σημείο θέας προς την πόλη των Τρικάλων στα ανατολικά του λόφου

[71]

Εικόνα 3-8: Η υπάρχουσα πέτρινη βρύση στο λόφο του Προφήτη Ηλία

Σημαντικό σημείο αποτελεί τέλος η **συντήρηση των διαμορφωμένων μονοπατιών** με απομάκρυνση κομμένων δέντρων ή σπασμένων κλαδιών, εκκαθάριση από χόρτα και την αφαίρεση βράχων ή άλλων εμποδίων, καθώς και με επισκευή και αντικατάσταση υποδομών που έχουν καταστραφεί.

vii. Σήμανση μονοπατιών

Η σήμανση των ορειβατικών - πεζοπορικών μονοπατιών αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της κατασκευής, συντήρησης και λειτουργίας τους. Πρέπει να είναι επαρκής, κατατοπιστική, αμφίδρομη με την αναγκαία πυκνότητα, αλλά και να υπακούει σε κάποιους κανόνες αισθητικής και λιτής παρέμβασης στο τοπίο. Επίσης πρέπει να παρέχει όλες τις απαραίτητες για το ορειβατικό μονοπάτι πληροφορίες στον επισκέπτη τόσο στην ελληνική όσο και στην αγγλική γλώσσα. Στα μονοπάτια στα οποία προβλέπεται πεζοπορία από άτομα με προβλήματα όρασης, η σήμανση θα πρέπει να έχει μορφή κατάλληλη γι αυτά.

Κρίσιμο σημείο αποτελεί το να μπορεί η σήμανση να διευκολύνει τον προσανατολισμό του περιπατητή (πινακίδες κατεύθυνσης και θέσης) δημιουργώντας έτσι το απαραίτητο αίσθημα ασφάλειας στον επισκέπτη. Επιπλέον στα προτεινόμενα εκπαιδευτικά- θεματικά μονοπάτια, προτείνεται να υπάρχουν πινακίδες ενημέρωσης (σε προβλεπόμενα μεγέθη, οι οποίες να δίνουν στον επισκέπτη πληροφορίες για επιλεγμένα στοιχεία του οικοσυστήματος/ περιβάλλοντος όπως π.χ. φυτά (όνομα ή και φωτογραφία), πετρώματα, οικολογία, ιστορικά και πολιτιστικά στοιχεία.

3.3.3. Άξονας 3: Προστασία και αναβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος

viii. Ολοκλήρωση και Υλοποίηση του Διαχειριστικού Σχεδίου του Δάσους

Για την προστασία του δάσους του Προφήτη Ηλία, είναι απαραίτητη η ολοκλήρωση του Διαχειριστικού Σχεδίου και στη συνέχεια η υλοποίηση των κατευθύνσεων που προτείνει. Το Διαχειριστικό Σχέδιο εκπονείται παράλληλα με το παρόν σχέδιο με ευθύνη της ΔΕΥΑΤ. Τα δύο σχέδια θα λειτουργήσουν συμπληρωματικά ώστε να εγγυηθούν την προστασία και την αναβάθμιση του λόφου

ix. Περίφραξη του συνόλου του λόφου, με παράλληλη δημιουργία αντιπυρικής ζώνης.

Μια ιδιαίτερα σημαντική παρέμβαση που συνδέεται με το διαχειριστικό σχέδιο, αλλά έχει μια αυτοτέλεια, είναι η περίφραξη του συνόλου του λόφου. Η περίφραξη αυτή κρίνεται αναγκαία για λόγους ασφάλειας και προστασίας του δασικού όγκου και των επισκεπτών. Εκτός αυτών, συνδέεται άμεσα με τις προτεινόμενες χρήσεις που περιγράφονται στο παρόν σχέδιο και απαιτούν καλύτερο έλεγχο του χώρου, περιορισμό του ΙΧ, προστασία της πανίδας κ.α.

Σημαντικό για την προστασία του λόφου είναι η περίφραξη του λόφου να συνδυαστεί με τη δημιουργία αντιπυρικής ζώνης.

x. Ενίσχυση και προστασία της κλωρίδας με κατάλληλες φυτεύσεις, καθαρισμούς και κλαδεύσεις

Με βάση τις υπάρχουσες και τις εν εξελίξει μελέτες χρειάζεται να γίνουν άμεσα οι κατάλληλες παρεμβάσεις για τη βελτίωση, ενίσχυση και την προστασία της υφιστάμενης βλάστησης. Οι παρεμβάσεις αυτές περιλαμβάνουν:

1) **Βελτίωση- προστασία υφιστάμενης βλάστησης** με κλαδεύσεις, αραιώσεις, καθαρισμό υποβλάστησης, καθαρισμό και απομάκρυνση κατακείμενων και ξερών υφιστάμενων δένδρων, καταπολέμηση των ασθενειών

3) **Φυτεύσεις** σε μέρη που απουσιάζει η βλάστηση. Ιδιαίτερα χρειάζεται μέριμνα για τη συμπλήρωση των διακένων που παρουσιάζονται στην ανατολική και δυτική πλαγιά του λόφου. Στόχος είναι η ενίσχυση και η βελτίωση της ποικιλομορφίας και της σταθερότητας της υφιστάμενης βλάστησης και ο εμπλουτισμός της με είδη αυτοφυούς κλωρίδας για τη σταδιακή δημιουργία ενός σταθερού και λιγότερο τρωτού δασικού οικοσυστήματος.

4) **Συντήρηση των φυτεύσεων με την εφαρμογή κατάλληλων καλλιεργητικών εργασιών** ώστε να εξασφαλιστεί η απρόσκοπτη ανάπτυξη των φυτών και των δένδρων

5) **Μελέτη φυτοτεχνικών παρεμβάσεων** κατά μήκος του δικτύου μονοπατιών με στόχο την αισθητική βελτίωσή τους, την αναβάθμιση των επιθυμητών χρήσεων, αλλά και την αποκατάσταση των όποιων περιοχών διάνοιξης. Ειδικές φυτοτεχνικές παρεμβάσεις προτείνεται να γίνουν και στις προτεινόμενες εισόδους για λόγους αισθητικής βελτίωσης.

xi. Σύνδεση με «Σχέδιο Ασκληπιός» με εντοπισμό και σχεδιασμό θέσεων για τη συλλογική καλλιέργεια φαρμακευτικών και αρωματικών φυτών

Το Σχέδιο Ασκληπιός είναι μια πρωτοβουλία του Δήμου Τρικκαίων, που ξεκίνησε από τα μέσα του 2015, και στοχεύει στην αξιοποίηση της βιοποικιλότητας του βουνού Κόζιακα. Πρόκειται για μία πρωτοποριακή αναπτυξιακή δράση στον τομέα των φαρμακευτικών και αρωματικών φυτών με τη συνεργασία της Αμερικανικής Γεωργικής Σχολής και του Πανεπιστημίου του Rutgers (State University of New Jersey). Στα πλαίσια αυτά υλοποιείται και το εκπαιδευτικό πρόγραμμα «Επανεκκίνηση των Νέων στον τομέα της Καλλιέργειας των Αρωματικών – Φαρμακευτικών Φυτών», με βασικό στόχο την επαγγελματική ενασχόληση των νέων καλλιεργητών της περιοχής, με τον κλάδο των φαρμακευτικών-αρωματικών φυτών.

Στα πλαίσια της παρούσας μελέτης προτείνεται η δημιουργία εκπαιδευτικού προγράμματος με τίτλο «Σχέδιο Ασκληπιός για μαθητές» το οποίο θα απευθύνεται σε μαθητές πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Στόχος του προγράμματος θα είναι:

- η ενημέρωση για τις εν εξελίξει δράσεις και τους στόχους του «Σχεδίου Ασκληπιός»
- η εκπαίδευση αναφορικά με τις συμβατικές και βιολογικές καλλιέργειες, τις ιδιότητες των φαρμακευτικών και αρωματικών φυτών και τις απαιτήσεις καλλιέργειάς τους
- η δημιουργία, συντήρηση και φροντίδα συλλογικών κήπων φαρμακευτικών και αρωματικών φυτών (πχ δενδρολίβανο, δυόσμο, κάρδαμο, θυμάρι, ρίγανη, λεβάντα, φασκόμυλο, βάλσαμο, μελισσόχορτο, αψιθιά κ.α.) με την ενεργό συμμετοχή των μαθητών σε επιλεγμένες θέσεις στο λόφο του Προφήτη Ηλία.

Τα τελευταία χρόνια, σε πολλά σχολεία της Αμερικής και της Ευρώπης διαμορφώνονται συλλογικοί κήποι και αναπτύσσονται δραστηριότητες που συμβάλλουν στην ανάπτυξη διερευνητικών και πειραματικών δεξιοτήτων των μαθητών και μαθητριών καθώς και στην επαφή τους με τη φύση. Πλέον και στην Ελλάδα αρκετοί εκπαιδευτικοί και μαθητές με τη βοήθεια τοπικών φορέων δραστηριοποιούνται για τη διαμόρφωση συλλογικών, σχολικών κήπων.

Εκτιμάται ότι η παραπάνω δράση όχι μόνο θα ενισχύσει την υπάρχουσα κληρονομιά του λόφου, αλλά αναμένεται να έχει πολλαπλά εκπαιδευτικά οφέλη, ενισχύοντας την περιβαλλοντική διαπαιδαγώγηση και ευαισθητοποίηση των μαθητών.

Εικόνα 3-9: Δημιουργία σχολικού συλλογικού κήπου

Πηγή: Ιστοσελίδα Σχολικοί Κήποι Βόρειας Αθήνας (<http://northathensgardens.blogspot.com/>)

xii. Σχεδιασμός και δημιουργία πάρκου ενδημικής χλωρίδας και πανίδας

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, οι ζωολογικοί κήποι έχουν γίνει αντικείμενο κριτικής ως χώροι όπου διατηρούνται σε αιχμαλωσία ζώα της άγριας πανίδας με σκοπό τη δημόσια έκθεσή τους για ερευνητικούς, επιμορφωτικούς και ψυχαγωγικούς σκοπούς. Οι σύγχρονες τάσεις σχεδιασμού στα πλαίσια της βιώσιμης ανάπτυξης θέτουν σοβαρά ερωτήματα αναφορικά με τις επιπτώσεις αυτών των συνθηκών αιχμαλωσίας στα προς έκθεση είδη, αμφισβητώντας παράλληλα τον επιμορφωτικό ρόλο τους στο βαθμό που συμβάλουν στην αναπαραγωγή της εικόνας του ανθρώπου ως «κυρίαρχου της φύσης» και των ζώων ως κυριαρχούμενων «αντικειμένων».

Αναγνωρίζοντας πως η χλωρίδα και η πανίδα αποτελούν αναπόσπαστα και λειτουργικά μέρη των οικοσυστημάτων, προτείνεται η κατάργηση του υφιστάμενου ζωολογικού κήπου και ο σχεδιασμός και η δημιουργία ενός πάρκου ενδημικής χλωρίδας και πανίδας. Σε αυτό θα περιλαμβάνονται όλα τα αγροτικά ζώα, τα οποία αποτελούν κομμάτι του οικοσυστήματος της περιοχής (άλογα, αγελάδες, πρόβατα, κατσίκια, πάπιες, κουνέλια, χήνες, κότες κλπ.), τα οποία θα βρίσκονται σε κατάλληλα διαμορφωμένους χώρους, στους οποίους θα αναπαρίσταται η ζωή ενός αγροκτήματος.

Στο πάρκο επίσης θα μπορεί κανείς να δει αντιπροσωπευτικά είδη της ενδημικής χλωρίδας, αλλά και είδη της ορνιθοπανίδας, τα οποία θα μπορούν να κινούνται με ελευθερία στον χώρο (πχ παγώνια).

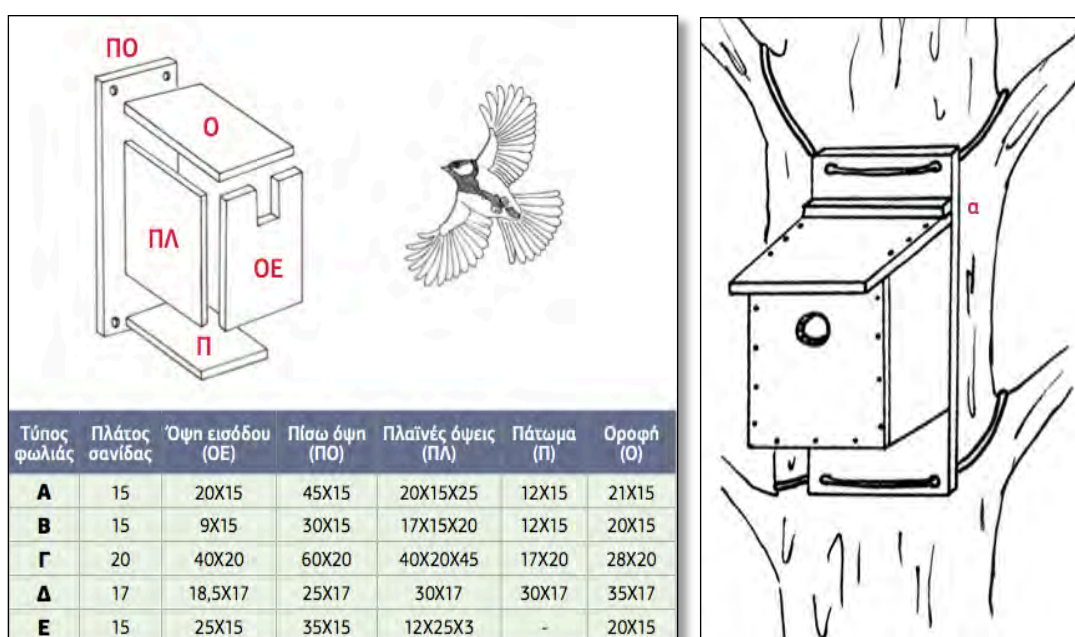
Μέσα στο πάρκο ενδημικής χλωρίδας & πανίδας, θα προβλεφθούν χώροι για πώληση αναμνηστικών, καθώς και δράσεων υιοθεσίας ενός δένδρου, μικρού ζώου ή πτηνού, με παράλληλο εκπαιδευτικό πρόγραμμα στήριξης της πρωτοβουλίας. Επίσης, στο χώρο του πάρκου μπορεί να μεταφερθεί το Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης.

Τα υφιστάμενα κτίσματα του Ζωολογικού Κήπου είναι ως επί το πλείστον ελαφριές κατασκευές από ξύλο. Μπορούν εύκολα να αξιοποιηθούν ή τροποποιηθούν για να φιλοξενήσουν τις νέες χρήσεις. Μια σημαντική παρέμβαση που οφείλει να λάβει χώρα στο πλαίσιο αυτού του έργου είναι η αναβάθμιση του αποχετευτικού δικτύου για να καλύψει τις ανάγκες της νέας χρήσης.

xiii. Ενίσχυση και προστασία της ορνιθοπανίδας και δημιουργία τεχνητών φωλιών

Το αισθητικό δάσος του λόφου του Προφήτη Ηλία αποτελεί καταφύγιο για διάφορα είδη πανίδας. Για την ενίσχυση και την προστασία της ορνιθοπανίδας προτείνεται η εξέταση τοποθέτησης τεχνητών φωλιών σε κατάλληλα σημεία.

Τα περισσότερα είδη που απαντώνται στο δάσος (τσαλαπετεινός, κότσυφας κ.α) γεννούν σε κοιλότρες και είναι εξαρτημένα από αυτές. Ως εκ τούτου, χρειάζονται ώριμα με κουφάλες δέντρα. Αυτά τα είδη πουλιών μπορούμε να τα βοηθήσουμε προσφέροντάς τους τεχνητές φωλιές, δηλαδή ξύλινες κοιλότρες πάνω σε ανώριμα δέντρα. Η επέμβαση αυτή έχει νόημα ειδικά σε μέρη του λόφου όπου έχουν πρόσφατα γίνει φυτεύσεις (ή σχεδιάζονται να γίνουν).

Εικόνα 3-10: Ενδεικτικές διαστάσεις τεχνητών φωλιών ανάλογα με τα διάφορα είδη ορνιθοπανίδας

Πηγή: Ελληνική ορνιθολογική εταιρεία, 2015, «Φροντίζοντας τα πουλιά που ζουν πλάι μας»

Οι διαστάσεις και η μορφή του κουτιού και της εισόδου μπορούν να διαφέρουν ανάλογα με το είδος που θέλουμε να φιλοξενήσουμε, ενώ το ιδανικότερο υλικό κατασκευής είναι σίγουρα το ξύλο και πιο συγκεκριμένα ξύλα που κυρίως λόγω των εκχυλισμάτων που περιέχουν, είναι ανθεκτικότερα σε προσβολές από έντομα και μύκητες, όπως είναι του Κυπαρισσιού, του Ιτάμου και των άρκευθών.

Απαραίτητη προϋπόθεση είναι η σωστή τοποθέτηση των τεχνητών φωλιών. Οι φωλιές πρέπει να είναι γερές και ασφαλώς τοποθετημένες, να προστατεύονται από τον δυνατό ήλιο και τους αέρηδες και να τοποθετούνται σε κατάλληλη θέση και διεύθυνση, ώστε να εμποδίζεται η βροχή να μπαίνει από την είσοδο τους. Μπορούν να τοποθετηθούν σε ύψος 3-5 μέτρα από το έδαφος, καθώς δεν πρέπει να είναι προσιτές σε ανθρώπους ή αρπακτικά ζώα (όπως π.χ. οι γάτες). Τοποθετούνται επίσης μακριά από τεχνητά φώτα/προβολείς. Έχει ακόμα σημασία γύρω από τη φωλιά να υπάρχουν κλαδιά και φύλλα, τόσο για προστασία και τροφή (καρποί, έντομα) όσο και για να τα χρησιμοποιούν τα πουλιά για να γεμίσουν τη φωλιά τους.

Συμπληρωματικά, οι φυτεύσεις κατάλληλων ειδών θάμνων μπορούν επίσης να ενισχύσουν την ορνιθοπανίδα, καθώς αποτελούν ιδανικά μέρη για να πλέξουν τις φωλιές τους μικρά πουλιά. Επειδή οι καρποί των θάμνων καταναλώνονται για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα, κυρίως από τα μέσα καλοκαιριού μέχρι το τέλος του χειμώνα, καλό θα είναι να επιλεγούν είδη με διαφορετικό χρόνο ωρίμανσης των καρπών.

3.3.4. Άξονας 4: Ένας λόφος για τους κατοίκους: Δασική Αναψυχή και Εκπαίδευση

xiv. Ήπιες παρεμβάσεις διαμόρφωσης περιβάλλοντων χώρων και συνδέσεων μεταξύ υφιστάμενων εγκαταστάσεων

Η εξαιρετική σημασία του λόφου τόσο για τους ντόπιους κατοίκους όσο και για τους επισκέπτες, καθιστά αναγκαία μία ολοκληρωμένη λειτουργικά διαμόρφωση του αισθητικού δάσους.

Οι χώροι γύρω από τις υπάρχουσες εγκαταστάσεις στο λόφο (Κέντρο Περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, Ναός Προφήτη Ηλία, κτίρια ζωολογικού κήπου, βρύση κλπ) θα πρέπει ως εκ τούτου να υποστούν ήπιες παρεμβάσεις διαμόρφωσης, με παρεμβάσεις, όπως πλακόστρωτα, αναλημματικούς τοίχους, προσβάσεις επικοινωνίας. Κομβικό σημείο αποτελεί ο καθαρισμός των περιβάλλοντων χώρων, αλλά και ο εμπλουτισμός αυτών με κατάλληλες φυτεύσεις που θα προσφέρουν και αισθητική αναβάθμιση. Επίσης επιτακτική είναι η μέριμνα για κατάλληλο φωτισμό, τόσο στις υφιστάμενες εγκαταστάσεις όσο και κατά μήκος του πρωτεύοντος δικτύου δασικών δρόμων. Με αυτόν τον τρόπο θα εξασφαλιστεί η ευκολότερη και ασφαλέστερη πρόσβαση στο λόφο.

Εικόνα 3-11: Ο περιβάλλοντας χώρος του κεντρικού «τριγώνου» Ι.Ν. Προφήτη Ηλία- Κέντρο Τοπικής Γαστρονομίας- Πάρκο Χλωρίδας και Πανίδας και στη συνέχεια το Διαχρονικό Μουσείο της Πόλης (πρ. στρατόπεδο Πούλιου) αποτελεί ένα κύριο μέρος για ήπιες παρεμβάσεις και αναπλάσεις.

Στο πλαίσιο αυτών των παρεμβάσεων μπορούν να τοποθετηθούν και μικρά κίσκια-στέγαστρα ελαφριάς κατασκευής για στάση και ξεκούραση στα οποία μπορεί να διατίθεται νερό, σνακ κ.α. ώστε να δημιουργείται ένα δίκτυο διαδρομών και στάσεων συνεύρεσης.

xv. Μετατροπή του Κέντρου Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Χώρο Ανάδειξης & Προώθησης της Τοπικής Γαστρονομίας, με παράλληλη μεταφορά του ΚΠΕ εντός του Πάρκου Ενδημικής Χλωρίδας και Πανίδας.

Όπως έχει περιγραφεί από το πρώτο μέρος του σχεδίου, το Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Τρικάλων Περτουλίου, είναι μια χρήση που μπορεί να μεταφερθεί στο Πάρκο Χλωρίδας και Πανίδας και το υφιστάμενο κτίριο να αξιοποιηθεί για κάποια άλλη χρήση που μπορεί αν προσελκύσει περισσότερους πολίτες.

Μια τέτοια που προτείνεται είναι η δημιουργία ενός Κέντρου για την Ανάδειξη & Προώθηση της Τοπικής Γαστρονομίας. Πρόκειται για μια πρωτοβουλία που θέλει να στηρίξει ο Δήμος και έχει άμεση σχέση με τον τοπικό πολιτισμό, τη φύση, το Σχέδιο Ασκληπιός κ.α. Εντός του χώρου μπορούν να λαμβάνουν χώρα εκθέσεις, εργαστήρια κ.α.

Παράλληλα, προτείνεται η αναδιαμόρφωση του εξωτερικού χώρου του κτιρίου για τη δημιουργία ανοικτού χώρου όπου θα μπορούν να γίνονται υπαίθρια μαθήματα, καθώς και να οργανώνονται και εναλλακτικές εκπαιδευτικές δράσεις.

Στις σύγχρονες παιδαγωγικές προσεγγίσεις εκτιμάται ότι οι εκπαιδευτικές διαδικασίες σε εξωτερικούς χώρους έχουν ποικίλες ευεργετικές επιδράσεις για τους μαθητές/τριες όλων των ηλικιών. Η δυνατότητα μαθημάτων στην υπαίθρο βοηθά στη μείωση του στρες, ενώ προκαλεί την αναζωογονημένη προσοχή, αυξάνοντας τα κίνητρα των μαθητών για μάθηση. Ως εκ τούτου η προτεινόμενη διαμόρφωση ενός υπαίθριου χώρου θα αυξήσει την επισκεψιμότητα του.

Η εν λόγω παρέμβαση θα γίνει με σχεδιασμό και υλικά που θα σέβονται και θα εναρμονίζονται με την υπάρχουσα αρχιτεκτονική του κτιρίου, αλλά και την περιβάλλουσα αισθητική του τοπίου.

xvi. Μελέτη και δημιουργία χώρου εναλλακτικών δραστηριοτήτων που έχουν σχέση με τη φύση

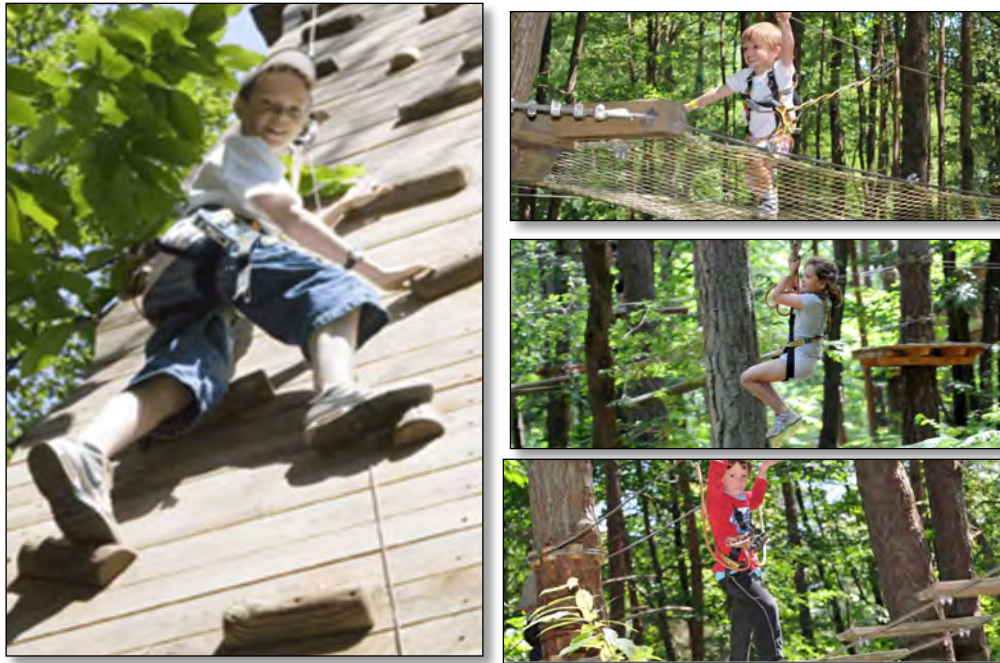
Ο λόφος του Προφήτη Ηλία αποτελεί έναν ιδανικό προορισμό για άθληση και εναλλακτικές δραστηριότητες μέσα στη φύση. Στο παρελθόν έχουν διοργανωθεί τέτοιου είδους δραστηριότητες με πρωτοβουλία του δήμου Τρικκαίων. Χαρακτηριστικό παράδειγμα η διοργάνωση δραστηριοτήτων αθλητισμού και ψυχαγωγίας για σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στα πλαίσια της Εβδομάδας Κινητικότητας. Οι μαθητές λειτουργώντας σε ομάδες μετείχαν σε δράσεις που αφορούσαν τόσο στον καθαρισμό του χώρου, όσο και σε αθλητικές δραστηριότητες όπως η Τοξοβολία και το flying fox (εναέρια τροχαλία).

Ακολουθώντας παραδείγματα από δάση και πάρκα τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό προτείνεται η μελέτη για δημιουργία χώρου εναλλακτικών δραστηριοτήτων όπως τοξοβολία, αναρρίχηση σε τοίχο, εναέριες διαδρομές από δένδρο σε δένδρο κ.α. Ο χώρος αυτός θα μπορούσε να χωροθετηθεί σε μέρος της έκτασης που σήμερα βρίσκεται ο ζωολογικός κήπος.

Οι δραστηριότητες μπορούν να προσαρμόζονται ανάλογα με την ηλικία, μέσα από τη δημιουργία διαφορετικών διαδρομών κλιμακούμενου βαθμού δυσκολίας και σε διαφορετικά ύψη. Θα πρέπει στο χώρο να υπάρχει μόνιμο ειδικευμένο προσωπικό που θα ενημερώνει για τους κανονισμούς ασφαλείας και λειτουργίας, καθώς επίσης θα πρέπει να παρέχεται και ο ειδικός

εξοπλισμός για την ασφάλεια και την προστασία των συμμετεχόντων. Βασικό υλικό κατασκευής των υποδομών θα είναι το ξύλο, εξασφαλίζοντας τη μέγιστη αισθητική ένταση των δραστηριοτήτων μέσα στο δασικό περιβάλλον.

Οι εναλλακτικές δραστηριότητες στο δάσος αποτελούν μία διεθνή τάση, εκπληρώνοντας την ανάγκη για αναψυχή στη φύση, δίνοντας παράλληλα έμφαση στην περιβαλλοντική εκπαίδευση και δράση.

Εικόνα 3-12: Παραδείγματα εναλλακτικών δραστηριοτήτων για παιδιά από το *Floreval Adventure Park* στη Γαλλία

Εικόνα 3-13: Παραδείγματα εναλλακτικών δραστηριοτήτων από το *Adventure Park Martis* στην Καλιφόρνια

xvii. Δημιουργία θεματικής παιδικής χαράς «Κιβωτός του Νώε», εντός του οριοθετημένου χώρου του Ζωολογικού Κήπου

Στις ήδη υπάρχουσες εγκαταστάσεις του Ζωολογικού Κήπου, στο χώρο όπου βρίσκεται υφιστάμενη παιδική χαρά προτείνεται η δημιουργία θεματικής κατασκευής παιχνιδιού και άθλησης εμπνευσμένου από την «Κιβωτό του Νώε». Μέσα από τη δημιουργία ενός ξύλινου καραβιού, το οποίο θα περιλαμβάνει κούνιες τσουλήθρα, σχοινιά αναρρίχησης, κινούμενη γέφυρα με δοκούς ισορροπίας κ.α. Τα παιδιά θα μπορούν να απολαμβάνουν τη φύση μέσα από το δημιουργικό παιχνίδι σύμφωνα με τα σύγχρονα παιδαγωγικά πρότυπα.

Εικόνα 3-14: Παράδειγμα προτεινόμενης παιδικής χαράς

xviii. Σχεδιασμός Εκπαιδευτικής Οικολογικής Διαδρομής «Μαθαίνω το δάσος μου!»

Ένας από τους πιο κεντρικούς άξονες του σχεδίου είναι η δημιουργία ενός εκτεταμένου δικτύου διαδρομών εντός του λόφου αλλά και μεταξύ του λόφου και της πόλης των Τρικάλων. Οι διαδρομές αυτές θα έχουν διαφορετικές θεματικές, θα αποτυπώνονται σε χάρτες και θα παρέχουν εναλλακτικούς τρόπους περιήγησης στο λόφο.

Ένα «πακέτο διαδρομών» που προτείνονται είναι οι εκπαιδευτικές- οικολογικές διαδρομές- διαδρομές ερμηνείας της φυσικού περιβάλλοντος, ως κομμάτι του δικτύου μονοπατιών που θα διαμορφωθεί.

Στόχος είναι η ενημέρωση των επισκεπτών για τη χλωρίδα και την πανίδα του λόφου, αλλά και η δυνατότητα ανάπτυξης δράσεων που θα φέρουν τους συμμετέχοντες σε επαφή με τη φύση.

Η διαδρομή θα αποτελεί επί της ουσίας ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα μέσα από το οποίο ο μαθητής/ρια και επισκέπτης/ρια θα μπορεί:

- ✓ να γνωρίσει το δασικό οικοσύστημα και να εξοικειωθεί με το φυσικό περιβάλλον
- ✓ να προσεγγίσει βιωματικά τη δομή και λειτουργία των οικοσυστημάτων
- ✓ να προβληματιστεί με περιβαλλοντικούς κινδύνους (φωτιά, ρύπανση ευρύτερου περιβάλλοντος, παράγοντες μη βιώσιμης ανάπτυξης κ.α.),
- ✓ να εντοπίσει το χώρο γεωγραφικά, να αναγνωρίσει τη γεωμορφολογία του και το φυσικό & δομημένο, περιβάλλον που το πλαισιώνει,
- ✓ να αναπτύξει την ομαδικότητα και συνεργασία
- ✓ να νιώσει την ευχαρίστηση και τη γαλήνη της φύσης
- ✓ να αναπτύξει ικανότητες συλλογής, καταγραφής, παρατήρησης
- ✓ να αναπτύξει ικανότητες παρατήρησης και προσανατολισμού στο χώρο
- ✓ να ενεργοποιήσει όλες τις αισθήσεις του (όσφρηση, όραση, ακοή, αφή
- ✓ να μάθει βασικές αρχές πεζοπορίας, να μπορεί να κινείται και να περπατά σε ένα μονοπάτι με ασφάλεια
- ✓ καλλιεργήσει την κριτική σκέψη, τη φαντασία και την καλλιτεχνική του δημιουργικότητα

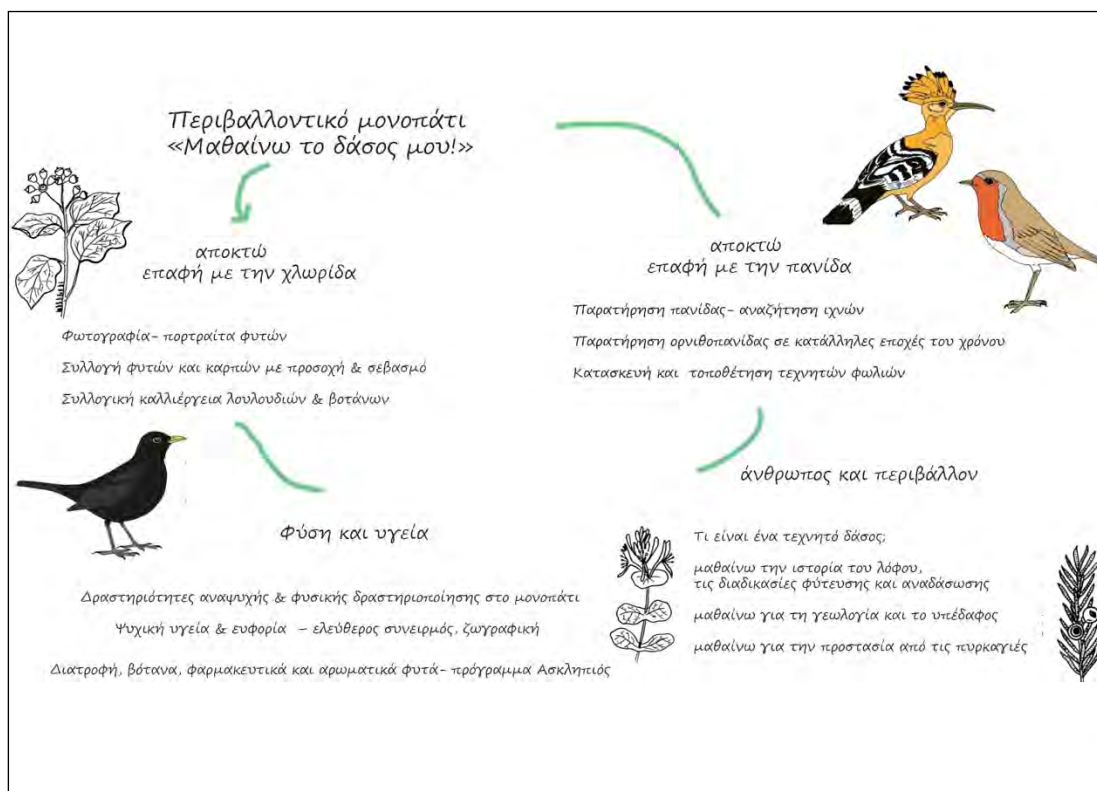
Δεδομένου ότι η διαδρομή αυτή θα απευθύνεται σε μαθητές/ριες απαιτείται μονοπάτι με ικανοποιητικό πλάτος καταστρώματος και προδιαγραφές μέγιστης ασφαλείας. Επίσης ο βαθμός δυσκολίας θα πρέπει να καθορίζεται ανάλογα με την ηλικία των συμμετεχόντων.

Παράλληλα η επιλεγείσα διαδρομή θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τον απαιτούμενο χρόνο διάσχισης, ώστε να μην επέλθει το αίσθημα της κούρασης. Σε αυτόν θα πρέπει να συμπεριλαμβάνεται και ο χρόνος στάσης στα διάφορα σημεία ενδιαφέροντος, όπου θα γίνεται η ενημέρωση των συμμετεχόντων για τα περιβαλλοντικά στοιχεία του μονοπατιού, την χλωριδική και φυτοκοινωνιολογική ανάλυση της περιοχής, την πανίδα και την τροφική αλυσίδα, για τα στοιχεία της γεωμορφολογίας της περιοχής κλπ. Στην αρχή του μονοπατιού θα πρέπει να γίνεται ειδική ενημέρωση των μαθητών και μαθητριών και προετοιμασία αυτών για περιπτώσεις πυρκαγιάς.

Επιπρόσθετα θα πρέπει να προβλεφθεί η αρμονικά ενταγμένη στο χώρο κατασκευή και τοποθέτηση πινακίδων γενικής πληροφόρησης και σήμανσης της διαδρομής, καθώς και σχετικών πινακίδων πληροφόρησης για επιλεγμένα είδη.

Αναλυτικότερες πληροφορίες αναφορικά με το μονοπάτι μπορούν να εκτίθενται και στο χώρο του Κέντρου Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, στον οποίο θα καταλήγει η διαδρομή. Εκεί οι μαθητές και οι μαθήτριες θα μπορούν να επεξεργάζονται τις πληροφορίες και τα στοιχεία που συνέλλεξαν, να συμπληρώνουν δημιουργικά φύλλα εργασίας, αλλά και να διατηρούν αρχείο για τη συγκριτική αξιολόγηση παρατηρήσεων σε περίπτωση επανάληψης της διαδρομής μετά από εύλογο χρονικό διάστημα.

Εικόνα 3-15: Βασικές δράσεις στα πλαίσια της προτεινόμενης εκπαιδευτικής οικολογικής διαδρομής

Η οικολογική διαδρομή, προτείνεται να έχει διαφορετικές εναλλακτικές, ώστε να παρέχει ένα εύρος δυνατοτήτων αναγνώρισης του λόφου. Τρεις εναλλακτικές διαδρομές που θα μπορούσαν να ακολουθηθούν σε αυτή την κατεύθυνση, παρουσιάζονται στις επόμενες σελίδες. Να σημειωθεί ότι για τη χάραξη των διαδρομών έχουν αξιοποιηθεί τα υφιστάμενα δίκτυα δρόμων, χωματόδρομων και μονοπατιών και όπου απαιτείται μπορεί με μικρές παρεμβάσεις να χαραχθούν νέα.

Εικόνα 3-16: Περιβαλλοντική Εκπαιδευτική Διαδρομή 1

Εικόνα 3-17: Περιβαλλοντική Εκπαιδευτική Διαδρομή 2

Εικόνα 3-18: Περιβαλλοντική Εκπαιδευτική Διαδρομή 3

3.3.5. Διαδρομές Ιστορίας και Πολιτισμού

χιχ. Δημιουργία μνημείου στη θέση «Νταμάρια»

Η ιστορία του λόφου στα χρόνια της Κατοχής και του Εμφυλίου Πολέμου είναι εξαιρετικά σημαντική καθώς υπήρξε τόπος εκτελέσεων και βασανιστηρίων. Σήμερα στη θέση αυτή υπάρχει τιμητική πλάκα για τους 94 εκτελεσθέντες με πρωτοβουλία του Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδος. Στα πλαίσια του υπάρχοντος Σχεδίου προτείνεται η ανέγερση μνημείου σε ειδικά διαμορφωμένο χώρο κοντά στην Είσοδο 3, στη θέση Νταμάρια. Βασική στόχευση είναι η διατήρηση της συλλογικής μνήμης μέσα από το ιστορικό φορτίο που φέρει ο λόφος.

Εκτός του μνημείου, προτείνεται μια συνολική διαμόρφωση του περιβάλλοντος χώρου στα Νταμάρια καθώς αποτελούν μια σημαντική πύλη στο λόφο και προσφέρονται για παρεμβάσεις λόγω της μεγάλης έκτασης του «πλατώματος» που βρίσκεται εκεί.

xx. Σχεδιασμός Διαδρομής Ιστορίας και Πολιτισμού

Πέρα από τον σχεδιασμό εκπαιδευτικής οικολογικής διαδρομής, στα πλαίσια του Σχεδίου προτείνεται και ο σχεδιασμός μδιαδρομής Ιστορίας και Πολιτισμού.

Σκοπός είναι οι επισκέπτες να μπορούν να έρθουν σε επαφή με την τοπική ιστορία, αλλά και με βασικά στοιχεία της παράδοσης και του πολιτισμού.

Η περιήγηση στο λόφο μπορεί να προσφέρει την πολύτιμη δυνατότητα στους/στις συμμετέχοντες/ουσες να συσχετίσουν βιωματικά την ιστορία του λόφου με την ιστορία και τον πολιτισμό της πόλης των Τρικάλων. Αποτελεί στόχευση η διαδρομή να εξασφαλίζει τη σύνδεση με τον λόφο του βυζαντινού Κάστρου- δημιουργώντας μία ενιαία ενότητα φυσικού τοπίου και ιστορίας. Επίσης, μέσα από τις επιμέρους στάσεις οι επισκέπτες θα ενημερώνονται για την ιστορία, τα έθιμα και τις παραδόσεις των γειτονιών που περικλείουν τον λόφο. Βασικό κομμάτι της περιήγησης θα αποτελούν τα κρίσιμα χρόνια του πολέμου καθώς η διαδρομή προκρίνεται να τελειώνει στο προτεινόμενο μνημείο στη θέση Νταμάρια, ως φόρο τιμής στους εκτελεσθέντες αγωνιστές/ριες της αντίστασης και του εμφυλίου.

Δεδομένου ότι και αυτή η διαδρομή θα απευθύνεται σε μαθητές/ριες θα πρέπει να τηρούνται οι προδιαγραφές που περιγράφονται αναλυτικά παραπάνω, αναφορικά με το ικανοποιητικό πλάτος καταστρώματος και την εξασφάλιση προδιαγραφών μεγίστης ασφαλείας. Επίσης, ο βαθμός δυσκολίας θα πρέπει να ανταποκρίνεται στην ηλικία των συμμετεχόντων.

Και σε αυτή τη περίπτωση, προτείνονται εναλλακτικές διαδρομές ιστορίας και πολιτισμού ώστε να εμπλουτίζεται η εμπειρία περιήγησης στο λόφο. Παρατίθενται παρακάτω:

Εικόνα 3-19: Διαδρομή Ιστορίας και Πολιτισμού 1

Εικόνα 3-20: Διαδρομή Ιστορίας και Πολιτισμού 2

xxi. Αξιοποίηση του πρώην στρατοπέδου Πούλιου για δημιουργία χώρου τέχνης και πολιτισμού και σύνδεσή του με το λόφο του Προφήτη Ηλία

Η δημιουργία του Διαχρονικού Μουσείου της Πολης των Τρικάλων στην έκταση του πρώην στρατοπέδου Πούλιου- ΤΑΞΥΠ θα αλλάξει την εικόνα της περιοχής και ολόκληρης της πόλης. Θα δημιουργήσει έναν ιδιαίτερο πολιτιστικό πόλο στο όριο του λόφου του Προφήτη Ηλία, που θα προσελκύει μεγάλες ομάδες κόσμου.

Για το σχέδιο ανάδειξης και προστασίας του Προφήτη Ηλία, η δημιουργία του μουσείου αποτελεί ταυτόχρονα ένα μεγάλο στόχο και μια πρόκληση. Στόχο γιατί θα αποτελέσει πηγή συνολικής αναβάθμισης της περιοχής και θα συνδεθεί άμεσα με όλες τις υπόλοιπες παρεμβάσεις στο λόφο. Αλλά και πρόκληση γιατί θα πρέπει να διευθετηθεί η σύνδεση του στρατοπέδου με το λόφο που σήμερα είναι ουσιαστικά κομμένη. Σε αυτό το πλαίσιο, προτείνεται ο σχεδιασμός της σύνδεσης της ευρύτερης περιοχής του στρατοπέδου με το εσωτερικό του λόφου ώστε να αποτελέσει τη βασική πύλη εισόδου σε αυτόν.

3.1. Συμβατότητα προτεινόμενων παρεμβάσεων με το καθεστώς προστασίας του λόφου του Προφήτη Ηλία

Μία πρώτη προσέγγιση της συμβατότητας των προτεινόμενων στο πλαίσιο του παρόντος έργου παρεμβάσεων με το θεσμικό καθεστώς προστασίας του λόφου Προφήτη Ηλία, όπως αυτό αναπτύσσεται στα προηγούμενα κεφάλαια, έχει ως εξής:

Η βελτίωση της προσβασιμότητας του λόφου και της σύνδεσής του με την πόλη μέσω της βελτίωση των εισόδων και των κατωφλιών προς τον λόφο, ο περιορισμός των οχημάτων στο χώρο του λόφου και η εναλλακτική συγκοινωνιακή προσέγγιση του λόφου, είναι πλήρως συμβατές με το καθεστώς προστασίας του, στον βαθμό που δεν απαιτείται διαπλάτυνση του οδικού δικτύου και δημιουργία πρανών στο πλαίσιο της εναλλακτικής συγκοινωνιακής προσέγγισης.

Η ανάδειξη και ανάπλαση δικτύου μονοπατιών μέσω του σχεδιασμού δικτύου μονοπατιών, της διαμόρφωσης μονοπατιών και σημείων στάσης και θέασης και της σήμανσης των μονοπατιών, είναι απολύτως συμβατή στον βαθμό που η συνολική επιφάνεια των μονοπατιών δεν υπερβαίνει τα 23.969 τ.μ.

Η ολοκλήρωση και υλοποίηση του Διαχειριστικού Σχεδίου του δάσους και η ενίσχυση και προστασία της χλωρίδας με κατάλληλες φυτεύσεις, καθαρισμούς και κλαδεύσεις, θεωρούνται απολύτως συμβατές και απαραίτητες ενέργειες με βάση το θεσμικό πλαίσιο προστασίας του αισθητικού δάσους.

Η σύνδεση με το «Σχέδιο Ασκληπιός» με εντοπισμό και σχεδιασμό θέσεων για τη συλλογική καλλιέργεια φαρμακευτικών και αρωματικών φυτών, ο σχεδιασμός και η δημιουργία πάρκου ενδημικής χλωρίδας και πανίδας και η ενίσχυση και προστασία της ορνιθοπανίδας με τη δημιουργία τεχνητών φωλιών, εκτιμούνται ως κατ' αρχήν συμβατές.

Ο άξονας παρεμβάσεων με τίτλο «ένας λόφος για τους κατοίκους: δασική αναψυχή και εκπαίδευση», και ειδικά οι δράσεις μελέτης και δημιουργίας πάρκου εναλλακτικών δραστηριοτήτων και η δημιουργία θεματικού πάρκου «Κιβωτός του Νώε», εντός του οριοθετημένου χώρου του Ζωολογικού Κήπου, με αξιοποίηση των υφιστάμενων κτιριακών υποδομών, απαιτούν περαιτέρω διερεύνηση σε συνεργασία με το αρμόδιο δασαρχείο. Οι ήπιες παρεμβάσεις διαμόρφωσης περιβάλλοντων χώρων και συνδέσεων μεταξύ υφιστάμενων εγκαταστάσεων, η διαμόρφωση ανοικτού εκπαιδευτικού χώρου στο κέντρο περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και ο σχεδιασμός εκπαιδευτικής οικολογικής διαδρομής, εκτιμούνται ως παρεμβάσεις κατ' αρχήν συμβατές.

Η δημιουργία μνημείου στη θέση «Νταμάρια» αποτελεί σημειακή επέμβαση στην οποία το αρμόδιο δασαρχείο έχει συμφωνήσει. Ο σχεδιασμός διαδρομής ιστορίας και πολιτισμού και η σύνδεση του λόφου με διαδρομές ιστορίας και πολιτισμού της πόλης αποτελούν επίσης ήπιες παρεμβάσεις οι οποίες εκτιμούνται ως συμβατές με το καθεστώς προστασίας του αισθητικού δάσους.

Το πρώην στρατοπέδου Πούλιου, εντός του οποίου προτείνεται η δημιουργία χώρου τέχνης και πολιτισμού, βρίσκεται εκτός του ορίου του αισθητικού δάσους.

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΕΙΚΟΝΩΝ

Εικόνα 2-1: Εικόνα από την πρώτη περίοδο φύτευσης του λόφου. Πηγή: ergotexniki.blogspot.com	6	
Εικόνα 2-2: Παράθεση αεροφωτογραφιών, υπόβαθρα 2015-2016 και 1945-1960. Πηγή: Ελληνικό Κτηματολόγιο (http://gis.ktimanet.gr)	7	
Εικόνα 2-3: Χάρτης Νεοτεκτονικών Μακροδομών ευρύτερης περιοχής Θεσσαλίας	9	
Εικόνα 2-4: Απόσπασμα Εδαφολογικού Χάρτη Θεσσαλίας (Zvorykin & Vrissimdj).....	10	
Εικόνα 2-5: Χάρτης Υδατικού Διαμερίσματος Θεσσαλίας (EL08).....	11	
Εικόνα 2-6: Χάρτης ζωνών σεισμικής επικινδυνότητας της Ελλάδας.....	12	
Αριστερά: Εικόνα 2-7: Ανεμόγραμμα Δεδομένων Σταθμού Τρικάλων (% συχνότητα εμφάνισης).....	13	
Δεξιά: Εικόνα 2-8: Μηνιαία (%) συχνότητα των επικρατούντων ανέμων	13	
Εικόνα 2-9: Μηνιαία μεταβολή της νέφωσης	Εικόνα 2-10: Μηνιαία μεταβολή της θερμοκρασίας.....	15
Εικόνα 2-11: Μηνιαία διακύμανση της σχετικής υγρασίας.....	16	
Εικόνα 2-12: Μηνιαία διακύμανση άλλων καιρικών χαρακτηριστικών.....	16	
Εικόνα 2-13: Αριστερά η Τραχεία Πεύκη (<i>Pinus brutia</i>), βασικό είδος που χρησιμοποιήθηκε στην τεχνητή αναδάσωση. Δεξιά η χνοώδης Δρυς (<i>Quercus rubescens</i>) η οποία απαντάται στον υπόροφο.....	18	
Εικόνα 2-14: Ενδεικτικά είδη ορνιθοπανίδας της περιοχής μελέτης:	18	
Εικόνα 2-15: Χάρτης αναγνώρισης της ευρύτερης περιοχής της πόλης.....	20	
Εικόνα 2-16: Το ΓΠΣ των Τρικάλων, Πηγή: GIS Δήμου Τρικκαίων	21	
Εικόνα 2-17: Οι χώροι πρασίνου της πόλης και ο λόφος του Προφήτη Ηλία	Πηγή: ΣΒΑΑ Δήμου- Επεξεργασία Ομάδας Εργασίας	22
Εικόνα 2-18: Χάρτης συσχέτισης του λόφου του Προφήτη Ηλία με τις χωρικές ενότητες της πόλης των Τρικάλων.....	23	
Εικόνα 2-19: Χάρτης συσχέτισης του λόφου του Προφήτη Ηλία με την εκτεταμένη ζώνη του κέντρου της πόλης.....	24	
Εικόνα 2-20: Η σχέση του λόφου του Προφήτη Ηλία με το λόφο του Κάστρου, το Βαρούσι και το κέντρο της πόλης.....	25	
Εικόνα 2-21: Ο οικισμός των Κουτσομυλιών και στο βάθος ο οικισμός των Σεισμοπλήκτων.....	26	
Εικόνα 2-22: Το βόρειο όριο του λόφου και του σχεδίου πόλης των Τρικάλων. Η Ε.Ο. Τρικάλων- Ιωαννίνων, αριστερά ο οικισμός των Σεισμοπλήκτων και δεξιά το βόρειο τμήμα του οικισμού της Μπάρας.....	26	
Εικόνα 2-23: Το βορειοδυτικό τμήμα του λόφου και η σύνδεσή του με τις περιοχές κατοικίες της πόλης. Στο κάτω μέρος, το ανενεργό στρατόπεδο Πούλιου.....	27	
Εικόνα 2-24: Χάρτης συνδέσεων του λόφου του Προφήτη Ηλία με το κέντρο της πόλης των Τρικάλων.....	28	
Εικόνα 2-25: Η κύρια πύλη εισόδου στο λόφο	29	
Εικόνα 2-26: Ο δρόμος εισόδου αυτοκινήτων στο λόφο.....	30	
Εικόνα 2-27: Η δεύτερη πύλη εισόδου στο λόφο με το χωματόδρομο στα Νταμάρια.....	30	
Εικόνα 2-28: Υφιστάμενος δασικός χωματόδρομος.....	31	
Εικόνα 2-29: Άποψη Υφιστάμενων Μονοπατιών.....	31	
Εικόνα 2-30: Χάρτης υφιστάμενου δικτύου δρόμων στο λόφο του Προφήτη Ηλία.....	34	

Εικόνα 2-31: Χάρτης με τα Ιδιαίτερα Σημεία Ενδιαφέροντος και τις Υφιστάμενες Χρήσεις στο λόφο του Προφήτη Ηλία.....	36
Εικόνα 2-32: Φωτογραφίες από τον Ι.Ν. του Προφήτη Ηλία και τον περιβάλλοντα χώρο του	37
Εικόνα 2-33: Φωτογραφίες από τον Ζωολογικό Κήπο Τρικάλων	39
Εικόνα 2-34: Φωτογραφίες από το Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Τρικάλων- Πετρουλίου	40
Εικόνα 2-35: Φωτογραφίες από τα Νταμάρια.....	41
Εικόνα 2-36: Φωτογραφίες από την περιοχή του πρώην Στρατοπέδου Πούλιου	42
Εικόνα 2-37: Απόσπασμα της πινακίδας του υφιστάμενου ΓΠΣ Τρικάλων στην περιοχή του λόφου Προφήτη Ηλία συνοδευόμενη από το υπόμνημα. Η περιοχή του λόφου χαρακτηρίζεται "Αστικό Πράσινο - Ελεύθεροι Χώροι".....	45
Εικόνα 2-38: Απόσπασμα του χάρτη και του υπομνήματος του νέου προτεινόμενου ΓΠΣ Τρικάλων στην περιοχή του λόφου Προφήτη Ηλία	47
Εικόνα 2-39: Τα 19 κηρυγμένα αισθητικά δάση της Ελλάδας.....	49
Εικόνα 2-40: Το Τοπίο Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους δάσος λόφων Κάστρου και Απλιά Τρικάλων όπως φαίνεται στην βάση δεδομένων για την ελληνική φύση "Φιλότης".....	53
Εικόνα 3-1: Χάρτης Προτεινόμενων Εισόδων και Κατωφλιών.....	64
Εικόνα 3-2: Άποψη του λόφου του Κάστρου από το λόφο του Προφήτη Ηλία.....	65
Εικόνα 3-3: Ενδεικτικές τομές.....	66
Εικόνα 3-4: Ενδεικτικές Εναλλακτικές Διαδρομές Shuttle Bus.....	67
Εικόνα 3-5: Χαρτογράφηση υφιστάμενου άτυπου δικτύου μονοπατιών	68
Εικόνα 3-6: Σημείο θέας προς την πόλη των Τρικάλων και τον Ληθαίο ποταμό κάτω από το ξωκκλήσι του Προφήτη Ηλία 71	
Εικόνα 3-7: Σημείο θέας προς την πόλη των Τρικάλων στα ανατολικά του λόφου	71
Εικόνα 3-8: Η υπάρχουσα πέτρινη βρύση στο λόφο του Προφήτη Ηλία.....	72
Εικόνα 3-9: Δημιουργία σχολικού συλλογικού κήπου	75
Εικόνα 3-10: Ενδεικτικές διαστάσεις τεχνητών φωλιών ανάλογα με τα διάφορα είδη ορνιθοπανίδας.....	76
Εικόνα 3-11: Ο περιβάλλοντας χώρος του κεντρικού «τριγώνου» Ι.Ν. Προφήτη Ηλία- Κέντρο Τοπικής Γαστρονομίας- Πάρκο Χλωρίδας και Πανίδας και στη συνέχεια το Διαχρονικό Μουσείο της Πόλης (πρ. στρατόπεδο Πούλιου) αποτελεί ένα κύριο μέρος για ήπιες παρεμβάσεις και αναπλάσεις.....	78
Εικόνα 3-12: Παραδείγματα εναλλακτικών δραστηριοτήτων για παιδιά από το Floreval Adventure Park στη Γαλλία.....	80
Εικόνα 3-13: Παραδείγματα εναλλακτικών δραστηριοτήτων από το Adventure Park Martis στην Καλιφόρνια	80
Εικόνα 3-14: Παράδειγμα προτεινόμενης παιδικής χαράς.....	81
Εικόνα 3-15: Βασικές δράσεις στα πλαίσια της προτεινόμενης εκπαιδευτικής οικολογικής διαδρομής	83
Εικόνα 3-16: Περιβαλλοντική Εκπαιδευτική Διαδρομή 1.....	84
Εικόνα 3-17: Περιβαλλοντική Εκπαιδευτική Διαδρομή 2.....	84
Εικόνα 3-18: Περιβαλλοντική Εκπαιδευτική Διαδρομή 3.....	85
Εικόνα 3-19: Διαδρομή Ιστορίας και Πολιτισμού 1	87
Εικόνα 3-20: Διαδρομή Ιστορίας και Πολιτισμού 2	87

